

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:
 Egy évre ..... 24 korona.
 Egy hónapra ..... 2 korona.

VIDÉKEN:
 Egy évre ..... 28 korona.
 Egy hónapra ..... 2 k. 40 f.

HÍRDETÉSEK:
 6-hasábos petít sor egyszer 20 fillér,
 minden következőnél 16 fillér.

Egyhír petít sorra 40 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
 vasutak palotájában.
 TELEFON-SZÁM: 367.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvénytársaság.
 József főherceg-ut 22. sz.
 TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1911.

FŐSZERKESZTŐ:
STAUBER JÓZSEF

Vasárnap, július 16.

Mai számunk főbb közleményei:

Batthyány sugárut.
 Ma nem volt obstrukció.
 Tisza István az osztrák választásokról.
 Színek a sötétben.
 A ravasz hordár.
 Ifjabb Tisza István gróf belesete.
 Aradi raktárfőnökből milliomos börtölnér.
 Országosan körözött honvédtőhadnagy.
 Egy millió szabadalom.

A semmitől a millióig — és vissza.

Arad, július 15.

Az olyan karrierek közül való volt a Rózneré, amelyeket a hőseik így szoktak elbeszélni:

— Mikor fölmentem Pestre, nem volt több a zsebemben öt forintnál. Es most...

Es most, — egy milliónyi börze differenciát hátrahagyva és egy színelányt magával vive, megszökött Rózner, aki öt-hat év előtt Ujaradon a Neumanék raktárosa volt, havi száz forint fizetésért. Még azt se szolgálta meg, volt a vélemény róla minden kedden, amikor tudniillik Ujaradon hetipiác és az aradi gabonatőzsde átmegy a Maros tulsó oldalára. Rózner, aki néhány évvel később azután járt a börzére, ahol merész bevágások és szerencsés tipek árán vagyona tett szert. A vagyona a gabonatőzsdén egy milliónál kezdődik;

Róznerrel, úgy mondják, együtt volt az első.

A hirtelen jött vagyon egyszerre elment az új buzán, s Rózner a vagyonnak csak roncsait vihette magával a kis színinövendék társaságában. Ki hinné, hogy a próza és a művészet poézise ilyen közel állanak egymáshoz. A kit az üzlet durva keze lesújtott, annak a muzsák fiatal jelöltje ad az idegenben vigasztalást.

Ismerjük be a magunk gyöngeségét: a Rózner történetében nem azon ütközünk meg, hogy egy nincsetlen valaki hazardő spekulációba kezd, hogy van egy komoly közgazdasági intézmény, a mely erre a va banque-ra alkalmat adott, s még azon se, hogy a kinek kedve volt a más börzéről nyuzott differenciákat megtartani, mért nem állta a sarat, mikor ő volt a vesztes. Mindezek az igen természetes és igen jogos etikai kérdések csak másodsorban jutnak az eszünkbe. Az első gondolat az felháborító, hogy egy alig valaki, sőt határozott senki, aki a semmiből egy milliót szerez, nem ül rá a millióra, nem hagyja abba az idegrentó, veszedelmes, örülten kockázatos játékot, hanem továbbra is a jégre megy, visszaadja a milliót, sőt annyira viszi, hogy szokve kell a bőrét menteni!

Ez tagadhatatlanul vakmerőség. Mert ha ezt nem teszi, az első milliónál megáll, amely elvégre bankbe-

tétben is elég szép kamatot hoz, akkor a fővárosnak vagy a vidéknek jól élő, becsült polgára, s ha történetesen Ujaradra jön vissza, akkor igen előkelően nézhetne volna le azokat, akik raktáros korában őt a társaságokba és a megfizetésekre nem igen hívogatták be. Mert a vagyonaiban nem lett volna kompromittáló, hogy a levegőből, börzedifferenciákkal szerezte, most ellenben, hogy rosszul számított és összeomlott, — pláne a fizetések elől meg is futott, ez már igen szigorú megítélés alá vonja őt.

Igen, ez minden börze-karriérnek a titka. Nem annyira az, hogy mikor kell bevágni, mert elvégre az ember veszít, vagy nyer, — hanem, hogy mikor kell visszavonulni. Az élet-ösztönnek kell megsugni, hogy az első százezer forintnál, az első millió koránál, vagy forintnál van az a pont, ahol a véletlent, a szerencsét nem szabad tovább hajszolni. Mert hisz, aki beéri egy millióval, az beérheti ötszázezerrel s aki viszont egy millióig eljutott, — alighanem így gondolkodnak az illetők — mért ne vihetné őket a buza, vagy a tengeri két millióig is? Van, akit visz; van azután, akit visszadob, mintegy büntetésül, hogy mértéken túl falánk volt.

Rózner nem volt egyedül való, sőt talán a szürkébbje azoknak, akik öt forinttal, vagy még kevesebbel mennek föl a vidékről, ahol hajótöröttek

Bucszató.

Irta: Pogány Béla.

I.

Misztikus eset volt nagyon. Az egész Csalogány-utca beszélt róla annak idején s mindenki meg volt győződve, hogy sohasem fogják megtalálni az eset nyitját. A trafikosné nyugodt, csöndes, szomorú életet élt. Olyan szomorú, mint itt erre felé mindenki. A képeslapokkal beakgatott trafikaiton alig-alig hangzott ki hangosabb szó. Csönd tanyázott itt is, mint a szomszéd boltokban. A lehangosabb az egész környéken egy tüdővész szabómester volt, aki bágyadtan, unalmasan köhögött. Dél felé egy kis élet kerekedett az utcában. Emberek jöttek hazafelé, apró irnokocskák, szelid szemű varrólányok. Néhány nyomoruságos műhely, egy szegényes dobozgyár eresztett ki a kaptárjából néhány munkást és pár eleven, kacagó leányt. Azok bevásároltak, mentek a henteshez, mentek a trafikba s vissza a műhelybe. Két órákor az irnokok néztek be a trafikba Hölgyecigarettaért, vasárnap délelőtt pedig a varrólányok turkáltak a képeslapok között. Több semmi.

Esténként, kilenc után eljött az asszonyhoz egy kis cselédke, szutykos parasztleány és együtt bezártak. Szép, nagy szemével bágyadtan tekintélt ilyenkor az utcán és csöndes, megfontolt léptekkel ment ki a körut felé. Senki sem tudta, merre lakik. Látták, hogy

átmegy a köruton is, azután eltűnik egy mellékutcában, miközben lomhán csoszog mögötte a kis szolgáló.

Egyszer azután május — közepe volt — nem jött érte a kis szolgáló s az asszony ott maradt a trafikban. Kilenckor maga húzta le a redőt, bezárkózott s reggel mega nyitotta ki megint az ajtót. Ott aludt. Így ment aztán nap-nap után. A szomszédok csodálkoztak: mi történhetett. Egy hétig csittgatták a kíváncsiságukat, akkor aztán megpróbálkoztak az eset kifürkésztésével. A tejesarnokosné ment be a trafikba, hogy megtudjon valamit.

— Jó napot, nagysádkám, régen nem tettszét kávét vitetni?

Az asszony kissé zavart volt, finomvágásu szája megrándult.

— Nem... nem... most nem reggelizem...

A tejesné a kezét dörzsölte, körültekintgetett, nem volt ötlete, amivel a titok zárait megnyissa.

— Két ötöst, nagysádkám, jó szárazat, — mondta kis vártatva, — az uram csak ötösöket szí.

Az asszony adott, aztán elővett a pultról egy újságot s csöndesen, szórakozottan lapozgatni kezdte.

Az akció tehát nem sikerült, a tejesné küldetése be volt fejezve. Hasonló módon eredménytelen próbálkoztak a most még sekélyes titok kiderítésén a hentes, valamint a borbély felesége is.

A trafikosné titka különös titok volt.

Ahelyett, hogy világosság derült volna rá, mindinkább sötétedett. Olyanféle lavina-titok volt, amelyhez minél több adatot fürkész ki az ember, annál érthetlenebb lesz.

A borbély felesége — egy nyurga, frissbeszédű nő — vasárnap délelőtt megjelent az ura üzletében s miközben a megborotváltak jegyeit átlukasztotta s imitt-amott pár krajcárt besepert a fiókba elevenen magyarázta egy polgári iskolai tanítónak, hogy milyen különös nő a trafikosné:

— Két hete, képzelje csak tanár ur, ki sem mozdul a boltjából. A pálinkamérésben van egy züllött csavargó (ismeri, tanár ur, a Csicsó bácsit), azzal hozat ebédet. Ott alszik az alkóvban. Talán kidobta az ura, vagy talán ura sincs? De tegnap aztán valami történt vele. Aranyláncosan, parádésan ment le hazulról. Képzelje, nyakbavető aranylánca van! Bezárta délután a trafikot és csak este jött vissza. A hentesné rögtön bement hozzá, hogy meglássa, mit beszél az arca? Hát az arca nem szólt semmit. Olyan hideg volt, mint máskor. A szemlein nem látszott, hogy sirt volna, nem látszott, hogy öröme volt. Tetszik tudni, mi már mindenre gondoltunk, — már megbocsásson, tanár ur, — a haja, ruházata mindene rendben volt. És igazán az arcán sem látszott semmi.

A tanító gondolkodott egy kicsit, aztán csak annyit mondott:

— Pedig nagyon szép asszony.

voltak s mennek a nagy vagyonok elébe. S akármennyire erkölcstelen ezeknek a munka nélkül való meggazdagodása, (vagy ha jár is munkával, az semmi esetre sincs arányban a keresettel) ez ellen nem használ se tőzsde rendszabály, de talán a fedezetlen tőzsdei határidőüzlet eltiltása se. Mert ha a buza, a szerencsétlen új buza, amelyre Rózner egész lelkiüdvösségét ráfektette, másként alakul, akkor ő nem Amerika felé utazik, hanem a második millióhoz s egy év múlva zavartalanul mesélhetne volna az Ugor-ban:

— Öt forinttal jöttem Pestre, — és most . . .

Batthyány sugárut.

Irta: Németh Zsigmond.

Az aradi felvételi épület megépítése felszínre vetette Aradváros közuti forgalmának kérdését is. Ezt a fontos kérdést nem az egyes érdekeltségi csoportok szempontjából vagy bizonyos városrész érdekében elszigetelten kell megvitatni, hanem az egész város egyetemes közlekedési és gazdasági érdekeinek megfelelően oly módon kell megoldani, hogy az újonnan nyitandó közuti utvonal szervesen beleilleszkedjék a város meglévő közlekedési utvonalaiba, azoknak mintegy fő gyűjtő ere gyanánt közvetítse az egész város forgalmát a vasutállomással.

Ha ebből a szempontból vizsgáljuk a kérdést és keressük a megoldást, mindenekelőtt arra a felfedezésre jutunk, hogy Arad városának tulajdonképpen ma még nincs is olyan fő utvonala, mely a városi közlekedésnek mintegy tengelyét képezhetné, amely a városnak lehetőleg a centrumát összekötve egyrészt az egész várost a vasutállomással elegendő széles és lehető legrövidebb utvonallal összekötné, másrészt pedig magában a városban is alkalmas közlekedést biztosítana a távolabb fekvő pontok között.

Ezt az utvonalat tehát még csak ezután kell megteremtteni oly módon, hogy az ne csak a jelenlegi állapot pillanatnyi szükségletének

feleljen meg, de helyes alapját vessse meg a város jövőendő fejlődésének is.

Ha egy pillantást vetünk Arad térképére, azonnal felötlök a mai közuti forgalom fővonalának, a lóvasut — vonalnak számos előnye mellett is az a nagy hibája, hogy az nem a város területének a közepén megy keresztül, hanem csak a keleti periferiákat köti össze. Igaz, hogy a város intenzív kereskedelmi életének centrumát uralja át és ugy ebben a tekintetben, valamint Ujaraddal való kedvező összeköttetés szempontjából is mindenkor igen fontos közlekedési utvonal marad. Azonban egy magában nem képes egész Aradváros közönségének életbevágó közlekedési érdekeit kielégíteni épen annál az említett hibájánál fogva, hogy távol esvén a város nyugoti részétől, egész nagy városrészeknek az érdekeit egyáltalán nem szolgálhatja. Hiszen a város nyugoti és délnyugoti részén lakó városi közönség több kilométer hossza terjedő utazással, vagy távgyaloglással képes csak megközelíteni ezt a közuti vasutvonalat, mely Máv. és Aradhegyaljai vasut állomásaihoz vezet.

Anélkül, hogy egész Aradon kiterjedő városrendezési tervet óhajtanék nyújtani, rámutatni igyekszem egy olyan alkalmas közlekedési fővonal tervezetre, mely ma még aránylag nem nagy költséggel megvalósítható volna és mely a fent érintett feltételeknek megfelelően, a város egész gazdasági fejlődésének helyes irányt adni hivatott volna. Ez a fő közlekedési utvonal az állomási új felvételi épülettől kiindulól az alábbi utcák összeköttetéséből, helyes kapcsolásából állhat csak elő. Leiningen-utca, Orozy-utca, Ferenc tér, Kiss utca, Batthyány-utca, Kápolna-utca és Fejsze-utca. Ez a 3900 méter hosszú utvonal 3140 hosszúságban, megfelelő szélességgel és a forgalom lebonyolítására szükséges járművek közlekedésére ugyszólván teljesen készen áll. Csupán az alábbi, összesen 760 méter hosszú utvonalak megnyitását illetve csatlakozó új utcák létesítését teszi szükségessé. A Leiningen és Orozy-utca közt a városligeten keresztül vezetendő 300 méter hosszú összekötő utcát; az Orozy-utca és Kiss-utca egyenes irányában, egészen a Batthyány-utcaig nyitandó 360 m. hosszú új utcát; végül a Batthyány- és Deák Ferenc-utca ke-

resztesztésétől a ref. templom mögött a Kápolna-utcaig nyitandó 100 m. hosszú új utcát.

Ezekkel az újonnan nyitandó új utca részekkel teljes egészé válik az a 3900 méter hosszú nagy körút, mely Aradot a Fejsze-utcától a vasutállomásig ugyszólván teljesen közepén szeli át és a vasutállomással legkedvezőbb összeköttetést biztosít. De forgalmi jelentőségét tetemesen fokozza még az a kedvező körülmény is, hogy a legforgalmasabb keresztutcaik majdnem egyenes vonalban torkolnak beleje mint a Deák Ferenc-, Teleky- és Kapa-utca; a Perényi-, Magyar- és Borona-utca; a Széchenyi-, Wesselényi-, Dessewffy-, Nagy Sándor- és Sarló-utca; a Varjassy József-utca, a Dezső-utca, Edelspacher-utca stb.

Hogy ennek a főközlekedési utvonálnak a város egész gazdasági életére és jövő fejlődésére mélyen kiható jelentőségét teljesen megérthessük, arra nézve elegendő hivatkoznunk arra a tapasztalati tényre, hogy élénk üzleti forgalom és kereskedelem mindenütt azokban az utcákban fejlődik ki, melyeknek jó közlekedési utvonala és megfelelő közlekedési eszközei vannak nemcsak magában a város belterületében, hanem a város környezetével is, különösen pedig a távolabb vidékekre vezető helyi és országos vasuthálózattal. Hányszor látjuk hogy ilyen nagy összekötő utvonalak, közutak kezdetben bérpaletáknak épülnek meg, melyekben üzlethelyiségek egyáltalán nincsenek. Később a kedvező forgalmi viszonyok hatása alatt a földszinten üzlethelyiségeket nyitnak és nem marad egyetlen földszinti helyiség sem, amely ne erre szolgálna. Mikor pedig a földszinten már lehetetlen a tovább terjeszkedés, akkor elfoglalják divatruházakkal, bazárokkal, raktárakkal az emeletet is. Így teremti meg ugyszólván egyedül a helyesen és céltudatosan megtervezett utcavonal az élénk kereskedelem és ipari életet.

Bármilyen kedves is nekünk a mi ragyogó szépségű Andrassy térünk és bármily büszkeségünket is képezze annak hatalmasan fellendült kereskedelmi élete, ma már nem zárkozhatunk el annak a belátása elől, hogy ez egyedül nem képes megfelelni a város fejlődés olyan rohamos követelményének, mellyel Aradon találkozunk.

Szükségünk van a város gerincén átmenő

II.

Az eset misztikus volta azonban csak másnap tetéződött be. A trafikosz né egyszerűen nem nyitotta ki a boltját. Kilenc órakor jött a köhögős szabó virszinia cigarettáért. Nem mehetett be. Ki kellett cammognia a körutig. Délben jöttek az irnokok és zárva találták az ajtót.

— Persze, most már értjük a dolgot, — selypített a szikár borbélyné — persze, hogy értjük. A bolt csak ürügy, a szivarok, mint a szerelem közvetítői. Hehe, értjük, ugye nagysád?

— A tejesné csak nézett s aztán, mintha nagy fölfedezésnek jutott volna nyitására, fölkiáltott:

— No persze! Erre bizony előbb is rájöhettünk volna.

Az ajtó azonban még ezek után sem nyílt ki. A zálogházi becsüs, aki ennek a vidéknek a legmagasabb intelligenciáját képviselte s egy kicsit költőnek is tartotta magát, elmélázva nézett a leeresztett redőre:

— Profán lelkek, — mondta — nem látjátok, milyen borzalmas kép ez. Nem látjátok, olyan ez az ajtó, vagy mint a hivatalos nyelv nevezi, görredőny, mondom, olyan ez a görredőny, mint egy kriptabejárat. Kriptabejárat, igen. Tessék elhinni, egy ajtó, amely még délben is zárva van, nem lehet más, mint egy kriptabejárat. Az ilyen ajtót csak fáklya-fényvel nyitják meg és áradnak belőle az élet tragédiái . . .

— Ugyan kérem — nevettek az asszo-

nyok, akik különben rendszeren áhitatosan hallgatták a zálogházi becsüs prózában elmondott költeményeit, — egészen másról van itt szó. Kalandozik a menyecske. Keres a menyecske. Nyakbavető aránylancra.

— Karperecre.

— Vagy talán megkoptak egy kicsit az aranyfogai. Reparálni kell.

A becsüs szavalni akart még, de nem lehetett. A borbély erőlyesen lépett föl vele szemben is, az asszonyméppel is:

— Hát kérem, ez sem nem vers, sem nem nevetni való. Én reggel ötör itt álltam már az üzletemben, szemben a trafikokkal. Ezen az ajtón senki sem ment se be, se ki.

— Hohó! — zúgták az asszonyok. — Ha maga nem látta, mi látjuk a dolgot. Hogy lehet valaki ilyen jámbor. Még az este elment biztosan a kicsike és elfelejtett hazajönni. Ismerjük mi az ilyenfélét.

A csoportosulás egyre nagyobb lett. Észre kellett vennie a rendőrnek is, akinek közbiztonsági érzései azt sugták, hogy közbelépésével itt valami titokra kell világosságot deríteni.

— Biztos ur, — szólította föl a borbély — a trafikosz né, ugynevezett Berzenczey Mária, ma reggel nem nyitotta ki az ajtót. A közhangulat nevében szólok, amidőn ama sejtelmimnek adok kifejezést, hogy a vasredőny mögött tragédiát cselekvének. Biztos ur, ha nem vagyok bátor csalódnai, azt hiszem, önnek itt hatóságilag kell föllépnie.

— Kötelességérzetemnek teljes öntudatí-

ban lévén, tessék elállani a fölszólításbeli ajánlatokról, — szólt és nagyot dörömbölt a vasrácsra.

Semmi válasz.

A magyar igazságból előnyösen ismert hármás dörömbölés is, teljesen válasz nélkül maradt.

Az asszonyok szeme mosolyogva ragyogott, majd gunyos fényvel csillant össze. A hivatalos személyre való tekintettel azonban csak annyit mertek fönnhangon megköszönni:

— Persze a kicsike... mondtuk...

III.

Felgördült a redő. Az emberek úgy érezték, mintha az üvegajtó nyitásánál egy kis harc keletkezett volna a kiáramló tegnapi levegő nyirkos fekete hullámzása és a friss tavaszi napsugár ragyogása között. A legkiváncsibb asszony sem lehetett olyan türelmetlen, mint ez a rakoncátlan, neveletlen, gyerekes napsugár. Végigsurrant a kiaggatott képeslapokon, befutotta a szivaros dobozokat, benézett a pult alá, s fölcsigázott kíváncsisággal berontott az alkóvba.

Ott feküdt az asszony átlótt mellél. Szép volt, nem szenvedett sokat. Mintha egy szerelmes máju-i éjszaka után találkoztak volna egymással. Szépség és Napsugár. Mintha első násza után hevert volna mély, fáradt, bágyadt álomban. A napsugár rajongva hajolt föléje, mintha pároz társa lett volna a szerelmes május éjjelén. Vigyázva hajolt föléje, hogy föl ne ébressze, de nem tudta megállani, hogy egy

uj és nagyarányu forgalmat lebonyolító utvonala, mely lüktető életet visz a város kereskedelmi és ipari életébe s azok nagyarányu fejlődését hathatósan előmozdítja.

Hogy mindezt elérhessük, ma még csak néhány földszintes ház lebontásáról, néhány olcsó telek kisajátításáról van szó, de ha tovább késünk vele, akkor majd két emeletes házak és drága telkek nagy pénzaldozattal való megváltása lesz az ára a mi késedelmező városrendezési politikánknak és ötletszerű elszigetelt utcanyitási módszerünknek.

Napok óta értekezletek és tárgyalások folynak arról, hogy a pályaudvarhoz vezető Leiningen-utcába a ligeten keresztül megnyitandó új utca az Orczy-utca, vagy a Dobó-utca folytatásában nyitassák meg. Mindkét utca érdekeltsege a maga egyéni érdekei szempontjából vitatja a maga igazát, ami természetesen is. Azonban a város tanácsában és a városi képviselőtestületben azt a kérdést apró helyi érdekeken felül álló egységes városrendezés szempontjából kell megbírálni és az összekötő utvonalat annak az utcának a folytatásában kell megnyitni, amely a dolog természeténél fogva a főközlekedési utvonalba esik, mert ez az utvonala szolgálja a város lakosságának egyetemes érdekeit. Ez pedig csak a fentiekben már részletesen körülírt és az Orczy-utca magában foglaló körút lehet.

Tehát feleltébb óhajandó, hogy ne csak a két utca érdekeltsege anktézzon ebben az egész város jövő fejlődésére kiható utcaoyítás kérdésében, hanem Aradváros egész közönsége is foglalkozzék vele olyan ügyszeretettel, amilyent a dolog természete és jelentősége méltán megérdemel. És biztosok vagyunk benne, hogy a városi tanács, valamint a képviselőtestület is nem az egyes telek tulajdonosok érdekeit, hanem a város fejlesztését fogja a kérdés eldöntésében szem előtt tartani.

EGYESÜLETI ÉLET.

(*) **Borbély és fodráskongresszus Aradon.** Az ország borbély és fodrásmesterei elhatározták, hogy anyagi és erkölcsi érdekeik előbbrevitelére az idén kongresszust tartanak. Az országos kongresszus rendezésére az aradi borbély és fodrásmestereket kérték fel, akik örömmel vállalták a vele járó hatalmas munkát és már hetek óta szorgalmasan dolgoznak a kon-

gresszus előmunkálatain. Fáradságuknak már eddig is szép eredménye van, mert úgy a fővárosi, mint vidéki borbély- és fodrász iparosok óriási számban jelentették be részvételüket, hogy biztos alapra helyezték az iparág jövőre irányuló törekvéseit. A kongresszus augusztus 21., 22. és 23-án lesz Aradon a városháza nagytermében. A végleges program a napokban fog megjelenni, de úgy a fővárosból, mint a vidékről, igen sok indítvány érkezett és a napirend a borbély és fodrász-iparosok valamennyi vitás kérdését telőleli. Foglalkozni fog a kongresszus az ipartörvény módosításának kérdéséről, az országos borbély és áruváltár létesítéséről, a takarékos és hitelszövetkezet létesítéséről, a vidéki borbély- és országos egyesületéről, a vidéki borbély- és országos egyesületéről, a szakoktatóról egységes kis-iskolási díjak megállapításáról, a tisztességtelen verseny elleni védekezésről stb. A kongresszus tagjai megfogják koszorúzni a vértanúk szobrát és a szabadság szobrát is. A rendezőség tekintettel a résztvevők előre látható nagy számára, nagy buzgósággal dolgozik az elszállásolás intézésén.

Ma nem volt obstrukció.

(A képviselőház ülése.)

Távirati tudósítás.

Budapest, július 15

A véderő-vitát semmi sem zavarta ma a képviselőházban. Az ülés első szónoka Scherr-Thoss Béla gróf volt, aki a néppárt nevében visszautsaitotta a javaslatot, majd Apponyi Albert gróf mondott beszédet a javaslat ellen. Az ülés végére hat interpellációt jelentettek be.

Apponyi beszédének hatására főként jellemző, hogy a beszéd második fele Justhékát nem tudta felmelegíteni. Amíg ugyanis a beszéd első része elleplezte a közelmúltat, a beszéd második részében mégis csak érinteni kellett, hogy mi lett volna az a minimális feltétel, amellyel Apponyi is hajlandó lett volna felfüggeszteni antimilitarista elveit, amint ezt a tisztai fizetések felemelésekor is felfüggesztette. Ő maga bevallotta, hogy kereskedelempolitikai téren bizonyos fokú önállóság és a magyar tisztképzés terén teendő engedmények ellenében kész lett volna a kompromisszumra. Ez a vallomás, amely a mai beszéd kiugró pontja nyilvánvalóan groteszkké tette az egész taktikázást, amely a mai reform kulturális és szociális értékeivel szemben az önálló hadsereget állítja oda az obstrukció jelszava-

ként és egyszerre hallgat a kilences bizottság programjáról, amely pedig a honvédség fejlesztésében és a katonai perrendtartás magyar voltában teljes mértékben érvényesül. És jellemző, hogy a szociáldemokraták hivatalos lapja éppen ma figyelmezteti ellenzéki szövetségeseit, Justhékát, hogy valahogyan meg ne ismételjék a koalíciós operettet, mert különben szembeke-
rülnek a néppel.

Apponyi öneleplezése és ez a figyelmeztetés volt a mai meleg nap hideg zuhanya és idézte elő Justhék pillanatnyi kijózanodását és csüggedtséget. Így indulnak az obstruktorok egységes harcra, aminek a vége természetesen az obstrukció teljes fiaskójához fog vezetni.

A Ház mai ülését negyed tizenegy órakor nyitotta meg Návay Lajos alelnök. Felolvassák és hitelesítik a múlt ülés jegyzőkönyvét. Sándor Pál négyheti szabadságidő engedélyezését kéri. A kért szabadságot megadják. Ezután felolvassák az interpellációs könyvet, amelyben a következő bejegyzések vannak:

1. Ivánka Imre a miniszterelnökhöz a külügyminiszternek az albán kérdésben tanusított magatartása tárgyában;
2. Ivánka Imre a kereskedelemügyi miniszterhez a Duna-Tisza csatorna tárgyában;
3. Ráth Endre a kereskedelmi miniszterhez a közúti villamos vasút tárgyában;
4. Szmracsányi György a belügyminiszterhez a Cunard Line hajóin tapasztalt rendetlenségek tárgyában;
5. Benedek János a pénzügyminiszterhez az állami tisztviselők lakbérosztályozása ügyében;
6. Ráth Endre a miniszterelnökhöz a boszniai postatakarékpénztár ügyében.

Elnök javasolja, hogy az interpellációk előterjesztésére délután egy órakor térjenek át. Napirend szefint következett a véderőreform általános vitájának folytatása.

(A néppárt szónoka.)

Scher Thoss Béla gróf a néppárt nevében kijelenti, hogy a javaslatot nem fogadja el. A tervezett két éves katonai szolgálatról megállapítja, hogy az nem más, mint a három éves szolgálat burkolt fenntartása. Igazolatlanok látja a létszámfelemelést; a kormány nem a népre gondol, hanem önmagára az ország pénzével és vérével a saját pozícióját akarja erősíteni. (Élénk helyeslés.) Ötvenhatezerrel több ujoncot akar a kormány, de ugyanakkor szerződést kötött a Poolal, amely százezreket szállít ki évenként Amerikába magyar földről. Ugy látszik, a kormány megirigyelte a néptanítók paradicsomi helyzetét, azért intézkedik ellenük

csókot ne lehellen homlokára, amely olyan szép volt, amilyen szép, amilyen fehér, amilyen kívánatos nem lehet más, csak egy halott homloka.

Es éppen csókolta, amikor belépett a rendőr. Ugy nézett bele a Napsugárba, mintha azt akarta volna mondani:

— Uraságodat tiltott kéjelgésért be fogom kisérni.

Aztán komoly munkához látott. Kiszorította a betolakodókat, mindössze a borbélynét és tejesnét engedte be, mint „ténytanukat”. Leeresztette a redőnyt és hivatalos hangon megszólalt:

— Most pedig kérem, a törvény nevében lefoglalom emez életet kioltó löfegyvert.

A borbélyné és tejesné rettenetes percekét éltek a. Nem erre számítottak. Üres lészket, fölbontatlan ágyat reméltek, hogy elmondják:

— No lám a kicsike... Hát érdemes tisztességes asszonynak lenni? Nekem otthon négy gyerekem szaladgál mezitláb, a kicsike meg éli világát és öleléssel szedi össze a nyakbavető aranyláncra valót. Könnyű neki, mindjárt mondtuk mi, hogy ez a trafik csak ürügy...

A halott asszony jóságos arca azonban rájuk mosolygott, csöndesen, szemrehányás nélkül:

— Itt vagyok, nem voltam sehoh. Akartok aranyláncot, nyakbavetőt. Vigyétek. Rendőr ur, jól esne talán egy szivar? Igen? Tessék. Itt vannak ezek a szép, száraz, ropogós, világos trabukkók. Parancsoljdn. Ez ur! szivar. Ilyen derék urnak, mint maga, ilyen való.

A rendőr megértette a bizatást, belemarkolt a szép ropogós, világos trabukkókba és zsebre-vágta. Az asszonyok is sietve körülnéztek, hol lehet a nevezetes aranylánc, de nem látták sehoh:

— Szegényke, — mondták akkor megtisztult lélekkel, — mit nem gondoltunk róla?

— Bizony, bizony, — integetett a tejesné — pedig mindjárt gondolhattam volna, hogy tisztességes nő. Igen, most már tudom, hogy az. Azt is tudom, hogy valaha jobb napokat látott.

— Óh hogyne! Ez meglátszik az arcán is — erősítette a borbély felesége.

— Szegényke, milyen nagy, nemes megadással viselte a szegénységet. Itt rostokolt ebben a piszkos utcában, tűrte a durva emberek otromba mókáit, szagolta virszinia-cigaretások undorító pálinkabűzét, elhallgatta a gorombaságokat. Mindezt ez a finom nő. Mégis csak piszkos csöcselék ez odakint amelyik úgy meg tudta rágalmazni ezt a szerencsétlen teremtet.

— En mindjárt mondtam, hogy nem szabad senkire követ dobni, mielőtt a saját két szemünkkel meg nem győződünk róla, hogy megérdemli. Hiszen, aki csak nem vak, láthatta, hogyan jutott idáig? Először a külön lakását mondta föl. Beköltözött ebbe a penészes lyukba. (Ha mondta volna a lelkem, olyan szívesen adtam volna neki a kiadó szobámat. Ugyis üresen áll.) Aztán elküldte kis cselédjét.

— Nem evett többet uzsonnát. Pedig hogyan szeret-e a mi kávékat. Mindig sok fölét adtam rá neki.

— Ebédet sem láttam, hogy hozatott volna. Mindig hideget evett. Tegnap meg láttam, hogy a nyakbavető aranyláncal ment el és anékül jött vissza. A zalogba vitte. Érti nagysád! a zalogba vitte. Azt a szép nyakbavető láncot. Pedig én is szívesen kíségettem volna a lelkemet. No hogyne, egy ilyen tisztességes uri nőt.

— Én még azt is tudom, hogy mikor visszajött aranylánc nélkül, karkötő nélkül: akkor fölment a háziurhoz. Ott hagyta a pénzét.

A rendőr egyet-egyét hümmögött, mikor az egyik, vagy a másik asszony feléje fordult kérdő tekintettel. Közben pedig a hagyaték minemüése és mennyisége iránt érdeklődött. Nagyon rokonszenveseknek találta a regalitá-szokat, türhetők voltak a britaniák, az ötös szivarok már kevésbé érdekelték.

— Óh a drága — mondta még a tejesné — úgy mosolyog most is, mint egy vértanu. Hogyne, szegényen halt meg, de becsületesen.

Ebben a pillanatban a tejesné úgy érezte, hogy a köz, a Csalogány utca közönsége iránt kötelességei vannak. Elment, hogy beszámoljon az események kifejlődéséről. Előbb azonban nyájas vendégszeretettel szólt a rendőrhöz:

— Biztos ur, ön dohányos ember. Gyujtson rá ezekből a szép britanikákból. Az én uram mindig ezeket szívta Ennek a szegénynek ugyanis mindegy már.

A rendőr méltatlankodva utasította vissza:

— Csak nem gondolja nagysád, hogy az elhunyttat vagyonában megkárosítanám?

a véderőjavaslat. A nemzet jól felfogott érdekében küzdeni fognak az ellen, hogy a javaslatból törvény legyen!

Apponyi beszéde.

Apponyi Albert gróf: Visszapillantást vet az elmúlt tizenkét évtized küzdelmére. Ez alatt az idő alatt több kormány kísérletezett a véderőtörvény organikus reformjával; ez bukatta meg a különben rokonszenves Széll-kormányt, amelynek bucsuztatásakor az egyik ellenzéki párt vezérszónoka, Ugron Gábor ezeket mondta: Nem követjük, de rózsákat dobunk utána. Aztán a chlopy-i hadparancs jött s ez bukatta meg Khuen-Hédervary első miniszterelnökségét, sőt Tisza István gróf kormányát is, mert az erőszakos hárszabálymódosítás csak külső burka volt az ő bukásának. De még jobban visszamegy a múltba s megállapítja, hogy huszonöt év előtt Tisza Kálmán hatalma is a véderővitában morzsolódott össze. Nálunk a katonai kérdések nyaktörő munkával járnak. Míg más államokban a katonaság nacionalista, nálunk, sajnos, nem az. A belső meghasonlást meg kell szüntetni, hazafias érzést kell bevinni a hadseregbe. Ez volna ennek a kérdésnek államférfiúi megoldása, amely hasznára volna a dinasztának és a nemzetnek egyaránt. Sajnálatlaltal tapasztalja, hogy a kormány javaslata nem célozza e harmónia helyreállítását. Előbb azt vizsgálja, vajjon a javaslat harmóniában áll-e a nemzet teherviselési képességével?

(A zsupori pénzügyminiszter.)

Csodálja, hogy a legtakarékosabb, szinte zsupori pénzügyminiszter hozzájárult ezekhez a horribilis katonai kiadásokhoz. A hadügyi költségek a következő években felét fogják tenni azoknak a kiadásoknak, amelyeket egyéb kulturális, társadalmi és gazdasági célokra évenként fordítunk. Ezzel szemben rámutat arra a rettenetes drágulásra, amely minden téren megnyilatkozik: az állami alkalmazottak fizetésrendezése még mindig kísért, holott a koalíciós kormány több mint ötven milliót fordított erre. Szóval, a kívánalmaknak egész tömkelege vár a kielégítésre. Humanitárius téren, szociális és gyermekvédelmi téren óriási az elmaradottságunk! Nézzük a kórházi viszonyokat, de jobb, ha a vidékre nem tekintünk, mert ott a folyosókon fetrengenek a betegek. Az aggkor esetre való biztosítás is egyik legfontosabb állami feladat volna. (Helyeslés.) a kongrua-kérdést rendezni kell, az egyetemi kérdés megoldását sem lehet odázni, — mindezzel szemben mitsem ér a pénzügyminiszteri ridegség.

A kormány katonai politikája a teljes gazdasági hátramaradottságra vezetne. Szem előtt kellett volna tartani a reformok terén a foko-

IV.

Ketten maradtak. Előbb sikertelenül kuttattak valami levélféle után. Nem találtak semmit. Aztán újra az elhunyt erényeiről indult meg a szó. A borbélyné sokat beszélt, csak úgy ömlött a szó az ajkairól. A napsugár pedig oda tévedt most az ő fejére. Csinos, vékonyka szöke haja volt, derült, piros arca s a rendőr észre vette ezt.

A halott ott feküdt némán, most már teljes homályban. Csönd volt. És szólt a rendőr:

- Nagysád, ma szép az idő.
- Nagyon szép.
- Jó ilyenkor sétálni.
- Igen. Tavasz van.
- Nagyon tavasz van, én érzem. És tessék elhinni, jobb ketten sétálni, mint egyedül.
- Jobb.

A rendőr megfogta az asszony kezét:

- Eljön?
- El.
- Mert szép ám élni. Ez pedig itt nem volt okos...

Most megint vissza szállt a napsugár a halott asszony arcára. Az még szelidebb, még boldogabb volt. Bucsuzott:

— Isten veletek. Higgyétek meg, nagyon szép élni és még szebb sétálni. Ketten sétálni... Isten veletek!

A rendőr leharapta egy británikának a ropogós végét, kifújta, visszafordította, meggyújtotta és sűrű kék füstöt fújt a nevető napsugárba. Még egyszer megfogta az asszony kezét és azt mondta:

— De nagysád aztán el ne felejtse...

zatosság elvét, de erre nem is gondoltak. Mindegyik egyszerre akarnak megcsinálni és ismét csodálkozását fejezi ki, hogy ehhez Lukács pénzügyminiszter hozzájárult. Szinte látja már a felette tiszteletreméltó Montecucollit, amint 1915-ben elő fog állani, hogy építsünk még két Dreadnoughtot, mert akkor miért építetünk már kettőt? És ha majd akkor tiltakozunk ellene, azt fogja mondani, hát miért adta meg a parlament az 1910. nem tudom hányadiki véderőreform megalkotásánál.

A katonai terheknek ily mértékben való fokozását nem szavazná meg még akkor sem, ha nemzeti előnyökkel járna a javaslat. Elismeréssel szól a törvényjavaslat indokolásáról, amely világos és átlátszó, a laikus is megértheti. Az altiszti kérdésnek nem látja biztató megoldását a javaslatban. A javaslat szerint a katonákat altiszti-kiképzés ürügye alatt vissza lehet tartani a harmadik év szolgálatára.

Iusth Gyula: Zseniális gondolat!

(Önálló hadseerget.)

Apponyi Albert gróf: Az altiszti kérdés a két-éves katonai szolgálat gerince. Itt kezdődik a hadsereg magyarosítása, a javaslat indokolása azonban ép e ponton titkolódik. A katonaitéren egyetlen radikális megoldást kíván szóló pártja: az önálló magyar hadsereget. Ez volna teljes harmóniában a független, önálló magyar állam eszméjével. Öfelségének fővezéri jogaihoz senki sem akar nyulni. Alkalma volt legelsőrangú német katonai szakférfiakkal beszélni, akik előtt fölvetette azt a kérdést, hogy ha Ausztriának és Magyarországnak a közös hadsereg helyett két önálló, független hadserege volna, káros lenne-e az a nagyhatalom szempontjából? A határozott válasz az volt, hogy: nem! Hozzátette persze az illető szakférfi, hogy a katonai szempontokat nem vette figyelembe ítéletének megállapításában. A mi hadseregünk nem egy szerve a nemzeti életnek, pedig annak kellene lennie. Megvéd bennünket a kül-ellenséggel szemben, ezt elismeri és bár fiaink ebben a hadseregben szolgálnak, nem nevezhetjük a mi hadseregünknek, mert nincs áthatva a nemzeti gondolattól. A nemzeti küzdelmek első fázisa 1885-ben kezdődött, mert ekkor már rést ütött a nemzet lelkében a katonaságból való kiábrándulás. A szabadelvűpárt kilences bizottság programja semmi egyéb, mint az akkor tervbe vett létszámfölemelés ellen megindult küzdelem eredménye. Ez a program értékes dolgokat tartalmaz a katonai oktatás terén a magyar nyelv érvényesülése tekintetében; a jelvény- és zászló-kérdés rendezése, a magyar nyelv érvényesülése a katonai bünvádi perrendtartásban mind benne van ebben a kilences bizottsági programban. A nemzet követelményei katonai téren abban az időben jegecesedtek ki, ép ezért nincsenek is benne abban a programban.

(A király joga.)

A vezérlet, vezénylet és belsőszervezet nyelvét őfelsége másképp, mint magyarul, nem gyakorolhatja, ez szólnak régi szilárd meggyőződéses elhatározásban áll mindazokkal, akik ezt tagadják. Bár nagy véleménykülönbség volt közte és a szabadelvűpárt között, mégis bennmaradt akkoriban a pártban, mert megígérték neki, hogy ha az obstrukció megszűnik, akkor a kormány valamely deklaráció alakjában elfogadja az ő álláspontját a jelvények és nyelvkérdés tekintetében. A dolog vége az lett, hogy a Házat feloszlatták s az új választásokon azoké lett a többség, akik a hárszabályok erőszakos és jogtalan alkalmazásával szembehelyezkedtek s egyúttal a katonaságnak a nemzeti szempontból való fejlődését követelték.

Ami most folyik, az nem obstrukció, nem pártok pártokkal állanak szemben, nem a többség az ellenzékkel szemben, hanem a korona viselőjének akarata a nemzeti akaratlaltal szemben. A küzdelem egyik fázisa volt az is, hogy a koalíciós miniszterek találják meg a kormányzás további lehetőségének módjait. A múlt delegációban szerette volna feltárni azokat a feltételeket, amelyekkel a volt koalíciós miniszterek arra vállalkoztak volna, de nem járt sikerrel ez az akciója, mert nem engedtetett meg neki, hogy e feltételekről szóljon.

Felkiáltások: Igen érdekes!

Apponyi Albert gróf: A koalíciós kormány célja az volt, hogy a nemzeti életet kivívják. Aki nemzeti szempontokat akar nálunk érvényesíteni, az fölfelé bukik, aki fölfelé akarja az igényeket kielégíteni, az lefelé bukik s aki mindkét irányban akarna szolgálni: az nyaktörő vállalkozásba bocsátkozik. Az utóbbi időben a nemzet biztató

jelenségeket látott arra, hogy nem hiába döngött a katalom kapuját, mert hiszen magasrangú katonák belátták, hogy a magyar nemzeti követelményekkel valahogy alkuba kell lépni. A kölcsönös megértés szimptomái mutatkoztak s ezeket a remény első sugaraiként kellett üdvözölni.

(Politika és hadsereg.)

Ezek az okai annak, hogy nem akarunk belemenni a katonai követelések teljesítésébe legalább a nemzeti követelések minimumának megadása nélkül. A hadseregnek valóban szükséges reformja tényleg elodázhatatlan, ezt elismeri. Mi akadály van annak, hogy az 1867. évi XII. törvény cikk keretein belül a nemzeti követelmények megvalósíttassanak? Semmi tárgy akadály nincs!

(Határozati javaslat.)

A kormány a rekkenő nyári meleget használja föl arra, hogy a parlamentnek tagjait, akik főként földbirtokosok, elvonja a gazdasági teendőktől s ide kényszeríti őket. Bizonyára abban a föltevésben volt a kormány, hogy ezzel a furfanggal távol tartja a képviselők nagy részét s így keresztül erőszakolja a javaslatot, hogy aztán hosszú időre békén maradjassunk.

Iusth Gyula a miniszterelnök felé: Csak lödni fog!

Szmrecsányi György: Ebből soha se lesz törvény.

Apponyi Albert gróf: Ha most cserben hagynánk rég vallott elvünket, akkor ki kellene lépni az országgyűlés naplójából azokat a lapokat, amelyek a mi régi beszédeinket tartalmazták. Teljesíteni fogjuk azt a kötelességünket, hogy megmozdítsuk és felvilágosítsuk a közvéleményt, hogy a nehezen megmozdítható tömeggel megértessük, hogy minket az utolsó vátságok meg nem törték. Egy elernyed, a maga nemzeti érzéséből kivetkőztetett magyar nemzetnek nem mondhatja az uralkodó, hogy Viribus unitis, nem lehet jelszava, hogy Egyesült erővel, mert egy ily nemzetnek csak a gyengeségeivel egyesülhet. Ezért utasítja vissza a véderőjavaslatot és előterjeszti azzal szemben határozati javaslatát, amely készségeit fejezi ki az iránt, hogy a javaslat visszautasításával hajlandó olyan véderőjavaslatot megszavazni amely a nemzet gazdasági erőinek, nemzeti és szociális követelményeinek megfelelő.

(Interpellációk.)

Szünet után Ivánka Imre interpellálta a miniszterelnököt a külügyminiszternek az albániai zavarok dolgában elfoglalt álláspontja miatt. Kérde a miniszterelnököt, van-e tudomása, hogy az albán nemzeti mozgalom már Délalbaniaira is kiterjedt és ezáltal kereskedelmi érdekeink erősen veszélyeztetve vannak. Hajlandó-e intézkedni, hogy a külügyminiszter érdekeinek megóvására hatadéktalanul lépéseket tegyen. A miniszterelnök az interpellációra nem válaszolt.

Ivánka másik interpellációja a kereskedelmi miniszternek szólt. Kérde, tudja-e a miniszter, hogy Ausztriában az Elba-Odera-csatorna ismét aktuális és ezáltal Ausztria kereskedelmi szupremáciája még jobban erősödik. Hajlandó-e a Duna-Tisza-csatorna gyakorlati munkálatait rövidesen megkezdeni.

Ráth Endre kérte, hogy mindkét interpellációját legközelebb mondhasse el. Megengedték.

Benedek János interpellált az állami alkalmazottak lakbérilletményei miatt.

Ezután megállapították a jövő ülés napirendjét. Ez ülés vége pont két órakor.

Az ARADI KOZLONY telefonszámai:

Szerkesztőség (éjjel-nappal)	— — —	357
Szerkesztőség (csak éjjel használható mel-lékállomás)	— — —	151
Kiadóhivatal és hirdetői osztály	— — —	151
Nyomda	— — —	151

Tisza István az osztrák választásokról.

(Az általános választói jog értékéről.)

— Az Aradi Közlöny telefonjelentése. —

Budapest július 15.

Tisza István gróf általános érdekes nyilatkozatokat tett az Aradi Közlöny fővárosi munkatársa előtt annak a cikkének tartalmáról, amely a Magyar Figyelő legközelebbi számában fog megjelenni. Tisza cikkében a legutóbbi ausztriai választások eredményével foglalkozik és mindenekelőtt megelégedését fejezi ki a keresztényszocializmus összeomlása fölött, továbbá azon reményének ad kifejezést, hogy Bécs és az egész osztrák parlament egyszersmindenkorra megszabadult a Luegerianizmustól.

— A keresztény szocialista párt — mondotta Tisza István gróf — megérdemelte sorsát. Én belőlem nem az elfogultság és gyűlölet beszél, de tagadhatatlan, hogy a keresztényszocialista párt ausztriai népszerűségét a pártot teljesen eltöltő magyargyűlöletnek köszönhetette. És mennél kevésbé volt közösség a többi osztrák parlamenti pártok és keresztényszocialisták között, annál nagyobb a perfidia és vakmerőség az utóbbiak magatartásában. Csakis megelégedéssel vehetünk tudomást bukásukról, de azért nem szabad megfeledkezniünk a régi bécsi bölcsességről: „selten kommt was Besseres nach!“

Megállapítja ezután Tisza azt, hogy az osztrákok azért végezték ki a magyarfó keresztényszocialista pártok, mert Magyarországot a mai viszonyok közt erősnek látják és respektálják.

Cikkének igazi célja azonban — miként ez szavaiból megállapítható volt — az, hogy az általános választójog eredményeit és beválását megntározza.

Tisza István gróf ilyen következtetésre jut az ausztriai választások eredményeit vizsgálta:

„Az általános szavazati jog a politikai hatalmat a művelt és politikailag érett osztályoktól elragadta és ezzel megkönnyítette az utját a tapasztalatok és felelősség terhe nélkül operáló pártok érvényesülésének. A liberálizmus elvesztett szavazatainak csak kisebb része jutott a nemzeti jelszavakkal élő szocialistáknak, a nagyobbik részt azok a pártok nyerték el, a melyek határozottan radikális irányúak és elvetnek minden nemzeti jelleget. A klerikálisok épen csak a régi hadállásaikat tartották meg.

A liberális pártok erővesztése és a demagógia felülkerekedése pedig leszállította az osztrák parlament nivóját, amiből természetesen a képviselők egyéni értékének csökkenése is következik. Ezzel Tisza nem akarja az osztrák képviselőket megbántani és készséggel beismeri, hogy ezek az urak a legjobb emberek a világon, de tisztánlátó szemmel lehetetlen észre nem venni, hogy képzettség, politikai iskolázottság és államférfiui tudás tekintetében a mai osztrák képviselők milyen alatta maradnak a legutóbbi parlament tagjainak. Ha végigolvassuk a német nemzeti párt győzelmes listáját: a százon felüli képviselő között egyetlen nevet sem olvasunk, amely biztosítékot nyújtana az illetők államférfiui tudása felől. Az ausztriai német intelligencia politikai vezetői, azok a férfiak, akik műveltség, talentum, politikai érettség tekintetében számot tennének bármely nemzet parlamentjében: az urak házában foglalnak helyet, avagy teljesen visszavonultak a politikai élettől. A képviselők között hiába keresünk jelentékeny politikai tényezőket.

Hasonló a helyzet a csehek és lengyelek között is. Tíz ujjunkon megszámlálhatjuk azokat a cseh és lengyel képviselőket, akik egyéni kiválósággal és súlylyal bírnak. Már pedig a parlamentizmus jövőjét csak az mentheti meg, ha a nemzetek legjobb és legkiválóbb és legszámottevőbb fiaikat küldik a parlamentbe. Hatalmas fegyelmező erőt jelent az minden parlament számára, ha a benne helyet foglalók a nemzet elitjét képviselik. Ellenkező esetben a parlament lejárja magát és veszélybe dönti a nemzeti önkormányzatot. Épen ezeket a politikai előrelátással bírónak kötelessége minden erejük, tudásuk és képességük latbavetésével megmenteni ettől a rosztól hazájukat és nemzetüket. Mert — példa rá az osztrák parlament — a rosszul megcsinált választási reform politikai analfabétákat ültet a nemzet számottevő fiai helyébe.

Egy millió szabadalom.

Nyolcszázézer találmány 25 év alatt.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

New-York, jul. 15.

Az Egyesült Államok kormánya augusztus hó elsején fogja kibocsátani a milliomodik szabadalmat egy találmányra s a megtiszteltetés, a milliomodik engedély elnyerése egy olyan feltalálót fog érni, akit maga Taft elnök ajánlott a hivatal számára. Edward Bruce Moore, szabadalmi biztos már régóta tervezi, hogy a milliomodik szabadalom engedélyezését valamilyen módon meg kellene ünnepelni. Ugy gondolkodott, hogy ezt az emlékeztetes számú engedélyt valami korszakot alkotó találmánynak kellene juttatni. Néhány kettel ezelőtt Taft elnök levelet kapott egy amerikai feltalálótól, amelyben az illető azt a megtiszteltetést kéri az elnöktől, hogy az 1,000,000 számot juttassák az ő találmányának. Az elnök közölte a szabadalmi biztossal, hogy amennyiben a szabályokkal nem ellenkezik, teljesítsék az illető feltalálói kérelmét.

A szabadalmi biztos jelentést tett az elnöknek, hogy a feltalált készülék igen érdemes dolog s szaporítani fogja a nagyjelentőségű amerikai szabadalmak sorozatát s a hivatal ennek a szabadalomnak fogja juttatni az egy millió számot. A szabadalmat hivatalosan augusztus elsején fogják kibocsátani.

Az Egyesült Államok szabadalmi hivatala azon a napon lesz 122 éves; a hivatalt ugyanis 1790-ben rendszeresítették. 1830-ban tüzvész pusztította el a szabadalmi hivatal épületét s ekkor elpusztult, odaégett minden iromány, az értékes rajzok és minták is. A tüzvész előtt 9937 szabadalmat bocsátottak ki.

A tüzvész után újra kellett szervezni az egész intézményt s ettől kezdve a kiadott szabadalmakat is előlről kezdték számítani.

A legelső teljesen amerikai találmány, amely az Egyesült Államokban szabadalmat nyert, a gyapottisztító gép volt. Erre 1794. márc. 14-én nyert szabadalmat Eli Whitney. Ennek a szabadalomnak a számát nem őrizték meg, épen úgy, mint Fulton gőzhajójának sem, amely 1809. febr. 11-én kapott szabadalmat. Az újjászervezés után az első nevezetesebb amerikai találmány a Colt revolver volt, amely szabadalmat nyert, amely után 1840-ben jun. 20-án 1647. szám alatt a Morse-féle táviró készülék következett. George W. Westinghouse alapvető szabadalma a pneumatikus légfűző 1869. apr. 13-án 80.9929. szám alatt kapott szabadalmat.

Elias Howe 4750. szám alatt, 1846. szept. 10-én kapott szabadalmat az első varrógépre amelyet Wilson 1854. dec. 19-én nyert szabadalmával tökéletesített annyira, hogy a varró-

gép általánosan elterjedt. Howe 4 millió dollárt szerzett a maga találmányával.

Világhírű volt a Bell által szabadalmazott telefon, amely az első szabadalmat 174465 sz. alatt 1876. év március hó 7-én kapta; két év múlva követte ezt az Edison által feltalált fonográf. Ettől az időtől kezdve a szabadalmak száma óriási gyorsasággal szaporodott s 25 év alatt a szám 200 ezerről egy millióra szökött fel: ezt az eredményt fogja megünnepelni a szabadalmi hivatal aug. elsején. Annak a feltalálónak nevét, a kinek találmánya az egy milliomodik számot fogja kapni, eddig nem hozták nyilvánosságra.

A ravasz hordár.

A megszarolt bankifjak.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, július 15.

Ma délután három és négy óra között az egyik nagyobb aradi vállalat irodájában megjelent a ravasz hordár. A hordár a cég egyik fiatal hivatalnokát kereste. A fiatalember felállott:

— Mit akar velem?

A ravasz hordár bizalmasan hunyorgatott és egy rózsaszínű levélkét húzott elő viharvert kabátjának rejtett zugszájából. Odahajolt a fiatalember füléhez a tenyerét a szája elé tartotta és elordította magát:

— Egy kis levélkét hoztam a nagyságos urnak!

Az irodában izgalom támadt. A tollak megálltak, a léniák féltretevédtek és irigy tekintetek szegeződtek a cég donzsuanja felé. A gépirókiasszony kíváncsian fikszirozta a levelet, a két prakszit összesugott, a pápaszemes strazzista pedig keserű bosszúsággal morgogta:

— A szerelmi ügyeket talán mégse itt kellene elintézni.

A fiatal nőcsábász hallatlanul eresztette el a füle mellett az epés megjegyzést. A rutinizott hódító hanyag mozdulatával nyult a levél után.

— Adja ide csak öregem. Nézzük csak melyik kis tyuk akar valamit?

Átvette a levelet és felbontotta. Az irodában áhítatos csend támadt. A kisasszony némán merengett, a prakszik pedig tiszteletteljesen néztek a nagy emberre. Azt várták, hogy mint máskor, úgy most is fölényes mosolylyal fogja zsebregyűrti a rózsaszínű papírt.

Nem így történt. A fiatalember átolvasta a levelet. Aztán újból átolvasta. A homloka elborult és ideges mozdulatot tett a kezével. Harmadszor is átfutotta és most már lehetetlen volt észre nem venni, hogy kellemetlenül érinti a levél. Az ajkába harapott, az egyik sarokba vonta a hordárt és fojtott, bosszus hangon kérdezte:

— Hogy néz ki az a nő?

A ravasz hordár arca széles vigyorgásra nyílt:

— Ojjé egy fájín nő. Tudja olyan barna és két szeme van. De még milyen két szeme.

A fiatal ember elégedetlen mozdulatot tett.

— Ez nem meghatározás. Valami közelebit mondjon.

— Közelebit? Várjon csak. Ja wirklich! Egy szemölcs; van a bal füle mögött. Egy kis szemölcske.

A nő barátja egy percig gondolkodott, aztán bosszusan a homlokára ütött.

— Tudom már. Megvan. De mi jut eszébe a nőnek mdst. Mikor már egy hónapja elköltöttem abból a lakásból. Hiszen ezerszer ellop-

hatták azóta. És biztosan tudja, hogy nálam vesztette el?

A ravasz hordár hunyorgatott.

— Biztos, egészen biztos. Csak magánál hagyta. Pedig nagyon szép fülbevaló volt. A nagymamájától kapta ajándékba. Már szólni akart egy detektívnek is... — ordította diszkréten.

A fiatalember elsápadt. A tollak megint megállottak és kaján lesekedő pillantások vetődtek felé. Karonragadta a hordárt és dühösen sugta:

— Ne ordítson állat. Jöjjön ki, majd beszélünk.

Kimentek az udvarra. A hódító leverten kérdezte:

— Hát mit lehet itt tenni? Még kellemetlenséget csinál az a lány.

A ravasz hordár sunyított.

— El fogok menni a régi lakásba. Hátha véletlenül becsületes az a pasasér.

— Dehogy az, dehogy az. Most tudom csak mért tettek ki a lakásból. Persze megtalálták és engem eltávolítottak — kesergett a fiatal ember. — Tíz pengőt adnék, ha ez a fülbevaló megkerülne.

— Gemacht, — mondta a ravasz hordár és feltette a sikkját. Várjon rám itt a nagyságos ur.

És nem telt bele egy fél óra, ott volt a ravasz hordár az ékszerrel. Silány kis koráll fülbevaló volt, de a fiatalember mégis megkönnyebülten lélezett fel és nagy örömmel nyomta a tizest a ravasz hordár markába.

— Hát aztán, hogy talált rá? — kérdezte.

— Szerencsém volt. Az a házigazda egy ehrenmann. Most pedig visszaviszem a smukkot annak a nőnek.

És a ravasz hordár elégedetten tűnt el a balfenekén.

Ezek után jogos az a kérdés, mért használta e sorok írója a „ravasz“ jelzést a derék küldönc jellemzésére. Egyszerűen azért, mert a szemölcsös nő nem is tudott a fülbevalóról. A szemölcsös nő nyugodtan vikszolta a parketát és nem is gondolta, hogy kovácsol tőkét a ravasz hordár az ő ismeretségeiből.

A bankifjunak is szerencséje volt. A hordár elbizakodva a sikerült zsari trükkön több olyan fiatalemberrel próbálkozott, akiről tudta, hogy a szemölcsös hölgy látogatásával megtisztelte őket. Így csakhamar beszéltek róla a kávéházakban is és a több egyforma eset révén világossá vált, hogy a hordár üzletszerűen kerítette elő a fülbevalókat.

Most az aradi rendőrség óhajt bepillantani a hordár eme mellékfoglalkozásának a mélyére és ma már ki is hallgatták a ravasz veres sapkás néhány áldozatát.

VÁROS ÉS MEGYE.

Gyümölcskocsik az Atilla-téren. Megirtuk, hogy a rendőrség az Atilla-térre helyezte át az eddig Ferenc-téren állomásozó gyümölcsös kocsikat. Szathmáry Károly a vízvezeték zárgondnoka felebbezett a rendőrség határozata ellen avval a megokolással, hogy az Atilla-téren álló kocsik veszélyeztetik a vízvezeték rezervoár tisztaságát, amelyekben a lovakra legyek kerülhetnek a vízvezetékbe. A tanács ma tárgyalt a felebbezést és jóváhagyta a rendőrség határozatát, de egyúttal arra utasította a rendőrfőkapitányt, hogy csak éjjel engedje meg a gyümölcsös kocsiknak az Atilla-téren tartózkodást.

Országosan körözött honvédfőhadnagy.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, július 13.

A mult esztendő szeptember 10-én eltűnt Szegedről Kallányi László honvédfőhadnagy. Azóta tíz hónap mult el és a főhadnagy hollétéről sem a katonai parancsnokság, sem a családja nem kapott értesítést.

A kétségbeesett család néhány nappal ezelőtt országos körözést kért az eltűnt katonatiszt ellen, remélve, hogy így megkerül. Az aradi rendőrség ma kapta kézhez a fővárosi rendőrség megkeresését és a maga hatáskörében elrendelte a nyomozást, amely azonban eredménytelen nem kecsesít, mert minden valószínűség a mellett szól, hogy Kallányi Lászlóról már csak holta után érkezik híradás.

A főhadnagy, bármilyen hihetetlenül hangozzék is — amerikai párbajt vívott egy asszony miatt, akit ő szeretett, de akinek férje megtudta a viszonyt. Ez az affér Szegeden játszódott le és tekintettel a férj előkelő pozíciójára, valamint a családi béke helyreállítására, a sajtó nem vett tudomást róla.

Most, hogy a főhadnagy családja az országos körözést is elrendeltette, az egyik érdekelt fél, a férj maga kérte meg a sajtót, hogy hozza nyilvánosságra a dolgot, mert ő hajlandó megkegyelmezni a főhadnagynak, ha már nem lenne késő.

Szegedi tudósítónk jelentése alapján a következőképp írjuk meg ennek a körözésnek előzményeit:

Kallányi László főhadnagy tulajdonképpen Szabadkán állomásozott s csak néhány hónapra osztották be Szegedre szolgálati okokból. A rendkívül szimpatikus megjelenésű és megnyerő módorú katonatisztet nemcsak a bajtársai szerették meg csakhamar, de rövidesen kegyeibe fogadta a szegedi előkelő uritársaság is, amelynek a főhadnagy nélkülözhetetlen tagjává lett. Eljárt az előkelőbb családok estélyeire és zsúrjaira, udvarolt az asszonyoknak és a leányoknak, úgy, hogy nemsokára már suttogni is kezdtek a kalandjairól.

Mikor Szabadkáról átvezényelték Szegedre, a főhadnagynak az volt a szándéka, hogy azt a néhány hónapot lehetőleg csendben és magabavonultan, csak kötelességének élve fogja eltölteni. Szabadkán egy kissé ugys zajosabban élt, mint kellett volna, Szegeden akarta hát magát kipihenni. Ez azonban nagyon nehéz elhatározás volt, mert itt sokkal nagyobb tere és több alkalmá volt a főhadnagynak arra, hogy az általa annyira megszokott társadalmi keretek között éljen. Tisztársai hamar megszerették és minden alkalommal készen álltak arra, hogy az előkelőbb uric családokhoz bevezessék. A főhadnagy végre is meggondolta magát és elhatározta, hogy folytatja tovább itt is a szabadkai életmódját. Néhány hét mulva már mindenütt ismerték és szerették.

A főhadnagy különösen egyik szegedi hivatalnok családhöz járt el gyakran. Az illető hivatalnok már nem volt egészen fiatalember, a felesége ellenben egyike volt a város legszébb asszonyainak. Nem csoda tehát, hogy a pletyka egész özönével gyártotta a különféle híreket, amelyek mind a hivatalnok felesége és a főhadnagy viszonyáról szóltak. Hogy a szerelmi viszonyt illető hírekből mi volt igaz, azt nem lehet tudni, annyi azonban tény, hogy a főhadnagy halálosan szerelmes lett a szép asszonyba. Utóvégre már mindennapos lett náluk. Egyéb társadalmi kötelezettségeit teljesen elhanyagolta, vendéglőbe és kávéházba sem

járt. A bajtársai sokat ingerkedtek vele a megváltozott magaviselete miatt.

Egy napon a férj elutazott Szegedről. Hogy aznap a főhadnagy meglátogatta-e a szép asszonyt, arról nem lehet tudni. Annyi azonban bizonyos, hogy a másnap hirtelen hazatért férj ott találta a katonatisztet a felesége szobájában. A szomszédok, akik éber figyelemmel vigyáztak a történendőkre, mesélték, hogy akkor zajos jelenet játszódhatott le a férj és a főhadnagy között, mert a kiáltások egyszer egyszer még az udvarra is kihallatszottak. Egy negyedóra multán pedig kipirultan, felhevült állapotban látták távozni a főhadnagyot.

A delognak nyilvános folytatása nem lett. Néhány nap mulva azonban a főhadnagy benyújtotta a leköszönését a rangjáról és azután minden bucsu nélkül eltűnt Szegedről.

A férj és a főhadnagy ugyanis a felfedezés után következő napon amerikai párbajt vívtak. Azért folyomadtak az elintézésnek ehhez a módjához, mert nem akarták az asszonyt kompromittálni, aki igen jónevű szegedi család gyermeke. Az amerikai párbaj tanuk nélkül folyt le az egyik szegedi vendéglőben. A fekete golyót Kallányi főhadnagy húzta, aki egy év leforgása alatt köteles magát elpusztítani.

A párbaj után néhány hétre a hivatalnok felesége fürdőre utazott, a visszatérte után pedig kibékült a férjével, aki megbocsátott neki.

Az egész kalandban tehát a főhadnagy maradt a vesztes, aki teljesen eltűnt az emberek szemei elől. Nem tudatta hollétét a családjával sem, amely pedig kétségbeesetten kutatott utána. Néhány nappal ezelőtt azután a végső eszközöz folyomadtak és a köröztetését kérték. A budapesti rendőrség ki is adta a körözést a főhadnagy ellen, akit állítólag Törökkanizsán és Szabadkán láttak néhány hónappal ezelőtt. Csak egy két napig tartózkodott ezekben a városokban, ahol szállodában lakott.

A hivatalnok egyébként már ismét boldog egyetértésben él a feleségével és szívesen megkegyelmezne a főhadnagynak.

MULATSÁGOK.

(=) A soborsini parkünnepély. Az 1911. évi július hó 9 én tartott parkünnepély és táncestély elszámolása: Önmagméltságaik az elnökök adománya 623 korona. Önmagmél. az elnök: emléktárgyakból összbevétel 464 kor. 50 fil., tiszta jövedelem 464 kor. 50 fil. „Délvidék“ elárusításából összbevétel 200 kor. 68 fil., tiszta jövedelem 200 kor. 68 fil. Tombolajegyekből összbevétel 2003 kor., tiszta jövedelem 2000 kor. Gramofon kisorsolás összbevétele 158 kor., tiszta jövedelem 158 kor. Bioikli kisorsolás összbevétele 198 kor., tiszta jövedelem 198 kor. Árverelés összbevétele 270 kor., tiszta jövedelem 270 kor. Csárda, pezsgópavillon, ózsdé összbevétele 779 kor. 73 fil., tiszta jövedelem 300 kor. 77 fil. Cukrászda összbevétele 549 kor. 22 fil., tiszta jövedelem 401 kor. 06 fil. Virág es levelezőlapok összbevétele 60 kor. 92 fil., tiszta jövedelem 60 kor. 92 fil. É. ekes diákok összbevétele 80 kor. 20 fil., tiszta jövedelem 29 kor. 96 fil. Cöllövészeti összbevétele 169 kor. 60 fil., tiszta jövedelem 128 kor. 93 fil. Gépkocsi összbevétele 96 kor., tiszta jövedelem 96 kor. Tekepálya összbevétele 55 kor. 20 fil., tiszta jövedelem 49 kor. 20 fil. Kocsizás összbevétele 25 kor. 10 fil., tiszta jövedelem 25 kor. 10 fil. Lovaglás összbevétele 35 kor. 90 fil., tiszta jövedelem 35 kor. 90 fil. Csolnakázás összbevétele 41 kor. 90 fil., tiszta jövedelem 41 kor. 90 fil. Tréfas halászat összbevétele 51 kor. 10 fil., tiszta jövedelem 51 kor. 10 fil. Táncestély összbevétele 816 kor., tiszta jövedelem 690 kor. 94 fil. Vegyes kiadás 115 korona 23 fillér. Összes bevétel 6678 korona 05 fillér, tiszta jövedelem 5095 korona 73 fillér. A tiszta jövedelem 1910. évben 4646 kor. 07 fillér volt, így az idén több jövedelem van 449 kor. 66 fillérrel. A fiókegylet a „Kórház alap“ javára befolyt ily magas összegű jövedelem s fényes erkölcsi sikerért elsősorban a nagyméltóságú elnöki pár: Kéthelyi

Hunyady Károly gróf és neje: Nádaedy Irma grófnének tolmácsolja mély háláját s köszönetét nyilvánítja az ünnepélyen közreműködött urasszonyok s urleányoknak és uraknak, különösen is a vezetőknek Volk József alelnök urnak, a tombolajegyek s gramofonjegyek elárúsításának vezetéseért, Bäck Arthurné, Löwinger Samuné, Wondrinsky Oszkárné urnók s Popovits Mariska urleányának a „Délvidék” s „Biciklijegyek” árusításáért, Bárdy Kálmánné alelnöknek a cukrászda Arnod Jánosné s özvegy Baán Gyuláné urnóknak a csárda, illetve pezsgő pavillon vezetéseért, Gyertyánffy Ilona urnónek segédkezéseért, dr. Murányi Árpádné urnónek, a virág és levelező-lap árusítás vezetéseért, Kalász Lipót, Urdl Antal s Huszák Antal uraknak a céllovászat vezetéseért, Nagy Lászlóné urnó és Jachiszi János urnak a „tréfás halászat” vezetéseért, Kiss József urnak a „tréfás versenyek” intezéseért dr. Murády Árpádné urnó, Seidner Márton, Kulász Lipót, Muzsaj Sándor, Agneon József, Németh Lajos, Binder János, Theodorovits Nikodem és Hankó János uraknak a csárdai felírás, Kalász Lipótné, Muzsaj Sándorné urnók s Keller Anna és Boros Aranka urleányoknak a cukrászdában teljesített felíró teendők végzéseért, Arnold János, Csóky Gusztáv, Kiss József, Németh Lajos, Urdl Antal és Pavlovits Mihály uraknak a díszítési munkálatokért, Bárdy Kálmán és Telbisz Henrik uraknak pénzkezelésért s a nemeslelkű közönségnek hatékony támogatásáért. 3138

György János dr. kálváriája.

— A kolozsvári huszonegy hitcikkely. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, július 15.

György dr. exterritoriját, életét már ismerjük. Ezt a rendkívüli s merjük mondani kivételes embert azonban csak akkor ismerhetjük meg teljesen, ha gondolatvilágába némileg be tudunk helyezkedni, ha megértjük eszméi sorozatát, melyeket oly harmónikusán, egységesen épített fel, melyekért küzdött, szenvedett.

György dr. belső fotografiáját adjuk. Ha érdekes ennek az embernek élete, ugy még sokkal érdekesebbek azok az eszmék, melyek vezetik.

Általánosan elismerik, hogy az összes vallások közül az unitárius a világon a legliberálisabb, az az egyház, melyben a reform eszmék nincsenek kizárva. És mégis, a György dral folytatott beszélgetés során kitűnt az, hogy még ez a liberális egyház is ellensége alapjában véve a haladásnak. Az elv itt is: „quieta non movere”, nem engedik a meglevőt sem megbolygatni sem, s ez fontosabb, fejleszteni.

Még azok is, akik teológiai dolgokkal egyáltalában nem foglalkoznak, mindenesetre érdeklődéssel olvashatják, hogy ilyen radikális, nyugtalan elmék hogy akarják kifejleszteni a hitéletet. György dr. eszméi, tételei, az első pillanatban talán utopisztikusoknak tetszenek, de ma már nem oly egyedülálló és elszigeteltek, mert kiérezhető belőlük az a praktikus vonás, mely a reformokat mindenkor keresztül vihetőbbé tette. Ezek az eszmék a demokraciát szolgálják, azt a nagy küzdelmet, melyet a tömegek a maguk anyagi érdekeikért folytatnak.

György dr. előtt, mint azt mindig hangoztatta, a saját sorsa, nyomorúsága mindig másodrangú kérdés volt. Az első a hit, az elv. Életéről mindig vonakodva beszélt, de most, hogy elvei, nézetei felől tudakozodom, felragyognak a szemei. Nem frázis, hogy egészen átszellemül beszéd közben, arca kipirul, kezei önkéntelenül félszegen, darabosan gesztikulálnak.

(Különc és összeférhetetlen.)

— Ha csak a teológiát végeztem volna! Akkor talán én is oly engedelmes, mindenbe beletörődő szolgálja lettem volna egyháznak, mint

a többiek. Így azonban... Azt csak természetesen találja, hogy aki joggal, történelemmel, bölcsészettel foglalkozott és alaposan foglalkozott, az más szemmel nézi a dolgokat, mint aki világéletében csak hittudományral foglalkozott. Ennek következtében tanártársaim idegenkedtek tőlem, nem tudták, nem akarták követni az én gondolatmenetemet, legfeljebb csak felületesen ismerkedhettek meg eszméimmal, hírlapi cikkekből, töredékekből. Így aztán nem csoda, hogy különnek, összeférhetetlennek tartottak.

— A félszeg helyzet szemembe ötlött: ezen segíteni kell, az nem lehet, hogy a papok, isten szolgái, kiknek igazán széles látókörűeknek kell lenniök, ily egyoldalulag vannak kiképezve. Épp ebben az időben reformálták a kolozsvári unitárius papnevelő intézetet. Tervezetet, javaslatot nyújtottam be, mint alakítsák át a főiskolát, de a tervet fölötteseim indoklás nélkül eldobták. — Azt is javasoltam többek között, hogy az unitárius gimnáziumot adják át az államnak. Az így megtakarított összeget fordítsák egy nevelőintézet alapítására, melyben szegény tanulókat helyezhetnének el. Így az unitárius egyház csak nyerne, mert befolyását az individuumokra csak megtartaná, viszont a szegényeknek megkönnyítené a tanulást. Természetesen hallani sem akarnak eszmémről, megint különködésről beszéltek.

— Spiritiszta szeánszokon is részt vettem. Ezen meg épen felháborodtak. „Micsoda dolog, — kérdezték — hogy egy teológiai tanár spiritiszták közé jár?”

A kérdés ugyszólván felbőszített. Hisz ha hiszünk a lélek halhatatlanságában, hogyne lenne megengedve, hogy ilyen kérdésekkel foglalkozzunk?

— Így a sok apró dolog egy nagy ellentétté gyűlt össze. Munkáimban, vallási és társadalmi kérdésekről szóló műveimben is voltak részek, melyek ellenkeztek társaim felfogásával. Aztán meg én mindig egyszerűen öltözködtem. Nem jártam soha mocskos ruhában, de öltözésem nem volt „urias”. Kézelt, gallért, nyakendőt, keményített inget sose viseltem. Hát emiatt is megszóltak, azt hangoztatták, hogy öltözésem nem illik egy főiskolai tanárhoz.

— A dolog vége az lett, hogy a kollégiumot reformálták, a tanszékeket rendszeresítették, de engem kibuktattak állásomból a választásoknál.

— Ekkor azt tanácsolták, hogy menjek el vidékre papnak. „Örült eszme” — feleltem — „ha a főiskolán, hol csupa intelligens emberrel van dolgom, nem válok be, hogy tudnék használni ott, ahol csupa primitív embernek kell eszméimet hirdetnem?”

(Forradalom a teológiában.)

— Egy gimnáziumi tanárt választottak a helyembe, kinek nem is volt képesítése főiskolai tanításra. Szóval mellőztek, de nem nyilatkoztak őszintén. Dülőre akartam vinni a dolgot. Huszonegy pontban összefoglaltam a nézeteimet s az egyházi főtanács elé terjesztettem „Miképp követhetjük Dávid Ferencet az Uj szövetség tanainak megközelítésében” címmel. A huszonegy pontot három fejezetbe osztottam, az első fejezet a hittételre vonatkozó nézeteimet tartalmazta, a másodikban az egyház szervezetének átalakítását követeltem, végül a harmadik csoportban politikai, gazdasági és paedagogiai elveimet fejtettem ki.

— Kimondottam, ki mertem mondani, hogy az emberek hitét őszintebbé és komolyabbá csak az által tehetjük, ha teljesen feloldjuk a lelkiismeretet és a vallási gyakorlatot a ritus korlátozásai alól. Ezért első orban követeltem a csecsemők keresztelésének fakultatívá

tételét, hisz ezt a szertartást Dávid Ferenc is elvetette, no meg oktalan is, hogy gondolkodni nem tudó nyolc napos csecsemőt valami vallás kötelékébe tartozónak jelentsünk ki. Ennek következményeképp kívántam, hogy a vallásos testületbe, az egyházba csak akkor vétessenek fel az emberek, ha már megértik a tanítást, ha úgy átalakultak, mint azt az igazi vallásosság megkívánja. Az új szövetségben is mindenütt ezzel a gyakorlattal találkozunk, hisz ezt maga Jézus példája is mutatja.

— Az urvacsoráról az volt a nézetem, hogy mai alakja nem felel meg Jézus tanításainak. Jézus utolsó vacsorája a szeretet vendégsége volt s így az urvacsorának is ilyennek kell lenni. Annyit azonban koncedáltam, hogy a hívő az urvacsorát tetszése és belátása szerint akár ilyen szeretetteljes vacsora formájában, akár mai szimbolikus alakjában vegye magához.

— Változtatást kívántam tenni az imán is. Ma kiáll a pap a szószékre és eldeklamálja az imát, ugyszólván minden hatás nélkül. Ez így nem lehet elég bensőséges, ehelyett mondjanak a hívők egy hallgatag imát, melyet mindenki átérez. Jézus se mondott hangos imákat, sőt mindig félrevonult, ha Istenhez fordult.

— Fontos az, hogy a hitszónokok beszéde ne rideg enunciáció legyen, mely nem tűr elmentmondást, melylyel szemben minden más nézet eltörlődik. Vasárnap két istentiszteletet tartanak. Az egyik után aztán a hívők folytatassanak eszmecserét a lelkésszel, vitakozhassanak vele a hitszónokiat egyes tételei felől.

— Fontos posztulatum volt az, hogy az egyház a legerélyesebben küzdjön a militarizmus ellen. Erre vonatkozó nézeteimet első beszélgetésünk alkalmával már ismerttettem. Mivel jelenleg az állam nem bírja, vagy nem akarja nélkülözni a hadsereget, kívántam, hogy minden állami segélyt, kongruát utasítsunk vissza. Jelenleg úgy áll a helyzet, hogy a segélyért, kongruáért zálogba adják az egyházak lelkiismeretüket az államnak.

Az egyházszervezetet illetőleg a leghatározottabban elítéltem a hierarchikus szervezetet. Az egyház jelenleg feloszlik püspökökre, esperesekre, alsóbb papságra és hívőkre, ez a felosztás azonban ellenkezik az Uj szövetség felfogásával és a keresztény alázatossággal. Azt kívántam, hogy az őskereszténység mintájára oszlassák el ezt a különbségeket s az egyes egyházközségek teljesen autonom egészet képezzenek, melyek egymással szövetségben vannak. A papságot pedig két részre osztanám, az egyik csoport a laikus papságé, e fölött állana az apostoli papok testülete. A laikus papság az intelligens hívők sorából alakulna meg, azok közül, akik kedvet éreznek papi teendők végzésére. Ezek egy-két éves theologia kiképzést nyernének. A laikus papok végeznék a közönséges egyházi szertartásokat. Az apostoli papok rendeltetése ezzel szemben az volna, hogy a hit értékét és jelentőségét a hívőknek kellő módon kifejtésük. Ezek általános magasabb kiképzést nyernének s így együtal megvédik a vallást a tudományos, történelmi, természet-tudományi, bölcsészeti oldalról ért támadásokkal szemben. Fizetésük csak az apostoli papoknak lenne.

(Vallásos szocializmus.)

— A társadalmat demokratikus irányban kell átalakítani. Ez a nézetem. Hirdessék a papok az Uj szövetség szelleme szerint egy oly gazdasági berendezésnek kívánatosságát, szükségességét, melyben az emberek nem mint egymás eszközei dolgoznak a gazdasági gépezetben, hanem mint egymás segítőtársai. Hisz ma már ott tartunk, hogy hallgatóság be-

leegyezett az egyház, hogy termelési rendszerünkben az egyik ember, a munkás, eszköze legyen a másiknak a tőkésnek, s megtagadja azt a vallási tételt, hogy „szeresd felebarátodat mint magadat”. Hogy szeretné ma az ember felebarátját, mint önmagát, hisz kizsákmányolja, vérig dolgoztatja, kiszípolozza! A vallás kötelessége olyan gazdasági eszmének hirdetése, melyben a termelés szövetségi szellemben van szervezve. Ezzel kapcsolatban az államok szövetségével és a lefegyverezéssel is foglalkoztam. Így eljutottunk volna a világbéke, az „Egy ahol egy pásztor” eszméjének teljesüléséhez...

Merőn nézett maga elé György dr. s elhallgatott. Talán látta maga előtt a jövő képét: embereket, kik békésen, kedvvel, örömmel dolgoznak egymás mellett. Az emberek át vannak hatva Isten igaz eszméjétől, az istenfélelem s emberszeretet vezérli őket mindenben...

Talán erre gondolt György dr. s közben elfeledkezett arról, hogy a főtanács a betérjesztett pontokra azzal felelt, hogy „Ilyen feltételek mellett egyházi szolgálatra nem alkalmazható.” Elfeledkezett arról, hogy az eszmének már feláldozott mindent, állást, társadalmi pozíciót, családi boldogságot. György dr. elfeledkezik minderről, csak a maga képzelt világát látja maga előtt s György dr. boldog, mert: „Boldogok akik hisznek, övék az álmok országa.” Zl.

Szinek a sötétben.

— Egy vak festőművész találmánya. —

Fővárosi tudósítónktól.

Budapest, július 15.

A vakok örök sötét világába színeket kevert egy festőművész találmánya. Piros, zöld, sárga, kék és a többi színárnyalatok nem lesznek többé ismeretlenek azok előtt, akiket a sors az élet legnagyobb kincsétől megfosztott: a látóképességtől. Finom tapintó érzékükkel meg tudják majd a színeket különböztetni, a melyet egyelőre selyem- és harasztfonálban rak eléjük a feltaláló. Arról van ugyanis szó, hogy a vakok ezentúl ne csak kosárfonással és kefékötéssel tudják a kenyerüket megkeresni, hanem artisztikus munkával is. Megtanulnak tüvel festeni és a leggyönyörűbb színeket a szövetbe varázsolni. Aki őket a színekkel megismerteti: egy vakulófélben levő festőművész.

Még jó volt a szeme, a festőművészettel foglalkozott. Ötször állított ki s képeit a közönség nagyon szerette s szívesen vásárolta. Kedvelt piktor volt a Károlyi grófi családnak is. Károlyi Mihály gróf palotájában helyet talált igen sok képe. A festészetén kívül nagy szeretettel foglalkozott a magyar motívumok tanulmányozásával is. Később maga is tanította e motívumok ismeretét. A fiatal művészt azonban egy rémitő sorscsapás gátolta meg munkásságának kifejtésében: elvesztette a látóképességét. Hogy mit jelent ez a rettenetes csapás egy olyan emberre, aki a szemével keresi meg felesége és gyermeke számára a kenyeret, magyarázat nélkül tudhatja mindenki.

A szerencsétlen ember, a kit Eperjessy-Wittich Károlynak hívnak, néhány hónappal ezelőtt vette észre, hogy látóképessége gyöngül. Félkereste a leghíresebb szemorvosokat, a kik tudára adták azt a lesújtó hírt, hogy szeme nemsokára teljesen elhomályosul. A betegsége szemideg-sorvadás, a mely lassan, de kérihetetlenül kioltotta szemvilágát. A mikor felesége megtudta a borzasztó valót, halálos beteg lett. A rémülettől megkapta a Basse-dow-féle kórt, a mely olyan erővel tört ki rajta, hogy élet-halál között lebegett. Még most is nagyon beteg s a létért való aggodalom nem

hagyja meggyógyulni. Még férje és ő, a ki tanárnő volt az újpesti polgári leányiskolában, munkaképesek voltak, családi fészket építettek Újpesten a Vasut-utcában. A házra amortizációs kölcsönt vettek föl, hiszen bátran teheték, mert mind a ketten dolgoztak és szépen kerestek. Csinos, kedves otthon rendeztek be s mikor két évvel ezelőtt egy kis fiucska beköszönlött hozzájuk, teljes volt a boldogságuk. A kérihetetlen sors egy csapásra feldulta a kis család nyugodalmát s a két embert a kétségbeesésbe kergette. Ki tudja, nem-e vetnek véget az egész szenvedésnek, ha két parányi kéz, két mesolygó szem nem tapad a szívükre. A parányi élet miatt fölveszik újra a harcot az étellel s meg akarnak küzdeni minden nehézségével.

Az elborult szemű művésznak az a főtörekvése, hogy szerencsétlen állapotában is eltudja látni családját. Álomtalan éjszakákon agymardosta agyvelejét, hogyan lehetne megint munkaképes. Mi módon szerezzen kenyeret, mi módon kerülje el, hogy udvarán meg ne üssék a dobot, a mely még az utolsótól is megfosztaná: a hajléktól. Becsesebb képeit és értékesebb holmiját már ugyanis el kellett kótyavetyélnie, hogy el ne merüljön a kétségbeesés tengerében. Mi lesz, ha kikergetik beteg feleségével, öreg anyjával és csepp gyermekével az utcára?...

A kétségbeesés szülte aztán azt az ötletét, amellyel, ha támogatni fogják, fönn tudja családját tartani. Arra az ötletre jutott ugyanis, hogy a festőművészből átvedlik gyógypedagógussá és megtanítja a vakokat a színekkel bánni. Ötletét aztán mindjárt meg is valósította. Főtalált egy igen ügyes szerkezetű himzőgépet, amelynek segítségével a vakok a leggyönyörűbb színárnyalatu himzéseket el tudják végezni. Modeljét bemutatta Szily szemtanárnak is, aki ösztökölte, hogy szabadalmaztassa. A szemorvos maga is figyelmébe ajánlotta a festőművész találmányát a vakokat gyámolító intézetnek. Szily tanár szerint, ugyanis a kefékötés valósággal megtizedeli a vakokat, a kefének a szőre tisztítás és fésülés közben parányi részekben behatol tüdőbe s ott végzetes pusztítást visz véghez. Ezért nagyon kívánatosnak tartja, hogy a vakokat más munkára fogják.

A festőművész fölhasználva dekoratív tudását, vállalkozik a vakokat megtanítani a színes himzésre. És pedig a magyar motívumok himzésére. A vakok himzőgépe nagyon ügyesen van megszerkesztve. Dobformájú s olyan lemezekkel van ellátva, mint a fonográf. A lemezek rovátkásak. A rovátkák adják meg a mintának a formáját. Mennél több színt használnak, annál több lemez kerül egymásföle. Még pedig fokozatosan. Minden színnek külön lemeze van. Ha például tulipánt akarnak színezni, előbb a piros színű lemezét helyezik a vászonra, ha a levélre kerül a sor, a zöldszínűnek megfelelő lemezt teszik a vörös felé és így tovább. Mennél több a szín, annál több a fölrakás. Az eljárás hasonlatos a patron-festéshez.

Mindegyik himzőgéphez egy szindoboz is tartozik. Ez a doboz lehetővé teszi, hogy a vakok a színeket megtudják különböztetni. Ugyanis rekeszei színek szerint vannak beosztva. Az első rekesz a pirosé, a második a zöldé, a harmadik a sárgáé és így tovább. Ugy, hogy a vak habozás nélkül belenyulhat a szükséges szín rekeszébe. Ezeket a dobozokat már föl-szerelve fogják árusítani. E magyar motívum által is lemezeken ismerteti meg a művész a vakokkal, akik a legművésziességű himzőmunkára is képesek lesznek. Csimálhatnak diványpárnákat, terítőket, függönyöket, egyáltalán

mindent, amit a tüvel festhetnek. A magyar motívumok fölhasználásával a vakok munkája még export cikk is lehetne a külföldre.

A vakok intézetének igazgatója is életképesnek találta a festőművész találmányát s kieszközölte a kormánynál, hogy az őszre kísérleiképpen öt növendéket bocsájtanak a föl-találó rendelkezésére.

A vakművész és beteg felesége tele bizodalommal néz a jövő elé s míg tervzetnek ott gügyög körülöttük egyetlen gyermekük, a ki kedvessé és kívánatossá teszi nekik az életet és erőt ad csüggedő karjukba a létért való küzdelemre.

Ifjabb Tisza István gróf balesete.

— Mellkason rugta a ló. —

(Saját tudósítónk telefonjelentése.)

Nagyvárad, július 15.

Könnyen végzetessé válható baleset érte ma reggel ifju Tisza István grófot, aki mint tartalékos huszárorrmester 28 napi fegyvergyakorlatra rukkolt be a nagyvárad Vilmos-huszárokhoz. A balesetről tulzott hírek kerültek forgalomba. A hírek eljutottak a fővárosba is, ahol már halálos balesetről beszéltek. Szerencsére ezekből a tulzott hírekből csak annyi a valóság, hogy a lovas gátugró gyakorlatok közben Uray Tibor főhadnagy makrancos lova, melyet a fiatal Tisza az egyik sövénygáton akart átugratni, az ostortól megriadva visszaugrott és oly súlyosan érte a fiatal gróf mellkasát, hogy ájultan rogyott össze. A gyorsan előhívott ezredorvos csak egy negyed óra mulva tudta eszméltre hozni Tiszát. Eleinte azt hitték, hogy a sérülések súlyosak, később azonban az orvosok megállapították, hogy belső sérülései nincsenek és néhány nap alatt fel fog gyógyulni.

A baleset részletei a következők:

A Vilmos huszárezred lovaglő terepén, néhány nap óta akadály-ugrató gyakorlatokat tartanak a huszártisztek és önkéntesek. Ezek a gyakorlatok abból állanak, hogy a lovakkal átugratják a terepen felállított sövényeket. Ma reggel kilenc órakor ifj. Tisza István grófnak Uray főhadnagy lovát osztották ki. A ló eleinte szuperált, később azonban csökönys lett és nem akart ugrani.

A fiatal gróf ekkor behozta a lovat az ugrató kertbe és ott ösztökölte az ugrásra. A ló azonban nem engedelmeskedett. Agaskodott, kapálózott. Tisza István gróf ekkor a hosszú lovaglő ostorral végig vágott a ló hátán. A paripa ekkor megriadt felállott két első lábára és két hátsó lábával kirugott. A rugás mellen találta a fiatal grófot, aki éles sikoltással rogyott a földre.

A terepen irtózatossá izgalom és rémület keletkezett. A tiszték mindenfelől odarohantak és körülvették az eszméletlenül fekvő fiatal embert. Gyorsan elküldötték Kahán dr. ezredorvosért, aki néhány perc mulva a baleset színhelyére érkezett kötőszerekkel ellátva. Az ezredorvos eszméltre téríteni igyekezett a fiatal grófot, a kísérletek azonban csak egy negyedóra mulva vezettek eredményre. A gróf felnyitotta a szemét és halk hangon nagy fájdalomról panaszkodott. Kahán dr. hordágyat hozatott, nagy elővigyázatossággal elhelyezték rajta Tiszát és azután felvitték szobájába. Ott az orvos alapos vizsgálat alá vette. Ennek eredményeképpen örvendetesen konstataálta, hogy bár a sebesülés jelentékeny és nagy fájdalmat okozó, de belső sérülés nem történt és a külső vizsgálat esontörést se állapíthat meg. A ló rugása a fiatal gróf mellkasát érte. A betegnek felgyógyulása négy-öt napot fog igénybe venni. Ha állapota megengedi, Fráter dr. kórházi főorvos holnap röntgenezni fogja a fiatal grófot, hogy a sérülés mérve pontosan legyen megállapítható.

A Vilmos huszárezred parancsnoka a baleset után nyomban táviratilag értesítette a Gesztre idős Tisza István grófot, aki megdöbbenve értesült a dologról, aztán telefonon azt az óhaját fejezte ki, hogyha lehetséges, szállítsák Gesztre fiát. Mikor meghallotta, hogy a fia nincs elszállítható állapotban, bejelentette,

hogy estére nejjével együtt megérkezik Nagyváradra. Tisza István grófné délután négy órakor tényleg megérkezett és egyenesen fia betegágyához hajtatott. Tisza István gróf este hét órakor jött meg. Akkorára az ifju gróf állapota annyira javult, hogy a Széchenyi-téren levő Tisza-házba vihették. Azt hiszik rövidesen fel fog épülni. A bihari előkelő társaság körében nagy rész mutatkozik a fiatal gróf iránt.

Aradi raktárfőnökből milliomos börziánér.

— Rózner és Faludi cég fizetése képtelen.
— Pánik a tőzsdén. — Másfélmillió passziva. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, július 15.

Nagy katasztrófa történt ma a budapesti tőzsdén: egy hazard és nagy stílusban dolgozó gabona- és bankbizományos cég, Rózner és Faludi fizetése képtelen lett és ezzel súlyos és érzékeny válság elé állította az egész gabona-tőzsdét, az üzletet órákra, de nincs kizárva, hogy napokra megakasztotta, hosszú időkre megzavarta és a rázkódást, amelyet okozott, az egész budapesti piac életét megromította. A gabona-tőzsde Napoleonjává avanzsált az utolsó időkben az aradi raktárfőnökből milliommossá lett Rózner Dávid. Ő is, a társa is egészen alulról kezdtek, néhány esztendővel ezelőtt még jelentéktelenül kicsiny ügynökök voltak, szerencsésük volt, hihetetlenül erőszakosan és hazardul dolgoztak, úgy, hogy két év alatt nagy céggé küzdötték föl magukat. Rózner Szegedre való volt, Faludi miskolci ember és burgonyakereskedő volt. A mai fizetése képtelenség azért okozott nagy pánikot a tőzsdén, mert Rózner és Faludi az utolsó időkben rengeteg sok üzletet kötöttek, majdnem minden tőzsdebizományossal van érdekeltégük és a nagy izgalmat az okozta, hogy ebben a percben egy ügynök se tudja, hogy inzulvens-e, vagy fizetése képes, hogy a Rózner és Faludi cég bukása nem döntötte-e pusztulásba. Fekete szombat a gabona-tőzsde mai napja.

Rózner Dávid csufos bukással végződött karrierje Aradon kezdődött. Szürke, jelentéktelen alsóbbrendű hivatalnok volt a Neuman Testvérek cégnek, aki akkor bizonyára maga se álmodta volna, hogy tőzsdekapacitássá női ki magát és bukása a tőzsde szenzációja lesz.

A Neuman-cég ujaradi gabonarakartárában volt alkalmazva, de csak rövid ideig, mert hazard természetével nem egyezett a nyugalmas raktárnoki állás. Belépett a Strasser és König céghez gabonavásárlónak s hogy milyen nyugtalan módszer szerint dolgozott a deszki gabonavásárló, arra bizonyos, hogy rövid idő alatt huszezer koronás hiány miatt bünper indult meg ellene.

Abból az időből, mikor Rózner a Neuman-cégnek volt az alkalmazottja, az aradi kereskedők közül sokan emlékeznek rá. És pedig a legtöbben nem a legelőnyösebben. Sőt az egyik ismerőse ma azt a kijelentést tette, hogy bukása előrelátható volt, léha, urhatnám természete miatt. Munkatársunk ma beszélgetést folytatott több aradi volt ismerőseivel, akiknek nyilatkozatait a következőkben adjuk:

Mit tudnak Róznerrel az aradiak?

Egyik, egykori hivatali előjárója a következőket mondotta: Rózner már több évvel ezelőtt került el Aradról. A Neuman cégnek volt egyik szubaltern tisztviselője, a cég ujaradi raktárnoka. Mint ilyen társadalmi szerepet nem igen játszott. Meglehetősen rövid ideig volt a cégnél, ahonnan Deszkre került, mint a Strasser és König gabonakereskedő cég alkalmazottja. Ott valami szabálytalanságot követett el, amelyből kifolyólag bünper is indult meg ellene.

Később rendbehozta a difrenciákat és felköltözött Budapestre. Ott a tőzsdén kezdett operálni. Hir szerint nagy vagyona is szert tett, de hogy mekkora volt a vagyona arról mindenféle megbízhatatlan hírek kerültek forgalomba.

Egy ujaradi kereskedő, aki szomszédja volt Róznernek a következőket mondta a nagy lezuhanással végződött karrieréről.

— Rózner Dávid a Neuman cégnek volt ujaradi raktárnoka 1905—1906-ban körülbelül másfél esztendőig. Azért volt csak ilyen rövid ideig a cég alkalmazásában, mert nem igen lehetett benne megbízni, különben is abban az időben Aradon még egyáltalán nem játszott szerepet.

Aradról a Szeged melletti Deszkre került Rózner, mint a Strasser és König cég gabonavásárlója. Már akkor kezdett a tőzsdén játszani és ez okozta, hogy nem tudott Deszkéről simán távozni. Egy huszezer koronás kötelezettségét nem tudta fedezni, ami miatt bünper is volt ellene folyamatosan.

Később Budapestre került és a Központi vásárcsarnokban mint kisebb krumplikereskedő dolgozott. Ezzel azonban nem igen tudott zöldre vergődni s kezdett kisebb tíz—husz koronás proviziós üzleteket lebonyolítani. Közben sikerült neki egy pár ezer koronát megtakarítania és azzal kezdett merészebben spekulálni. Spekulációi mind nagyobb arányokat öltöttek, úgy hogy körülbelül három esztendő alatt egymillió kétszázézer korona vagyont gyűjtött. A Szcellary-féle zabringben már előkelő szerepet játszott és ez alkalommal nyerte vagyona nagy részét, mintegy hatszázézer koronát.

Az utóbbi időben óriási méretű buzaspekulációba fogott. Mintegy négyszázézer métermázsa búzát kötött le huszonnégy koronával. A buza azonban most teljes két koronával visszament és ez okozta a vesztét. Mára volt Róznernek egy nagy fizetési kötelezettsége, ő azonban nem jelent meg a tőzsdén és körülbelül egymillió koronával inzulvenssé lett.

Rózner tartózkodási helyét senkise tudja. Néhány nappal ezelőtt ugyanis megszökött egy szinivendékekkel. Ez a szinivendék nagy szerepet játszik a börziánér életében, mert Rózner egy vagyont költött a leányra. A szinivendék miatt a feleségével is összeküldözött és az asszony, aki idegbeteg, egzaltált természetű nő, be is adta ellene a válókeresetet.

Hogy Rózner Dávidot mennyire megbízhatatlan és kétes existenciájú embernek ismerték, arról élénk képet ad az alábbi nyilatkozat is, amelyet az Aradi Közlöny munkatársa előtt egy előkelő aradi gabonakereskedő tett:

— Amikor Rózner elkerült Aradról — a Strasser és König gabonakereskedő cég alkalmazottja lett. Majd Budapestre került, ahol börze galopin volt, szegény, jelentéktelen ember, aki a börze melletti kávéházakban a kis játékosok apró üzleteit közvetíti. Majd valahogyan fölvitte az isten a dolgát. A tavasszal sokat nyert a börzén. Azt mondták, hogy van egy milliója. Most nagy engagementjai voltak búzában és hir szerint kukoricában is. Búzában hausse-ra kukoricában pedig baisse-re spekulált szerencsétlenül. A differenciák sok százézer koronára rugnak. Valószínű, hogy Róznernek sohasem volt meg az a milliója, különben nem omolhatott volna ilyen egyszerre össze. Megbízhatatlan, műveletlen ember volt Rózner, de mostanában nagyuri lábon élt: autóbilt tartott, költséges szerelmi kalandjairól az újságok írtak s épen egy ilyen kaland következtében válófelben volt a feleségétől is.

Hol vannak a kasszakulcsok?

Budapest, július 15.

Dél előtt féltizkor derült ki és tizkor publikálták hivatalosan a Rózner és Faludi cég inzulvenciáját. A gabona-tőzsdén, az ugynevezett reguláló-asztalnál intézik el az ügynökök egymás közt reggelenként az angazsmánjaikat. A Rózner és Faludi cég részéről a Faludi öccse jelent meg ott és 30,000 korona forgalmat csinált. Ekkora összeg volt nála és ennyit pontosan ki is fizetett. Körülbelül 40,000 korona volt még az az összeg, amit fizetnie kellett volna. Ellenben nem volt nála több pénz. Amikor a többi ügynökök, akiknek járandóságai voltak, jelentkeztek az összegeikért, az ifjabb Faludi zavartan szólt:

— Nincs több pénz. Hazamegyek irodába. Azonnal visszajövök.

Faludi ekkor elment a tőzsdéről a Rózner és Faludi-cég Személynök-utca 5. szám alatti irodájába, de itt természetesen nem talált se pénzt, se Rózner, se Faludyt. Rózner eltűnt Budapestről már a múlt héten, Faludy se mutatkozott. Az ifju Faludi nem tért vissza a tőzsdére. Ez ott nagy meglepetést okozott és mert tíz óráig kell rendezni a fizetni valókat, egyre nőtt az ijedség és a pánik az érdekelt ügynökök elküldtek a Rózner és Faludi-irodába. Az ifju Faludi volt csak ott:

— Nem tudok fizetni. Nem találtam a kasszakulcsokat, nem tudom hol vannak a kasszakulcsok...

Ezzel már ki is derült, hogy a Rózner és Faludi-cég fizetése képtelen lett.

Másfélmillió korona

Rózner és Faludi fizetése képtelensége azért okozott nagy pánikot, mert rendkívüli mennyiségű angazsmánjaikkal majdnem az egész gabona-tőzsdét behalózták. Nagy izgalom volt a börzén, találgatni kezdtek, hogy ki, mennyire van érdekelve és hozzávetőleg így kalkulálták össze az angazsmánokat, amiket Róznerék kötöttek:

400,000 métermázsa rozs
150,000 métermázsa buza
150,000 métermázsa új tengeri
150,000 métermázsa zab

Az összeget, amit Róznerék üzletei képviselhetnek, másfélmillió koronánál többre becsülik a tőzsdén.

Bejelentik az inzulvenciát.

Faludi József, a Rózner és Faludi-cég tagja tíz órakor megjelent a tőzsdén, a Malmok és Gabonakereskedők Védőgyűlésénél és bejelentette az inzulvenciát. A hivatalos bejelentés után azonnal akcióba lépett Berényi Nándor, a védőgyűlés titkára, hogy az angazsmánokat összeírja és a piac érdekében valami megnyugtató megoldást hozzon létre. Az első intézkedés az volt, hogy a gabona-tőzsde üzletét egyelőre nem nyitották meg és a nagy fizetése képtelenségre való tekintettel kezdetét 11 órára halasztották.

Az izgalom nőttön-nőtt. A legöregebb börziánérek alig emlékeznek ilyen izgatott órákra. Fejüket vesztve szaladgáltak az emberek és mindenki tanácstalan volt. Közben erősen szidták Rózner, az ő bűnös könnyelműségét tartják minden okozójának és különféle híreket kolportáltak:

— Rózner Abbáziában van!
— Oda szökött a barátnőjével!
— Megszökött Amerikába!
— Bécsben van!

Bizonyosat senki se tudott. Az érdekelték pedig kétségbeesetten várták, hogy valami megoldás legyen. Közben erősen közeledett tízenegy óra, amikor az üzletnek kezdődnie kellett volna.

Katasztrófa előtt a piac.

Tizenegy órakor, ha az üzlet tényleg megkezdődött volna, nagy derut éri a tőzsdét. A kényszereladások veszedelmesen lenyomták volna a gabona árfolyamokat és ez beláthatatlan következményekkel járt volna. Az üzletet ezért tizenegy órakor sem kezdték meg, hanem tizenkét óráig újból elhalasztották az üzlet kezdetét.

Megjelent az emelvényen féltizenegy órakor Steiner József tőzsdetanácsos és a nagy, izgatott tömeg helyeslése közben a következőket mondotta:

Uraim! Nem akarjuk és nem lehet a piacot katasztrófának kitenni. Ebben a percben még nem tudjuk, hogy mi van. Hol van Rózner és mi lett vele. Mindenekelőtt az angazsmánokat kell rendezni és összeírni és ezért leghelyesebbnek véljük, ha az üzletet még egy óráig szüneteltetjük.

Tizenkét órakor se kezdődhet meg az üzlet. Ekkor Winkler József állott az emelvényre és jelentette, hogy az üzlet felegyig szünetel.

Ekkor már úgy látszott, hogy ma egyáltalán nem lesz üzlet, amikor végül boglári Simon Jakab, a tőzsde alelnöke kihirdette, hogy az üzletet negyed egykor megnyitja és hogy az üzlet félkettőig tart.

Hol van Rózner?

Rózner és Faludi másfélmillió kötelezettséggel jelentettek fizetésképtelenséget. Beavattottak szerint a cég két tagjának egy félmillió korona vagyona lehet. Faludi Józsefnek állítólag a *Debreceni Takarékpénztárnál* van 200.000 korona betétje és hogy még vannak papirjai és betétjei, de azokat néhány nappal ezelőtt a felesége nevére íratta. Rózner és Faludi rendkívül sok pénzt kerestek az utóbbi időben, de könnyelmű emberek voltak és elszórták. Faludi eljárt a pénzt, Rózner elköltötte. Rózner nagylábon élt. Színészbarátnőt és automobilist tartott és rendkívül sokat költött. Rózner a múlt hét végén tűnt el Budapestről. A tőzsdén azt beszélték, hogy Gyenge Anna színésznő, a budai színház tagja társaságában utazott Abbáziába. Dél felé kiderült, hogy Abbáziából Bécsbe ment, ott a National Hotel-ben lakik. A portás ezt a felvilágosítást adta róla:

— Rózner ur itt lakik. Egy hölgy kíséretében reggelizett és tíz órakor sétálni ment. Hogy mikor jön haza, nem tudjuk.

Délután pedig már azt beszélték, hogy Rózner Dávid automobilon hazautazik Budapestre.

A bécsi Hotel National telefonon még a következőket mondta:

— Ma délelőtt itt volt Rózner Dávid és kereste Backoffen tőzdebizományost. Nem találta itt és ezért üzenetet hagyott vissza, hogy hívja őt fel telefonon a budapesti tőzsdén. Ezután elment innen. Lakást nem vett. Azóta nem láttuk.

Kik az érdekeltek?

— Mennyi az angazsmán? —

Az üzletet negyedégykor rendkívüli izgalom között kezdték meg a tőzsdén. Az elnökség és a védegyelet minden erejét megfeszítve dolgozott, hogy a katasztrófát elhárítsa tőzsdéről és ez, hála a kemény munkának, részben sikerült is. Mindenekelőtt azt a hirt terjesztették el, hogy a státust csak délután állapítják meg, de ez nem igaz, a státust megállapították, csak a piac nyugalma érdekében erősen titkolják. A Nap információja szerint a státus ez:

Buza 350.000 mázsa

Ez pontos adat, a többire nézve nem állnak pontos adatok rendelkezésre, de itt se lehet nagyobb eltérés.

Rozs 400.000 mázsa

Zab 155.000 mázsa

Tengeri 150.000 mázsa

Az érdekeltek neveit se lehetett egészen és hiteles pontossággal megállapítani, de — minden valószínűség szerint — ezek az érdekeltek, az érdekeltség nagysága szerint osztályozva:

Herzmann Bertalan

Schreiber D. és fia

Leszámítolóbank

Pick Dániel

Gutmann és Wahl

A tőzsde vezetősége, a malmok megbízottai Simon Jakabbal az élükön, azonnal elhatározták, hogy szükség esetén konzorciumot alakítva átvesszik a függő angazsmánokat, nehogy a nagymennyiségű gabona piacra kerüljön és ott katasztrófát okozzon. Az erélyes közbelépésnek, főként a malmok állásfoglalásának, (erősen vásároltak) meg is lett az eredménye. A negyedégytől félkeutóig tartott üzlet, amely egészen alacsonyán kezdődött (buza tegnap 11.18, ma: 10.95) a hausse jegyében bonyolódott le és így alakult:

Buza 10.95—11.09

Rozs 9.05—9.19

Tengeri 6.82—6.95

Zab 7.95 8.—

A tőzsde mai izgalmai ezzel véget is értek. De a következményeit, — főként az érdekeltek — nagyon sokáig nem fogják kiheverni.

A rendőrség jelentése.

Budapestről jelentik: A rendőrfőkapitányság sajtóirodája ma este a következő hivatalos kommunikát adta ki:

Rózner Dávid szegedi születésű 40 éves

börzeügynök a Rózner és Faludi cég beltagja ellen ma délután Gutmann Emil a Gutmann és Wahl terménynagykereskedő, cég nevében huszezer koronás család, Verner Armin gabonakereskedő tízezer koronás család és Zádor Félix a Fleischl Sándor terménykereskedő cég cégvezetője négyezer korona kicsalása miatt feljelentést tett. Miután Rózner ezidő szerint ismeretlen helyen tartózkodik a rendőrség elfogatása iránt a szükséges intézkedéseket megtette.

Szökés százezrekkel.

A rendőrségi nyomozás a következőket derítette ki Rózner szökésére vonatkozólag:

Rózner Dávid három nappal ezelőtt több fővárosi bankban elhelyezett nagyobb összegű betétjét felmondta és kivette. Ily módon mintegy 1250—300.000 korona fölött rendelkezett szökése alkalmával. Ma reggel Rózner megjelent a bécsi Hotel Nationalban. Podgyász nélkül utazott. Megreggelizett, átvette a címére jött leveleket, azután elment és azóta Bécsben sem látták. Hogy könnyebben szökessen és ügyfeleit tévatra vezethesse, cégtársa Faludi Ferenc által a tegnapi és mai napon mintegy 38.000 korona tőzsdéi differenciát fizetett ki. A rendőrség megtáviratozta az összes nagyobb kikötőkbe, és fővárosokba a szökevény börtönlátogatásáról, hogy szökésének útját állja.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

A színházi műsor:

Vasárnap délután *Cigányszerelem*, operette. Este: *A millió*. Vendrey Ferenc és Tapolczay Dezső felléptével.

Hétfő: *Az ezred apja*, bohózat. Vendrey és Tapolczay vendégfellépte.

Kedd: *Naftalin*, énekes bohózat. Vendrey és Tapolczay vendégfellépte.

Szerda: *Sztrogoff Mihály utazása*, látványosság. Vendrey és Tapolczay vendégfellépte.

Csütörtök: *Sztrogoff Mihály utazása*, látványosság. Vendrey és Tapolczay vendégfellépte.

Péntek: *Balkáni hercegnő*, operette. Csányi Mátyás bucsuja.

Szombat: *A király*, bohózat. Zalay Margit bucsufelléptével.

* Vasárnapi előadások. A színtársulat vasárnap délután játssza utoljára Lehár kitűnő operettjét, a *Cigányszerelem*-t. A főszerepeket ezúttal is Dióssy Nusi, Wlassák, Rontay Boriska, Cseh, Huszár, Heltay, Polgár, Vass játsszák. Este a nagy sikerrel bemutatott *Millió* bohózatot ismétlik meg Vendreyvel és Tapolczayval, a színház két vendégművészeivel a főszerepekben.

* A jövő hét műsora. A jövő hét műsora érdekes és változatos lesz. A színház két vendégművész ugyyszólván mindennap fellép és a legutóbbi nagysikerű alakításokon kívül fellépnek még a *Naftalin* bohózatban, amelyben még az elmúlt szezonban nagy sikert arattak Aradon. Szerdán egy látványos darabot újít fel a színtársulat, szintén Vendreyvel és Tapolczayval a főszerepekben. *Sztrogoff Mihály* utazását tíz évvel ezelőtt adták utoljára a színházban és így bemutatónak is beillik ez a repriz. A regényes darabban fellép a társulat minden számottevőbb színésze.

* A színtársulat bucsuzó tagjai. E hét végén az aradi színtársulat két közkedvelt és tehetséges tagja távozik a társulat kötelékéből.

Zalay Margit hat év óta játszik Aradon és ezalatt a közönség számtalan tanujelét adta szeretetének. A népszerű színésznő *A király* bohózatban bucsuzik e hét szombatján. A másik bucsuzó tag Csányi Mátyás karmester, aki két éve működik az aradi színtársulatnál. Ittléte alatt számtalan tanujelét adta kiváló képességeinek, nagy zenei tudásának, amelyek mint karmestert elsőrendűvé teszik. Mindkét távozó a pécsi színtársulathoz szerződött.

* Magyar művészek képkiallítása. Műpártolók figyelmébe ajánljuk Pilsy István dr. v. orsz. képviselő védnöksége alatt a Fehér Kereszt nagyszálloda másodemeleti termeiben megnyitott választéku kollektív képkiallítást, mely naponta szabad bemenet mellett d. e. 10 órától este 7 óráig tekinthető meg. A valóban izléesen összeválogatott művészi kivitelű festmények a már jó hírnévnek örvendő Vörös Ernő, Litkei Antal, Fejér Sándor, Bálint Arpád, Koroknyay Ottóné, Máriássy Metykó Sándor, Náray Aurél stb. kiállítóktól erednek, melyek részletfizetési kedvezmény mellett is beszerezhetőek. Ez eredeti alkotásokból összeállított nagyobb arányú kiállítás csupán néhány napig lesz nyitva, melynek rendezője a „Művészi Fesményeket Értékesítő Vállalat” Budapestről.

* Szenzációs detektív dráma tulajdoképen az Uráni színház mostani slágere a *Kétféle szerelem*. Az illuzióból, pénzéből kifosztott, lelketlen uzsorás karjaiba hajsolt ifju, csak úgy tudja elkerülni a letartóztatást, hogy saját édes anyja áll oda csábító kopott képében, rivalizálni fia megrontójával. Mikor a detektív az uzsorás feljelentésére leakarja tartóztatni a megtévedt ifjút, akkor a megrémült anya oda dobja minden pénzét, leveti összes ékszereit, csak hogy megmentse a börtöntől legdrágább kincsét, a fiát. Az élet megdöbbentő homályossága kiállt felénk ebből a képből, minthogy figyelmeztetve arra az ezernyi kísértésre, mely a nagyvárosok levegőjét fertőzi meg és szedi gyanútlan áldozatait. Vasárnap kerül színre utoljára az Urániában a *Kétféle szerelem* és ugyanekkor mutatják be utoljára a Kecskeméti katasztrófát. Hétfőre ismét szenzációs nagy műsor kerül színre az Urániában. 175

* Detektívdramák az Apollóban. (Második ciklus.) Néhány héttel ezelőtt játszotta le az Apolló-színház az első detektív műsort, mely iránt tudvalevőleg oly nagy érdeklődés mutatkozott, hogy minden előadásra nagyszámú közönség szorult ki. A detektív-műsor második ciklusát vasárnap kezdi meg az Apolló. Ez alkalommal is olyan detektívdramák kerülnek bemutatásra, melyek idegizgató cselekményüknél fogva a lehető legnagyobb érdeklődésre számíthatnak. Pinkerton, a világhírű amerikai magádetektív legrelytőjesebb s szinte hátborzongatóan idegizgató nyomozásait mutatják be az új detektívdramák a legnagyobb élethűséggel. Fénypontja a műsornak „A rémület tanúja” című megrázó detektív dráma, amelynek története annak idején izgalomban tartotta az újságolvasó emberiséget. A vakmerő betörők elaltatnak egy fiatal házaspárt, hogy kirabolhassák őket. Közben azonban értesítik a rendőrséget, mely nagy apparátussal vonul ki, de a színhelyen tanácstalanul áll s nem bírja elfogni a betörőbanda tagjait. Ami azonban nem sikerül a rendőrségnek, azt elvégzi Pinkerton, a detektívzseni s örült hajsza után közrekerülnek a gazemberek. A detektív-műsoron van egy ragyogó detektív paródia is, amelyet Nauke, az Aradi közönség kedvelt komikusája játsza el. 177

HIREK.

Szerencsétlenség

a tenger feletti repülésnél.

— Bier főhadnagy az Adriába esett. —

Távirati tudósítás.

Fiume, július 16.

Bier főhadnagy az ismert katonai aviatikus mára hirdette, hogy a tenger fölött Abbáziából—Fiuméba fog repülni. Ez alkalomra ma délután óriási közönség jött össze Abbáziába, Fiuméből Voloszkából és a környékbeli fürdőhelyekről. Átment a felszállás megtekintésére Abbáziába a fiumei kormányzó, Wickenburg István gróf és az ezidőszerint Fiumében időző Stettina József államtitkár is. A part mentén hajó, hajó hátán állott és egész esónakraj uszott a part körül a repülésre kitűzött időben. Ki volt rendelve két torpedó és egy vontatóhajó is arra az esetre, ha baleset érné az aviatikust.

Az idő Abbáziában ma egész nap meglehetősen borús volt és a próbák nem mutatták repülésre kedvezőnek az időjárást. Massányi dr. az Aero-klub megbízottja délután négy órakor megmérte a szelet és konstata, hogy az idő nem alkalmas a felszállásra, mert a repülőgépnek magnetikus légáramokkal kellene megküzdenie. Erről értesítették a közönséget, amely azonban nem mozdult el helyéről és kitartóan várakozott, hogy majd csak megjavul az idő.

Háromnegyed öt órakor Massányi dr. újra megmérte a szelet és megállapította, hogy a szél még erősödött. Bier főhadnagy azonban kijelentette, hogy nem akarja a közönséget hiába várakoztatni és föl fog szállni. A part mellett rögtönzött hangárból, amely körül a hivatalos személyek foglaltak helyet kivontatták a repülőgépet, felhúzták a piros lobogót, ami a repülést jelenti és a főhadnagy a közönség izgatótt várakozása közben beleült a repülőgép nyergébe.

Öt óra tíz perckor a főhadnagy a monitöröknek megadta a jelet az indulásra és a gép vagy kétszázötven métert futott a part mellett Fiume felé, majd felemelkedett a levegőbe. A közönség erre viharos tapsban tört ki, de a lelkesedést a következtető pillanatban az ijedelem kiáltozása váltotta fel. A gép alig ért a tenger felé egy oldalról jövő szélroham jobbra döntötte. A következő pillanatban az aeroplán mintegy husz méter magasságból a tengerbe zuhant. A gép a víz színén maradt bal oldalára, fordulva, míg a főhadnagynak csak felsőteste látszott ki a vízből.

Az egyik torpedó a szerencsétlenség után azonnal a helyszínére sietett és a főhadnagyot kimentette. A gép kiemelése azonban hosszabb időt fog igénybe venni. Bier főhadnagy vasárnap repülése gépének megrongálódása miatt el fog maradni.

— Csávossy Gyula báró az örültek házában. Budapestről jelentik: Csávossy Gyula báró, a főrendiház tagját, tegnap este egy fővárosi szanatóriumba vitték. Együttal elmebaj miatt gondnokság alá helyezték s gondnokául testvéröcsét, Csávossy Béla bárót rendelték ki. Az eset nem csekély feltűnést fog kelteni, különösen azért, mert azok, akiknek alkalmuk volt az utolsó időben Csávossy Gyula báróval érintkezni, a legesekélyebb elmebeli defektust sem tapasztalták rajta. Hudovernig dr., Németh Ödön dr. és Fischer Ignác dr. elmeorvosok állították ki a bizonyítványt, hogy Csávossy báró dementia senilisben szenved, s e bizonyítvány alapján adta meg a hatóság az engedelmet, hogy az öreg urat szanatóriumba helyezték el. Tegnap este ágyából keltették fel Csávossy

bárót s közölték vele, hogy szanatóriumba viszik. A báró felöltözködött s tiltakozás nélkül követte orvosát, aki egyenesen a szanatóriumba vitte. Csávossy báró egyike az ország legvagyonosabb főurainak. A torontálmegyei Dobdán nagy birtoka van s vagyonát körülbelül husz millió koronára becsülik. A télen halt meg a felesége, született Spiegel Jozefin báróné s most van folyamatban az elhunyt hagyatékának leltározása. A leltározás körül a báró és családja közt differenciák támadtak s nincs kizárva, hogy ezek a differenciák is hozzájárultak az öreg ur tragédiájához. Éppen azért majdnem kétségtelen, hogy az eset legközelebb intenzívebb mértékben fogja foglalkoztatni a nyilvánosságot. Csávossy Gyula báró 1839. május 16-án született Szécsán. Gimnáziumi tanulmányainak befejezése után jogot hallgatott a bécsi egyetemen. A hatvanas években a budapesti egyetemre is beiratkozott. Egy darabig Torontálmegyénel mint tiszteletbeli aljegyző működött. Később atyja kívánságára a gazdaságnak szentelte idejét s birtokainak igazgatását maga vette a kezébe. Torontálmegye gazdasági törekvéseit mintagazdaságaival nagyban előmozdította. Első felesége a bács megyei híres Szemző családból való volt. Ebből a házasságból öt leány született. Második felesége Spiegelfeld Jozefin báróné volt, a ki a télen halt meg egy bécsi szanatóriumban. Második feleségétől két fia született.

— Bécs alpolgármestere Aradon. Hoss, Bécs város alpolgármestere több városi tanácsnok kíséretében hétfőn este Aradra érkezik, hogy másnap megtekintsék és tanulmányozzák az Aradi Ipar- és Népbank által alapított aradi termény- és áruraktárt.

— József főherceg köszönete. Nemrég jelent meg a könyvtáron Kara Győző aradi főgimnáziumi tanár „A Habsburg-Lothringeni család ősanja” című tanulmánya. A szerző e nagy tudással megírt esszé-jét beküldte József főhercegnek is, ki ma a következő levéllel köszönte meg:

— A „Habsburg Lothringeni család ősanja” című munkájának beküldéséért fogadja hálás köszönetemet. József főherceg.

— Korvin Mátyás trónkárpitja. A magyar arisztokráciának kinos szenzációja van. Pierpont Morgan, az amerikai milliárdos és ismert régiséggyűjtő — akinek utazó ügynökei az egész világot bejárják, hogy értékes műkincseket vásároljanak meg — meg akarja vásárolni az Erdődy grófok galgóci hitbizományát. A család birtokában van ugyanis Korvin Mátyás trónkárpitja és több igen értékes Rákóczi-műemlék. Morgan megbízottja hét millió koronát ígért a műkincsekért és az Erdődy-család hajlandó is lett volna azokat a felajánlott áron odaadni, de a miniszterelnök a tárgyak eladásába nem egyezett bele, mert azok a mindenkor hitbizományos tulajdonát képezik. Erdődyék erre elhatározták, hogy az egész galgóci hitbizományt eladják, amit Morgan hajlandó is lett volna megvenni, csupán azért, hogy megkaphassa a műkincseket. A miniszterelnök azonban ezt sem engedte meg. Az Erdődy grófok most felebezést nyújtottak be a hitbizományi törvényszékhez.

— Lapvétel. Az „Aradi Ujság” című napilapot, mely eddig Kalmár Nándor és Társai kiadásában jelent meg, ma megvette Vörös László dr. hírlapíró. A lap politikai napilappá alakul át és ez év szeptember 1-től Vörös László dr. szerkesztésében és kiadásában fog megjelenni. Az „Aradi Ujság” ára megmarad 2 fillérnek.

— Az aradi ereklyemuzeum gyarapodása. A hazafias lelkesedéssel gyűjtött, s ma már magyar nemzeti, de kulturális szempontból is kincseket érő aradi 1848—49-iki ereklye-muzeum ismét gazdagabb lett néhány igen értékes és érdekes emléktárggyal. Öröm, hazafias büszke önértzet, a múlt iránti hála, lelkesedés tölti be minden jó hazafi, minden magyar polgár lelkét, amikor az ereklyemuzeum terméin keresztül megy. A nagy és szent harcok mennyi dicső, mennyi fájó emlék van itt összegyűjtve. Minden emlék egy-egy nagy, lelkettrázó, lelketduzzasztó eseményt vonultat el szemünk előtt. Lelkes honfiak, lelkes honleányok által rejtgetett, majd kegyelettel és féltve őrzött kincsek, emléktárgyak vannak itt együtt, melyek ismét gyarapodtak. Özv. Haranghy Józsefné urnó a muzeumnak ajándékozta Váradi Baranyai Györgynek, az 1848—49. évi szabadságharc alatt az 59-ik honvéd-zászlóalj kapitányának aranyóráját és címeres aranygyűrűjét, továbbá a kapitány felesége szül. Hirsch Katalin által viselt, 48-as arannyal, két 49-es ezüst hatkrajcárossal és négy drágakövel díszített karcsatot. Váradi Baranyai György katonai nevelő-intézetben nevelkedve, a szabadságharc kezdetével Világoson a nemzetőrséget szervezte és katonai szolgálatra kiképezte. Később polgári állását és családját elhagyva, mint adjutáns-főhadnagy Vécsey gróf táborának 59. zászlóaljához osztatott be, hol csakhamar kapitányi rangot nyert. Temesvárnál egy kartács szilánkjára mellén megsebesítve, a seb következtében 1850-ben Világoson elhalálozott. — János Győző állami jószágfelügyelő, igazgatóhelyettes értékes iratokat adományozott. Nevezetesen: Haynau báró tábornagy által 1849. év július hó 1-én kiadott, Magyarország és Erdélynek hadi törvények alá állítását kimondó Proklamációját, továbbá a Kossuth bankjegyeknek a közforgalomból való kitiltását tartalmazó rendeletét és több pénz-utalvány lenyomatot. Mindezen értékes emléktárgyak és iratok az ereklye-muzeumban elhelyeztetek, ott gondosan őriztetnek és megtekinthetők.

— Márkus Emilia autókatasztrófiája. Karlsbadból jelentik: Riasztó szenzáció verte föl tegnap Karlsbadot. A Nemzeti Színház nagynevű művésznőjét, Márkus Emiliát tegnap este felé megrázó szerencsétlenség érte. A művésznő, aki néhány hét óta időzik az osztrák fürdőhelyen, délután hat órakor férje, Párdány Oszkár és leánya, Pulszky Romula társaságátakocsizásra indult. Kétfogatu bérkocsin hajtattak a Kaiser-park felé, amikor a park közelében egy száguldó automobil belerohant a fiákkerbe. A lovak a hirtelen karamboltól megbokrosodtak és val futásban száguldtak tovább. Félelmes látvány volt ez az örületés iram. Sőtáló emberek elibe álltak a rohanó paripáknak, de nem tudták föltartóztatni. Néhány pillanat múlva, egyik fordulónál Márkus Emilia és férje kiestek a kocsiból és véresen maradtak az uton. Orvosokat hívtak, akik megállapították, hogy a művésznő erős zúzódásokat, valószínűleg csonttörést szenvedett. Párdány Oszkárnak szintén több zúzott sebe van, amelyek hosszabb idő alatt gyógyulnak. A művésznő leánya, Romula csodálatosképen sértetlen maradt. A fürdő közönsége, különösen a magyarok nagy részvétellel értesültek a művésznő súlyos balesetéről.

— A Fa-utca csatornázása. A városi tanács ma tartott ülésében elhatározta, hogy a Fa-utca csatornázási munkálatait 1290 korona költséggel sürgősen elvégezteti. A Fa-utca csatornázása azért sürgős, mert nemsokára megkezdik ott az Adler és Szántay féle kenyérgyár építkezését.

— **A közvilágítás megjavítása.** A közvilágítási szerződés megkötését előkészítő bizottság úgy határozott, hogy a villamos lámpák számát szaporítani fogja. A tanács ma foglalkozott ezzel a kérdéssel és utasította a mérnöki hivatalt, hogy a rendőrséggel egyetértően készítsen tervet arra nézve, hogy hol és milyen számban helyezendők el az új világító testek.

— **Eszterházy Eszterházyakat gyanúsít.** Néhány nappal ezelőtt jelentettük, hogy Eszterházy Károly gróf úgy nyilatkozott a cseklézi kastély égéséről, hogy a tüzet szántszándékkal okozta valaki. Mint most *Pozsonyból* jelentik, a gróf a csendőrségnél pozitív följelentést tett, hogy neki tudomása van arról, hogy a kastélyt szándékosan gyújtották fel, még pedig az ő ellenséges rokonai biztatására.

— **A bőr tisztátalanságai és bőrkiütések ellen általában a leghirnevesebb orvosok a paratlan összetételű, természetadta Ferencz József-keserűvizet alapos vértisztító hatása miatt már évtizedek óta kiváló gyógyeredménnyel rendelik.** Naponkint éhgyomorral félpohárral iszunk. Dr. Körte, titkos egészségügyi tanácsos Berlinben azt írja róla: „A Ferencz József-keserűvizet nálam is épp oly enyhe, mint megbízható haszajónak vált be.” — A valódi Ferencz József-keserűvizet az összes jobb ásványvizüzetekben és gyógytárakban árusítják. 24—XXX

— **A városi kertészet felülvizsgálása.** A kertészeti albizottság ma szemlét tartott a városi kertészetben és annak kezelését, valamint könyvelését alaposan megvizsgálván, kifogástalannak és jónak találta.

— **A díjnak halála.** Óbecséről jelentik: Az óbecsei járásbírósnál szolgált a magyar igazságügyet Róth Nándor díjnok. A magyar igazságügy azonban nem fizetett Róth Nándornak azért a szolgálatért annyit, amennyiből meglehetett volna élni. Róth Nándor is nyomorgott a kir. járásbírósnál. Ennivalója nem igen volt s inkább a reménység éltette, hogy majd irnok lesz belőle és megnövekedik a jövedelme. Esztendőknön át dolgozott és várt. Körmölte az a tákat odaadó buzgalommal, szorgalmasan. A kinevezés azonban nem akart elérkezni Végső elkeseredésében a szegény Róth Nándor elkövette az első szabálytalanságot. Összefogta azokat a vékony zsinórokat, amelyekkel az aktacsomagot szokták átkötni. Ezekből kötelet font és a járásbírósnál padlásán felakasztotta magát. A szegény diurnista, az óbecsei járásbírósnál bus Sanyaró Vendelje nem felelhetett már azért a szabálytalanságért, hogy az államot, a kenyéradóját megkárosította. Mire észrevették már holtan lógott a zsinogon. Eltemették és más díjnokot fogadtak helyette.

— **A kintornás szerelme.** A marólug nem sokára a legnépszerűbb folyadék lesz az elkeseredett aradiak körében: minden napra jut egy-egy marólugos öngyilkossági kísérlet. Ez a népszerű öngyilkossági mód valósággal visszavivja régi jogait a revolvergolyóval és akasztással szemben. Ma ismét marólugos öngyilkossági kísérlet történt. A Mihály-uta 97. számú házában Mayer Péter kintornás ivott egy jókora pohárral a folyadékból azon való elkeseredésében, hogy élete párja elhagyta. Mayer Péter 39 éves, lábára nyomorék ember. Évek óta jár kintornájával házról-házra bénán-sántán megküzdött az élet nyomorúságával, de azt a bánatot, amelyet vadházastársa hütlensége okozott, már nem bírta elviselni. Két nappal ezelőtt költözött el a Mihály-utcai házból Mayer asszonya. A nyomorék kintornás két napi vívdás, kínlás után ma halálra szánta magát és hatalmas adag marólugot nyelt le. A szomszédok akadtak rá az eszméletlen emberre, akit a rendőrség beszállított a kórházba. Állapota súlyos és bárha eszméletre tért, kihallgatni mégsem lehetett, mert a nagymennyiségű marófolyadék teljesen összegegte belső részeit.

— **Véres kardpárbaj.** *Selmecbányáról* jelentik: A városi törvényhatósági bizottság legutóbbi közgyűlésén a napirend előtt felszólalt Hunkár Kálmán dr. ügyvéd s hosszas beszédben élesen kritizálta Kopp Jakab dr. tisztiorvos működését. A felszólalás nyomán szenvedélyes vita fejlődött ki. Ebből az ügyből kifolyólag a felszólaló ügyvéd és a megtámadott tisztiorvos ma reggel rendkívül súlyos feltételű kardpárbajt vívtak. A párbajban Kopp dr. homlokán és kezén oly súlyos sérüléseket szenvedett, hogy ott a párbaj színhelyén eszméletlenül esett össze. A megsebesült orvost a kórházba szállították.

— **A jogi vizsgák rendszerváltozása.** A jogi oktatás és vele a jogi vizsgák mai rendjének gyökeres reformja küszöbön áll. Balogh államtitkár már az ankét megtartásakor kijelentette, hogy ezt a kérdést tekintve a kultuszárca legelőbb s leggyorsabb megoldást követelő problémájának. Sőt, hogy a reformterv kivitele még gyorsabban történhessen, annak rendeleti uton való életbeléptetésére is felhatalmazása lesz. Az ügyvédjelölti gyakorlat meghosszabbítására vonatkozó törvényjavaslat már beterjesztetett a képviselőházba. Abból rövidesen törvény lesz, amely az ügyvédjelölti gyakorlatot két évvel meghosszabbítja s a gyakorlat megkezdését a doktorátus megszerzésétől teszi függővé. Akiknek tehát jogi vizsgái (szigorlat, alap-államvizsga vagy ügyvédi vizsga) vannak hátra saját érdekükben siessenek, mert az új rendszer az egész vonalon a vizsgák anyagának megtízszerezését és eddig nem ismert szigorúságot és precizitást hoz majd magával. E tendencia különben már is érezhető, mert a cenzorok lépten-nyomon az fokozódó követelményeket támasztanak a vizsgázóval szemben. Aki tehát csak teheti, fogjon a készüléshez, amelynek egyedül célravezető: időt, fáradságot és költséget megtakarító gyors és biztos módját. A jogi vizsgák letétele c. munkában (IV. kiadás, negyvenedik ezer) találja leírva. Díjmentesen küldi Dobó dr., Kolozsvár, Bolyai-u. 3. 3086

— **Elgázolta a vonat.** Novák Péter vészaljai erdőüzemében tegnap délután halálos szerencsétlenség történt. Opre Antal 17 éves fékező vezette a hegyről lefelé az iparvasutat, a mely fát szállított le a telepére. Utközben a fék felmondta a szolgálatot s borzalmas sebességgel száguldott le a vasut a hegyről. Opre, látva a veszedelemet, leugrott a robogó vasutról, de oly szerencsétlenül, hogy a kerekek alá került s a vasut keresztülment két lábán és kezén. Haldokolva szállították be az aradi kórházba.

— **Radium belélegzés.** A modern orvosi tudománynak ezt a hatásos gyógyszerkört a legideálisabb módon Pöstyénben találják meg. — Maga a természet gondoskodott itt rádium-inhalációról a szenvedő emberiség számára, mert Pöstyén nagy iszapmedencéi tulajdonképp valóságos rádium emanatoriumok. Tudvalevőleg a köszvényt és rheumat gyógyítják leginkább rádium segítségével és újabban azt tartják, hogy jórészt a gazdag rádium tartalomban rejlik Pöstyénnek eddig magyarázhatatlan példátlan gyógyereje. 6878

— **Birtokcsere:** Frick József eladja Demeter-utca 18c. sz. házat 4000 koronáért Balogh András és neje és a Demeter-utca 18b. sz. házat 9000 koronáért Hegedüs János és neje. — Schneeberger Albert eladja Háromveréb-utca 3. és Tököly Imre-utca 2. sz. házat 53000 koronáért Hirschmann Albert és neje. — özv. Schoket Robertné és Mertl Ferencné eladják Knezich Károly-utca 3. sz. házat 12000

koronáért ifj. Szathmáry István és neje. — Molnár József és neje eladják Mikolay Bertalan utca 7. sz. házat 4000 koronáért Lekó István és neje.

— **Itt a befőzés és elrakás ideje.** A téli gyümölcs szükségletet a háziasszonyok nyáron befőzik. A nagymértékben elfoglaltaknak kellő időben megfelelő készítményt ajánlunk, ez a legegyszerűbb, legolcsóbb és mindannak dacára a legkitűnőbb igazolások szerint a tartósságot lehetővé teszi, ez a *Oetker dr. féle „Einmachehülfe“* (bejegyzett szójelzés.) 1 csomag 12 fillér, megóv 5 kg. befőzött gyümölcsöt. Geleket, gyümölcskeveréket, gyümölcsnedvet, uborkát és ehhez hasonlókat, megakadályozza a penész képződést. A készítmény bizonyára minden háztartásban fényesen bevál. Olvasóinknak, kiket ez érdekel. A. Oetker dr., Baden Wien, ingyen és bérmentve küld recepteket próbára. 455

— **A Kath. Háziasszonyok Aradi Egyesülete** f. évi augusztus 1-től kifőzést létesít. Jelentkezéseket elfogad és bővebb felvilágosítást nyújt a cselédtothon gondnoknője Gróf Károlyi Gyula-utca 4. sz. Minden hétfő, szerda és péntek délután 4—6 óráig. 3070

— **Szülők figyelmébe.** Az 1911—12. tanévre, az iskola igazgatóságok által előírt kevésbé használt tankönyveket, melyek teljesen új, olcsó kötésben félárban lesznek kaphatók. Az előjegyzéseket már most kérjük eszközölni, miután ezen nagy kedvezményben elsősorban is az előjegyzettek részesülnek. Az előjegyzések Aradon Ingusz I. és Fia könyvkereskedésben eszközölhetők. Ugyancsak ezen cég az 1911. és 1912. évi tankönyvjegyzéket bérmentve küldi meg, valamint a múlt évben használt könyveket becsereéli az új tanévi tankönyvekért.

VITA FORRÁS
SOSJUT

Biztos gyógyszer: gyomor- és cukorbetegeknek köszvény, hólyag- és vesebetegeknek.
Félpohár VITA-forrás a gyomorerést azonnal megszünteti
A vállalat tulajdonosa: 1556
„CONSUM“ kereskedelmi részvénytársaság
Budapest, VI., Teréz-körút 4. Telefon 10—12.
Kapható minden jobb felszereltben és gyógyszerárban.
Főraktár: **NAGY FARKAS és ÉLES ÁRMIN** cégeknél.

— **Szabó-féle páрмаi ibolya szappan** a legfinomabb mosdószappan azok közt, amiket eddig forgalomba hoztak. E szappan lágy habja az arcbőrt üdíti, tisztítja, finomítja. Nők és férfiak egyaránt kedvelik, mert többet ér mint egy 2 koronás francia szappan. Egy drb. páрмаi ibolyaszappan 70 fillér, 3 drb. 2 kor. Kapható Aradon Vojtek és Weisz, Hanzu Nesztor drognitáknál. E szappan egyedüli készítője Szabó Béla pipere-szappangyáros Miskolcon. 1108

— **Felhívjuk az olvasó közönség szíves figyelmét a Csapke Áruházak mai lapunkban közzétett érdekes hirdetésére.** 2597

— **60 kötet könyvet havi 1 K. 40 f.-ért és 180 hangjegyet havi 2 K. 40 f.-ért ad kölcsönbe Kerpel Izó kölcsönző-intézete, Aradon.** E cég vásárol könyvtárakat és hangjegyeket. 2322

— **Nincs többé lábizzadás.** Megérkeztek valódi amerikai, angol és francia Sandal cipők. Kaphatók Kutányi J. Arad, Vörösmarthy-utca. Telefon 335 szám. 2259

SALVATOR

kiváló bőr- és lithiumos gyógyforrás

vese- és hólyagbajoknál, köszvénynél, cukorbetegségnél, vörhenynél, emésztési és lélegzési szervek hurutjainál kiűző hatása. — Természetes vasmentes savanyuvíz.

Kapható ásványvízkereskedésekben és gyógyszerárakban.

SCHULTES ÁGOST

Sauye-Lipocsi Salvatorforrás-vállalat, Budapest, V. Rudó-utca 8.

Tulzsfolt raktár miatt női bőrtáskák tenniszverők, sportcikkok, utazó bőröndök utazó készletek, sétabotok s más cikkek mélyen leszállított árba lesznek eladva Hegedűs Gyula kefe, pipere, illatszerek és bőrdíszműru kereskedésében Arad, Andrásy-tér 15. Telefon 506. 228

Kossak cs. és kir. udv. fényképész a mai nappal vissza érkezett tanulmány utjáról és holnaptól fogva saját maga eszközli a felvételeket. 3118

Franciákkörök legbiztosabb készítői — házilag — a likőr aroma 1 üveg 60 fillér Volték és Welsznál. 1450

TÖRVÉNYKEZÉS.

§ A bíró és a báróné. Budapestről jelentik: Szlatényi Valér dr. fővárosi ügyvéd költségjegyzéki pört indított ügyfele, Jeszenák Jánosné báróné ellen a VIII—X. kerületi járásbíró előtt. Ebben a pörben ez év június 10 re volt kitűzve a tárgyalás. A tárgyaláson megjelent az alperes báróné ügyvédjével, Battlauer Dezsővel és arra kérte Krausz Kálmán dr. járásbíró, hogy rendelje el az 6 eskü alatti kihallgatását. A bíró ennek a kérésnek nem tett eleget, mert a kérelem későn terjesztetett elő. Megjegyezte a bíró, hogy az alperes báróné kérésének már csak azért sem tehet eleget, mert a felperes ügyvédet már megeskettette letett tanuvallomására. A bírónak erre a kijelentésére a báróné ingerülten jegyezte meg, hogy az ügyvéd hamis esküt tett. A bíró erre figyelmeztette a bárónét, hogy tartózkodjék az ilyen sértő kifejezésektől s egyúttal rendre is utasította, azzal a megjegyzéssel, hogyha nem viseli magát nyugodtan, törvényadta jogánál fogva rendbírsággal fogja sújtani, sőt még a tárgyalóteremből is kivezeteti. A tárgyalás után való napon a bíró levelet kapott a bárónétól, aki ezt írta neki:

A tegnapi durva szóbeli megtámadtatósomért csak most válaszolhatok. Hallatlan megfélemlítése az az uri fogalomnak és terrorizmusa az a bírói hatalomnak. Látszik, hogy fogalma sincs róla, hogy mi az urinót születésénél, vagyoni állásánál és műveltségénél fogva megillető bánásmód. Kérni fogom ügyemet oly bíróhoz átteni, a kinek bírói funkciója közepette sem vonul el az ildomoság és finom szólásmód tehetsége. Fogadja megvetésemet eljárásáért. Megértette?

Ezért a levélért Krausz Kálmán dr. bíró büntető följelentést tett a báróné ellen becsületsértés vétségéért. Ma tárgyalta ezt az ügyet a büntető járásbírósnál Lengyel Aurél dr. aljárásbíró, aki a bárónét az inkriminált levél tartalmáért becsületsértés vétsége címén Pogány dr. ügyészi megbízott vád-előterjesztésére hat-száz korona pénzbüntetésre ítélte. Az ítélet ellen a báróné és védője felebbezéssel éltek.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

Husipari kiállítás Budapesten. A folyó évi szeptember hó 17-én Budapesten megtartandó harmadik husiparos kongresszussal kapcsolatban a Husiparosok Országos Szövetsége, mint az Országos Iparegyesület szakosztálya megbízásából az e célra delegált bizottság Budapesten, a városligeti iparcsergőknél szeptember 16-ikától október 1-ig husipari kiállítást rendez. A kiállítás szabályzata az aradi kereskedelmi és iparkamara irodájában megtekintés végett az érdeklődők rendelkezésére áll.

Elutazás előtt

óvja meg ruháit

Moly-kár ellen

az éveken át kipróbált és egyetlen biztos hatása

„RADICAL“

molyirtó porral, kapható —.30, —.50 és 1 koronás dobozokban
∴ kizárólag ∴

HÁNZU NESTOR

Vöröskereszt Drogeria

Arad, Weitzer-János-u. 2.

Évente sok pénzt takarít meg, ha Drogeria szükségletét állandóan fenti cégnél szerzi be. — Gyógyárak, kötszerek, háztartási cikkek, illatszerek, valódi és saját gyártmányú kölni-vizek, finom szappanok, arc-cremek, szájvizek, fog-paszták. — Nagy választék fésűk, hajtűk és hajkefékben

Budapesti áru- és értéktőzsde.

Bejelentés.

Budapest, július 15.

Amerika 1 hetoyolccaddal olcsóbb. Rosner fizetési képtelensége miatt nincs forgalom.

Az árak 50 kilogrammonként számítva:

	1 órai árak	Dél-i árak
Buza 1911. októberre	11.02—11.03	—
Buza 1911. áprillisé	11.27 11.28	—
Rész 1911. októberre	9.15 9.16	—
Tengeri 1911. auguszt.	7.49—7.50	—
Tengeri 1911. májusi	6.89 6.90	—
Zap 1911. októberre	7.90—7.91	—

Budapesti értéktőzsde (Táv. jelentés).

Július 15.

Magyar aranyjárdék 4% ...	111.90
Magyar koronajárdék 4% ...	91.20
Magyar koronajárdék 3 1/2% ...	80.20
Magy. földteherm. kötvény 4% ...	91.75
Norvát-szlaven földteherm. kötvény ...	94.—
Magyar nyerevényorszajegy kölcsön ...	220.—
Tiszaszab. és szegedi sorsajegy kölcsön ...	155.—
Oszt. járadék papírban ...	92.20
Oszt. járadék ezüstbe ...	95.90
Oszt. járadék aranyban ...	116.50
Oszt. koronajárdék 4% ...	92.00
1880. évi oszt. államsorsajegy ...	159.—
Oszt. magy. bankrészvény ...	19.50
Magyar hitelbank-részvény ...	832.50
Oszt. hitelintézeti részvény ...	659.50
Oszt. magy.-államvasuti részvény ...	749.—
20 frankos arany (Napoleon) ...	19.01
Német birodalmi márka ...	117.42 1/2
London vista ...	240.15
Páris vista ...	94.95
20 márkás arany ...	28.49

A Temesvári Lloyd-Társulat.

szeszgyármunkáinak hivatalos árjegyzete.

Távirati tájékoztatás.

(Árak 50 kilogrammonként korona értékben.)

1911. Jul. 15

Buza (szokvány-mérleg):

75 kilogrammos	—	—	—	10.40—10.45
76	—	—	—	10.45—10.50
77	—	—	—	10.55—10.60
78	—	—	—	10.60—10.70

Rész (Temesvári koron. ár):

75 kilogrammos	—	—	—	10.30—10.35
Rész	—	—	—	8.20—8.25
Arpa	—	—	—	7.90—8.00
Zab	—	—	—	8.25—8.35
Tengeri	—	—	—	7.20—7.30

Budapest-Kőványi sertéskereskedelem

Jul. 15

Sertésletszám Jul. hó 12 napján volt készlet 27859 darab. Jul. 13. napján készlet 304 darab. Jul. 13. napján szállított 222 darab július 14 napjára maradt készletben: 27931 darab.

Feladás szerkesztő:

Bolgár Lajos.

NESTLÉ
gyermekliszjtje

vizzel felfőzve
csecsemők, gyermekek,
valamint gyomorbetegségek
régbevált tápláléka

50 év óta kipróbálva
és orvosilag ajánlva

Tiszta alpesi tej
tartalmában.

1 doboz 1 koron 50 fill.
minden gyógyszerertárban és
drogeriában kapható.
Prospektus ugyanitt.

6971

NYÁRI SZÍNHÁZ.

Aradon, 1911. július 16 án vasárnap

Délután 3 és fél órakor mérsékelt helyekkel:

Cigányszerelem.

Regényes operetta 3 felvonásban. Írták: Willner és Bodanszky. Zenéjét szerzezte: Lehár Ferenc. Fordította: Gábor Andor. Rendező Kulcsár Lajos.

SZEMÉLYEK:

Dragotin	Helta Jenő	Zórika	Wlassák.
Bolcszku	Huszár K.	Jolán	Sz. Rontai B.
Bimitriánu	Vas Jenő.	Körösházy	Diósy Nusi.
Jozsi cigány	Cseh Ferenc	Julca	Penkőné.
Mózel	Pogár S.	Foresku tiszt	Heró'd B.
Mosu	Vihari B.	Liabic bojár	Mazor F.

Este 8 órakor rendez helyekkel:

Vondrey Ferenc és Tapolczay Dezső a budapesti Vígyszínház művészeinek felléptével:

A millió.

Böhözát 5 felvonásban. Írták: Beer Georges és Guillemaud. Művel. Fordította: Molnar Ferenc.

SZEMÉLYEK:

Michel	Delli Lajos	Tubise	Tapolczay D.
Francine	Zalay M.	Champaubert	Vass Jenő
Prosper	Beregi S. dr.	La Becquerie	Holtai Jenő
Beatrice	Harmath J.	Alfred	Halmi B.
Soprán elöl	Vas Jenő	Huyspot	K. Icsár L.
Crochard	Veneray F.	Orvos	Szabó L.

Kezdete este 8 órakor.

NEUMANN M.

uri szabó, cs. és kir. udv. és kam. szállító.

Férfi-, fiu- és leányka ruhatelepe ARAD.

Külön osztály mérték szerinti megrendelésekre.

SALAMANDER cipők elárúsítása.

Engelhardt-féle Kneip
SZANDAL-CZIPŐK

1916 már megérkeztek
Óriási választék tennisz-czipőkben.

A n. e. közönséggel tisztelettel közlöm, hogy a világhírű „SALAMANDER„ gyártmányu cipők aradi kizárólagos egyedárúsítását sikerült megszereznem. Forma, kiállítás és tartósság tekintetében a „SALAMANDER“ cipők versenyen felül állanak, vételáruk pedig oly alacsony, hogy ma már mindenki kevése pénzért tartós és elegáns cipőt viselhet.
Egységárak: Hölgyek és urak részére 16 K. 50 f. luxus kivétel 20 „ 50 „

WEINBERGER JANOS, ARAD

elsőrendű cipőáruháza.
Tessék a kirakatot megtekinteni. Telefon 312 szám.

URANIA

mozgófénykép színház.

(Béres Simony-utca 1. szám, Szabadság-tér mellett.)
Ma, vasárnap 1911. július 16.

Csak felnőtteknek

1. Tontoláni peche a szerelemben. Humoros. — 2. A díjbírózó felesége. Dráma. — 3. Gyermekekjátékok. Humoros. — 4. A kecskeméti földrendés. — 5. Szepp David. Humoros — 6. Kétféle szerelem.

Előadások d. e. 3 órától kezdve este 11 óráig.

Helyárak: I. hely 1 kor., II. hely 80 fill., III. hely 60 fillér, IV. hely 40 fillér, V. hely 20 fillér.

Utolsó előadás este 11 óráig.

Az előadások tartama 2 óra.

Az előadásra bármikor be lehet menni.

Kabátok. — Buffet.

Dr. Schuster Ödön

ügyvédi irodáját

Arad, Kazinczy-utca 2. sz.

alatt

3127

megnyitotta.

Van szerencsém a nagyérdemű gazdaközönségnek a

3105

cséplési idényre

kölcsön-zsákjaimat és

kölcsön-ponyváimat

legolcsóbban számítva felajánlani.

Domán Ignác

ponyva- és zsákkölcsönző-üzlet

Arad, Hunyady-u. 2. Telefon 91.

Bevásárlásnál ügyeljen a fenti törv. bej. eredeti csomagolásra, hogy értéktelen utánzatot ne kapjon.

„CHANTECLER“

a legmegbízhatóbb és legkellemesebb hig. férfiószer. 1 eredeti doboz (6 drb) tartállyal vagy anélkül K 2.50. 6841

Aradon kaphatók: Vojtek Kálmán gyógyszerterében, Vojtek és Weisz gyógyszer-árukereskedésében és Hegedűs Gyula pipere és illatszer kereskedésében.

Főraktár Magyarország és Ausztria részére:

DIAMANT ÉS MÉREI

Budapest, VII., Nefelejts-utca 15. Telefon 21—51.

Egy hölgy

aki bőrének egészségben tartására figyelmet fordít, különösen a nyári szeplők eltávolítására, a bőr puhantására és tenér tántjára és ezt meg is akarja tartani az csakis Steckenpferd-Liliumlej szappannal mosakodik a (löfejú bot védjegy-vel Bergmann és tea özég Tetschen a/E gyárából. Darabja 80 fillér, amely minden gyógytárba és drogeriában kapható.

436

APOLLÓ SZÍNHÁZ

az Andrássy-téri új Lloyd-palotában

Urania Magyar Tudományos Színház aradi színpadja

Ma vasárnap 1911. július 16-án:

1. Mozgófénykép-újság A hét világeseményei a helyi nézők között mozgófénykép felvételekbe. Az Apolló-színház állandó műsorzáma. — 2. A jó testvér. Dráma. — 3. Az összevert vőlegények. Nevettető kép. — 4. Kiotó és környéke. Remek természetutáni felvétel Japánból. — 5. A családi ereklje. Dráma. — 6. Hucklebein János lájós lábai, Bohózkodás. — 7. A kijátszott Dráma. — 8. Naakó tréfája. Kacagtató.

Előadások délután 3 órától.

Helyárak: Pályozásúként 1 kor. Zárszék 1 kor. I-éd hely 80 fillér, II-ik hely 60 fill., III-ik hely 40 fill., IV-ik hely 20 fill.

A hölgyek kéretre a nézőtérre kalap nélkül megjelennek.

Műsort ingyen kapni a jegyszadónknál.

NYILTTÉR.*

MARGIT GYÓGYFORRÁS BEREGMEGYE.

A gyermek, belső, húgyhólyag, különösen a érzőszervek hurutos bántalmánál igen jó hatású még akkor is, ha VÉRZÉSEK esete foreg fenn. Megrendelhető: ÉDESKUTY L-nál Budapesten és a forrás kezelőségénél Munkácsen. 684

Legjobb Adott Nál

**MATTONI-FÉLE
GIESSHUBLER**
SÁVANYÚVÍZ

100% természetes, egészséges, ízletes, és gyorsan emészthető.

Világhírű amerikai és angol sandalcipők

óriási választékban, előnyös gyári áron árult, csak 2541

Kutányi J.

Arad, Vörösmarthy-utca 1. Telefon 335.

**MEGELOZOTT
MOSKOVITS
ANTHONI CIPŐGYÁR
FIÓKJA**

Arad, Szabadság-tér 18.

Orökös állást nyérhet bá ki havi 500 korona jövedelemmel, ha sorsjegyek részletfizetésre való eladásának képviselőlet a Budapesti Erzsébetvárosi Takarékpénztár Részvénytársaságnál (Budapest, VII., Károly-körút 13) elállítja. Szakértelem nem szükséges, mint mellékletből látható. Alapítóké 7 millió korona. !!

Maidt és Schredt

angol urfi divat és fehérnemű különlegességek üzlete
Arad, Andrássy-tér 17. (Reinhardt-ház.)
Ajánljuk dusan felszerelt áruraktárunkat, hol a legdivatossabb átmeneti könnyű angol felöltőket 40 koronától, valódi panama kalapok 11 koronától, eső gummi kabátok 30 koronától, la. Fehér és színes ingek 3.50 koronától stb. kapható nagy választékban. 2168
Szolid kiszolgálás! Városi és megyei telefon 765.

A nyaraló és fürdőző közönség figyelmébe!

Következő

ujdonságok

érkeztek

KERPEL IZSÓ

100,000 kötetes

kölcsönkönyvtárába:

Heltai Jenő: Scherzó. Bernstein: Utánam. Biró Lajos: Vizözön, Szomaházy: A krakélérek alkonya, Magyar kabaret gyűjtemény, Salgari E: Aranyezők királynője, Az alaszka aranyásók. Bródy Sándor: Lyra, Hafner Imre: A bányafelügyelő, Csáth Géza: Délutáni álom, Andoux Marguerite: Marie Claire. Edmund Edel: A veszélyes öreg. Lóczy L.: L.: A mennyei birodalom története, Chun Károly: Mély tengerek világa. Laurdis B: Éjfél nap, Rider Haggard: Hajnalcsillag, Biró Lajos: Nyári zivatar, Lovász Károly: Pesti versek, Kóbor Tamás: Egyveleg, Bang Hermann: A fehér ház. Kóbor Tamás: Egy test, egy lélek. Szomaházy I: Milliomosok és kalandorok, Schnitzler: Anatol, Mici grófnő, Sienkiewicz: A hős, Mason: A rózsaszínű villa. Lengyel Laura: Máb királyné. Lovik Károly: A préda,

Némethen: Georg Ernst: Familienglück! Jansen Borge: Fatme, Sudermann H.: Die Indische Lilie, Höcker P. O.: Lebende Bilder, Lie Bernt: In Kampf gegen die Übermacht, Rosner K.: Sehnsucht, Herzog Rudolf: Nur eine Schauspielerin, Berand: Martin: Eheleute, Viebig, C.: Die vor den Toren. Strindberg A.: Heiratung, Engel Georg: Der verbotene Rausch, Wothe A.: Das Tor des Lebens, Kellermann B.: Das Meer, Rittland K.: Ein Moderner, Stilgebauer E.: Der goldene Baum, Becker Käthe: Glücksklee, Roda Roda: Von Bienen, Drohnen und Baronnen, Schlicht Freiherr: Der Schrecken des Regiments, Ballestrem M.: Zigeunerblut, Stratz R.: Die thörichte Jungfrau, Liebestrank.

Kölcsöndíj havonként 1 korona 40 fillér vagy kötetenként fizetve 10 fillér.

Vidéki bérlok is a legfigyelmesebb kiszolgálásban részesülnek.

A zenemű-kölcsöntárba

is meglepő szép

ujdonságok érkeztek.

Zenekölcsöntári díj havi 2 kor. vagy fizetenként 20 fill.

Legújabbak: Strausz: Bátor katona, Kurucz: Nem tudok én nekéd csak virágot szedni... Szirmai: Olyan mint te... Grosz: Lizse nóta... Morena: Risi Bisi. Tanzwalzer-Heft. Borel - Clerk: La Matschische. Linke: Im Walzerrausch. Blankeuburg Abschied der Gladiatoren. Weiner István: Jó holdvilág, te segíts nekem, Nádor Mihály: Az öngyilkos, Strauss: A rózsagavallér, Nádor: A princess ász, A kártyás, Weinberger: Die romantische Frau, Baka - Baitz Irma: Nyár mulásán, Tarnay: 12 Dal. Strausz: Mein junger Herr,

Egyes könyvek és egész könyvtárak vétele; könyvtárak kiegészítése és berendezése

KERPEL IZSÓ

könyv-, zenemű és papír-kereskedő Aradon

SEBEKET

gondosan kell megóvni minden tisztálkodástól

mert elhanyagolás esetén nagyon káros nehezen gyógyítható következményei lehetnek. Immar negyven éve a legkiválóbb kötszerek bizonyítják a Prágai háziköncs megóvja a sebet, megakadályozza a gyulladást és a fájdalmat, eddigleg hat és elősegíti a szövődést és gyógyulást.

— **POSTAI SZÁLLÍTÁS NAPONKÉNT.** —

1 tégely 70 fillér, 5 kor. 16 fillér előleges befizetése ellenében 4, 7 korona ellenében 10 tégely külön elküldve az osztr. magy. monarchia minden állomására.

Vigyázzunk a gyártmány és a készítő nevére, arra és védjegyre. Valódi csak 70 fillér.

Főelárusító

B. FRAGNER,

ca. és kir. udvari szállító
Gyógyszertár „A FEKETE SAS”-HOZ.
Prága, Kleinselte, Ecke, der Herudgasse Nr. 203.
Raktár Ausztria-Magyarország minden gyógyszerárában.
A 4055

AZ ARADI KERESKEDŐK KÖRE HELYESZKÖZLŐ OSZTÁLYÁNAK

heti kimutatása

Hivatalos helyiség Szabadság-tér 7. sz. l. em.

Telefon 294. sz.

Telefon 294. sz.

Hivatalos órák: délután 9—2 óráig.

Vidéki megkeresésekre — azoknak, a kik a törnek nem tagjai — csak válaszbélyeg ellenében válaszolunk.

1911. július hó 15.

Keresünk:

Aradra: napi 1-2 órai foglalkozásra egy a kettős könyvelésben teljesen jártas könyvelőt, továbbá fűszernagykereskedés részére 100-140 korona fizetéssel díjazott könyvelőt, délutáni foglalkozásra mérlegképes könyvelőt, magyar és német levelezőt, végre elsőrendű női divatüzlet részére ügyes segédet.

Vidékre: 1 cipő, 5 fűszer, rőfös és rövid, 4 rőfös és divat, 4 vas és fűszer, és 5 vegyes szakmabeli magyar, román és részben német tót és szerb nyelvismerettel bíró segédet és több tanoncot.

Alánlunk:

többi irodistanót, 3 fűszer, rőfös és rövid, 2 vas és fűszer, 1 rőfös és 5 vegyes szakmabeli segédet.

Az elnevezés teljesen ajtalan, az Aradi Kereskedők Köre tagjai előnyben részesülnek.

AZ ARADI KERESKEDŐK KÖRE

HELYESZKÖZLŐ OSZTÁLYA 801

Klein Sándor,

Kepptich Zsigmond,

titkár.

igazgató.

„Grand Prix” Weltausstellung Paris 1900.

FRANZ JOH. KWIZDA

k. u. k. österr.-ungar., kgl. rumän., kgl. bulgar. Hof-
lieferant

Kreissapotheke, Korneuburg bei Wien.

KWIZDA FLUIDJA

Kisgyógygyógy
Tisztító-Fluid.

Récóta bevált aromikus bedörzsölés az ízületek és izmok erősítésére és izmoltására. Turisták és vadászok, kerékpárosok és lovasok eredményes használatát az újra megerősítésre nagyobb turák után 2219g

Ar. 1/2 üveg K. 2—
1/2 üveg K. 1-20

KWIZDA FLUID

valódián kapható a
gyógyszertárakban.

Főraktár: Marvatorozda részére Török József gyógyszerész, Budapest, Király-utca 18. szám és Andrássy-ut 26.

**B
O
U
R
B
O
N**

színes vagy vízi nyomás nélkül, teljesen maradvány és hammentes, ami által teljesen ártalmatlan.

Gyári raktár nagyban és kicsinybeni eladásra

HUSSERL M.

dohánykülönlegeségi társaságban

Szivarkalüvely

Verge szivarka-papír.

500 koronát fizetnek annak, aki **Bartilla** fogviszének használata mellett, üvege 50 fill. valaha ismét fogfájást kap, vagy a szája büszlik. **Bartilla A. Örökösök**, (R. Winkler) **Wien**, 19/1 Sommer-gasse 1. — Kapható **Aradon** minden gyógyszerárban, különösen **Földes Kelemen**nél, **Deák Ferenc-utca 11. sz. és Vojtek és Weisz**. Kérjük mindenütt határozottan **Bartilla-féle** fogvizet. Hamisítványok feljelentés 100 díjaztatnak. 1401

Alapították 1850.

ZONGORA

A családi élet kellemességéhez mindenestre a zongora is tartozik, mely dus raktáramban teljesen új állapotban 700 koronától felfelé és használt zongorák 500 koronától felfelé állanak a nagyérdemű közönség rendelkezésére.

Zongora-bérlés havonként 8 koronától felfelé.

— **Zongora hangolásokat helyben és vidéken szak-képzett segédem által végeztetem.** 1753

Nyilvános kölcsönkönyvtárban, melyben magyar, német és francia nyelvű szépirodalmi művek igen nagy választékban vannak raktáron. Olvasási díj havonként 1 korona kötetenként 8 fillér.

Krispin József

ARAD,

Deák Ferenc-utca 28 sz.

Telefon szám 35. 1911 375

Molnár Antal

épület- és butorasztalos

Arad, Kápolna-u. 3. sz. (saját ház.)

Elvállalja minden e szakba vágo munkák készítését, ugymint modern lak- és boltberendezéseket, portál és épületmunkákat a legmegbízhatóbb kivitelben, a legolcsóbb árért.

Kész butorok legolcsóbb beszerzési forrása.

Szíves pártfogást kér kész szolgálattal 8951

Molnár Antal, épület és műbutorasztalos.

Jó erkölcsű fiú tanulónak felvétetik.

Alkalmi vételek

és eladások

ékszertárgyakban

arany és ezüstneműekben, Arad legnagyobb óra- és ékszertárára

Deutsch Izidor

órák és ékszerész

Weitzer János-utca, Minorita-palota. 1800

Zálogédulák

arany és ezüstneműek, gyémánt és briliáns tárgyak a legmagasabb árban megvételnek vagy más tárgyra átcsereleltetnek

TELEFON 438. TELEFON 438.

Építetők figyelmébe!

Csobán Tivadar

építészeti irodája.

Arad, Deák Ferenc-utca 20a. sz.

Van szerencsém értesíteni az építetők közönséget, hogy az építészeti téren mindennemű munkákat, ugymint:

tervezéseket, új építkezést, régi épületek átalakítását úgy helyben, mint vidéken a legjutányosabb árban készik.

Tisztelettel:

Csobán Tivadar,

2631

építész.

8541

Ablakredők

Valódi amerikai önműködő ablakredőnyök gyári raktára, 1547 valamint valódi

lignum sanctum tekegolyók

és bá bu k legjutányosabb árakban kaphatók:

Zimmermann Ignác

norinbergi diszmű és játék-áru üzletében

ARAD, Szabadság-tér 21.

Saját gyártmányu

gazdasági kötélárak.

Nagybani raktára

kender, len és jutezsákoknak.

Gabonaszákok, vízhatlan ponyvák, ké-2849 vekötelek stb.

Mindennemű kárpitos kellékek

fonott lószőr, vásznak, gradlik, hováderék legolcsóbban kaphatók

Erdélyi és Bácskai Iparárú raktár

Reich B. Károly Fia és Társa

cégnél Arad, Andrássy-tér 6. szám

(Verbosház) Telefon 649.

Ősz haj nincs.

Minden haj megkapja eredeti szí-
nét, ha azt naponta egyszer

HAIRREGENERATORRAL

megnedvesítjük.

Nagy üveg ára 2 korona.

Főraktár:

Földes Kelemen

gyógyszertára Aradon.

3 üveget ingyen láda és csomagolással bérmentve küld. 1524

Gutman József

szerelő

Arad, Weitzer János-utca 2. sz.

Elvállal vízvezeték és csatornázás berendezéseket.

Minden rendszerű closet-, fürdő-, mosdó-, szivattyu és kiöntő szerelést, úgy helyben, mint vidéken a legmérsékeltébb árért.

Javítások szakszerűen

eszközöletnek.

Mintaraktár a házban.

Az eddig teljesített munkákról a legjobb referenciákat szolgálhatom. 2657

Gondoljatok jövőtökre. Szükség ellen az ember önmagát és hozzátartozóit úgy óvhatja meg kétségtelenül legjobban, ha a

„Bios“

Temesvári Kölcsönös-segítő

Szövetkezet

biztosítást kötvényelt megveszi. — Mindenki biztosíthat itt magának tíz korona egyszeri beiratási díj, tizenket korona évi tagsági díj, továbbá két korona esztendőnkénti elhalálozási járulék fejében már egy évi tagság után: **halálesetre kétezer koronát**, három évi tagság után: keresetképtelenség esetén **ötven korona havi segélyt**, harminc évi tagság után **hatszáz korona** évi járadékot. Csekély havi járulék ellen mindenki biztosíthat leányának **kétezer korona** hozományt, fiának **kétezer korona** önállósítási támogatást. Ha a gyermek gondozója három évi tagság után meghal, megszűnnek a további befizetések és a leány 15-ik, a fiú 15-ik életévéig **30 korona járadékot** kap, továbbá házasság illetve nagykorúság idején a teljes hozományt és önállósítási támogatást. Az intézet a legnagyobb biztonságot nyújtja. Az eddig biztosított összeg husz millióra rug. Az állampénztárban 200.000 korona biztosítéki alap van elhelyezve. Felvilágosítással és prospektussal szívesen szolgál: Vezérügynöki irodája Arad. 2751

Vezérügynök:

Kökényessy J. Károly,

Weitzer János-utca 13. sz.

Egyes és megbízható urak, mint üzletszerzők keresetnek fentü cím alatt.

Női lüszter, gummi és tavaszi felöltőt már 12 kor.-tól

vehet nagy választékban

Schwartzberger Manó

női confection áruházában 2671

ARAD, Vörösmarty-utca 3.

Minden versenyt felülmul

jóság, tartósság és olcsó ár tekintetében

Czernóczky Mihály

Kossuth-utca 3. szám

alatti saját műhelyében készült férfi-, női és gyermek cipők fekete- és színes bőrökből készítve, ugyszintén félcipők minden fazonban kapható!! 1476

Üzletáthelyezés.

Értesitem az igen tisztelt vevőimet és a n. é. közönséget, hogy

hal- és déligyümölcs-

üzletemet f. évi július hó 15-én a zsidó templomépület sarkára

helyezem át, — hol úgy hal, mint a déligyümölcs árak külön helyiségben lesznek elhelyezve.

Gyümölcs- és zöldségkosarak a legolcsóbban kaphatók és rendelésre bárhova szállítom. Friss halak csak csütörtök délután és pénteken raktáron, más időre 36 órával előbb kérem a megrendelést. 2733

Szombaton üzletem zárva van. További szíves pártfogást kér

Breger I.

az „Orsoval halhoz“

Szabadság-tér 2.

TELEFON 615

TELEFON 615

Műhely áthelyezés.

Értesitem a n. é. közönséget és a t. ügyfeleimet, hogy Wesselényi-utca 1. szám alatt volt

asztalos műhelyemet Deák Ferenc-utca 33. szám alá helyeztem át.

A nagyérdemű közönség további szíves pártfogását kérve maradok kiváló tisztelettel

Olmützer Károly

2624 épület és butorasztalos.

Csatlós András

műbutor-asztalos

Arad, Fejsze-utca 6. sz.

(Saját ház.)

2607

Elvállal megrendelésre mindennemű szalon, ebédlő- és hálószoba berendezéseket a legpontosabb kivitelben, a legmodernebb stíl szerint. — Kész butor állandóan raktáron. Számos megrendelést kér, kiváló tisztelettel

CSATLÓS ANDRÁS

műbutor-asztalos

ARAD, Fejsze-utca 6-ik szám.

FÜSZER-, CSEMEGE- ÉS ÁSVÁNYVÍZEK KRESKEDÉSE.

Telefon 811. sz.

Telefon 811. sz.

A fekete kutyához.

— Alapított 1882. —

Färber Lajos, Arad

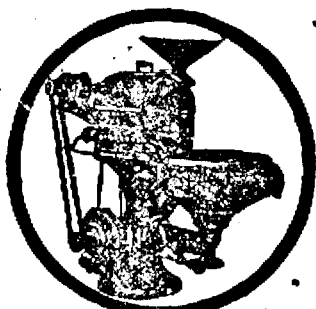
fűszer- és csemege-üzletemben kapható:

Kizárólag ártalmatlan, saját módszerem alapján, éránként pörkölt

„Japán-kávé“

mely minőségére és zamatra minden más fajtát felülmúl.

Mindennemű fűszeráru legkiválóbb minőségekben, továbbá gép- és hengerolajok, tovtakenőcs, kenőszappan, kocsikenőcs, linoleum és borostyánpadlólakk, automobilolaj, benzin, carbolinoleum és mindennemű fertőtlenítő szerek stb. nagyban és kicsinyben.

Szabadalmazott villanyüzemi kávépörkölő.

Molyok ellen

Óva intünk minden házi asszonyt, ne mulassza el

ruhát, bundát, szőnyegjel

s egyéb ruhanemű eltevésénél az évek óta legbiztosabban bevált

moly-pusztítónkat

használni, mely egyedül nálunk kapható

Vojtek és Weisz

Arad.

Ajánljuk továbbá

Rovarporainkat

Terpentin szesz

Naphtalin

Patsoull levél

Gyors és pontos kiszolgálás!

MÜLLER J. ÉS FIA

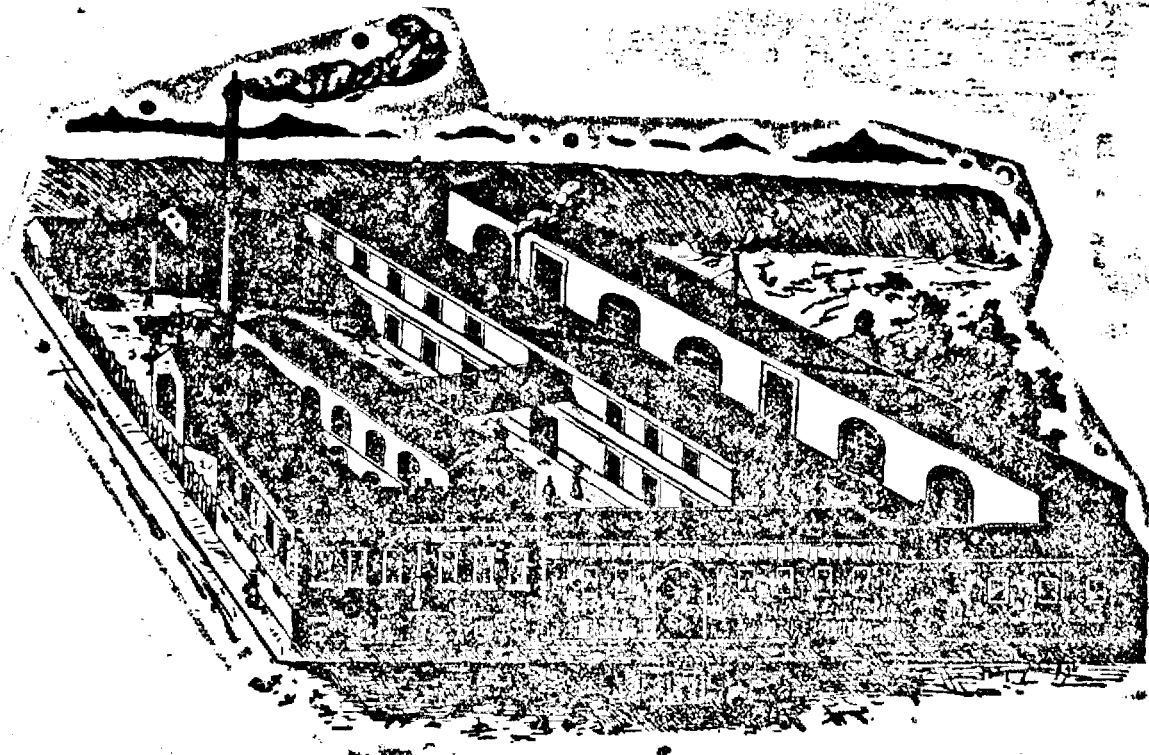
ruhafestő, vegytisztító és fehérnemű gézmosógyára

Aradon, gyár és iroda: Tököly Imre-utca 38—40—42.

Alapított: 1858.

Telefon szám 459.

Mindennemű férfi és női felöltőket ruhákat egészben fest, vagy vegyileg tisztít.

Ingeket, gallérokat, kezelőket, házi ruhát, kelengyékstb. hófehéren (minden marószert kizárásával) mos és fényesen vasal.

Helybeli gyűjtőtelepek: JÓZSEF FŐHERCEG-UT 11. SZ., FORRAY-UTCA 20. SZ. ÉS ASZTALOS SÁNDOR-UTCA 2-3. SZ. Vidéki gyűjtőtelepek: DÉVA, BRASSÓ, GYULAFEHÉRVÁR, SEGESVÁR, VAJDAHUNYAD ÉS SZÁSZVÁROS.

Szíves partfogást kér kész szolgálattal MÜLLER J. ÉS FIA.

Postaküldemények gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

Rendkívül olcsó árak!

Rendkívül olcsó árak!

Tyukszemétől

mindenki megszabadul a Hajós-féle Anagallin használatával, nem piszkít, nem ragadós, kezelése igen egyszerű. Ára egy üvegnek utasítással együtt **70 fillér.**

Szab és kézizzadás

azonnal és teljesen elmúlik ha az izzadó részeket „Peppo“-val ecseteljük. A mirigyeket kiszáritja, a váladékot megszünteti és tökéletesen szagtalanítja. -- Egy üveg ára utasítással együtt 1 korona.

Poloskák

kiirtása a legmegfelelőbb módon és teljesen „Phenolsav“-val eszközölhető. A butorokat nem rontja, a poloskának még a petéit is kiirtja. Szaga nem kellemetlen s kezelése rendkívül egyszerű. Egy üveg ára 70 fillér.

Legjobb fekete

a „MELOGEN“- Egy pár perc alatt bármely haját vagy bajuszt a legszebb állandó fekete színre lehet festeni anélkül, hogy a színt le lehetne mosni. Ára **2 korona.**

Kitűnő amerikai gummi

a „NITER“- 6 darab egy eredeti fémdobozban **2 korona.**

Fenti szerek kaphatók az egyedüli készítőnél:

Hajós Árpád

gyógyszertárban ARAD, Andrassy-tér 22. sz. a megyeházzal szemben. —

Arverési hirdetmény.

1911. évi július hó 26-án és következő napján d. e. 8 órakor az Aradi Hitelbank és Takarékpénztár zálogosztályában az alábbi számú és 1911. évi június hó 3-ig lejárt ékszer, briliáns, arany, ezüst, felsőruha, fehérnemű, fegyver, browning, forgópisztoly, varrógép, kerékpár, toll, cipő, stb. tárgyak a legtöbbet ígérőnek készpénzfizetés mellett fognak elárvereltetni.

Arany, ezüst, és briliáns tárgyak számai:

8 10 11 530 1180 1417 1586 1638 2594 2803 2877 2959 2987 2990 8135 8186
8251 8266 8378 3380 8421 8656 3726 3867 3926 3969 4243 4270 4280 4288
4302 4304 4446 4567 5017 5074 5169 5232 5386 5360 5383 13 84 88 107 110
122 126 200 213 364 494-839 985 1015 1063 1097 1144 1179 1196 1274 1302
1830 1871 1508 1606 1616 1807 2050 2057 2060 2072 2079 2143 2151 2158
2177 2192 2195 2211 2221 2231 2239 2242 2256 2278 2299 2318 2846 2365
2392 2400 2413 2451 2453 2485 2487 2504 2528 2530 2551 2554 2571 2575
2616 2617 2619 2658 2666 2694 2717 2731 2744 2746 2769 2776 2778 2781
2805 2857 2890 2900 2906 2909 2933 2953 2963 2990 3000 3028 3082 3106
3107 3146 3155 3182 3198 3211 3226 3263 3270 3292 3308 3328 3368 3388
3395 3429 3435 3459 3460 3474 3497 3526 3532 3577 3590 3594 3599 3620
3621 3646 3692 3698 3754 3762 3833 3864 3873 3877 3894 3899 3948 3958
3990

Egyéb ingók számai:

416 602 941 1037 1456 1545 1549 1591 1627 1631 1826 1865 1898 2031
2089 2140 2474 2689 3241 3276 3282 3314 3618 8630 8748 4181 4147 4148
4316 4436 4485 4498 4596 4628 4876 5033 5072 5125 5175 5246 5262 5284
5317 5318 5380 5369 5399 19 59 77 83 86 199 203 460 651 653 775 851 861
910 911 1033 1180 1155 1171 1193 1222 1248 1320 1591 1641 1666 1698 1720
1761 1832 1929 1938 1943 1970 1987 2006 2016 2028 2058 2076 2087 2098
2100 2116 2185 2137 2166 2201 2208 2209 2222 2225 2241 2254 2284 2292
2303 2305 2808 2313 2325 2330 2331 2337 2428 2432 2438 2441 2466 2471
2475 2507 2527 2546 2562 2593 2594 2599 2600 2608 2613 2614 2620 2662
2669 2680 2695 2705 2707 2720 2723 2738 2763 2770 2779 2780 2787 2790
2801 2807 2809 2853 2950 2962 2973 2991 3016 3020 3054 3113 3117 3120
3140 3147 3168 3261 3262 3289 3290 3340 3346 3356 3361 3370 3408 3415
3417 3423 3521 3557 3565 3572 3578 3598 3603 3608 3636 3670 3681 3739
3760 3766 3781 3792 3793 3804 3805 3825 3853 3866 3871 3958 3967 3975 3986
Összesen 377 szám.

3068

Az igazgatóság.

Mindennemű új gabonaszákok.

Telefon 594.

Telefon 594.

Ponyva és zsákkölcsönző intézet.

Használt liszt- és korpaszákok vétele és eladása.

BRAUN MIKSA

kender-, len- és jutaáru kereskedése

Aradon, Boros-Béni-tér 2. szám.

Raktáron viszonteladásra:

Zsákok	Fonó kender	Csomagoló vászon
Ponyvák	Szőlőkötöző fonal	Dohányzsineg
Lópokrócok	Zsákzsineg	Hevederek
Szalmaszákok	Csomagoló zsineg	Szőlőtáposó
Kötélárak	Szürkefonal	Kévezőtél

2885

Vizmentes- és nyersponyvák.

**NE FOGADJON EL
MÁ-Á-ÁST!**

**CSAK ÓRIAS
FEDAK-
CIPŐKRÉMET**

30 FILLÉRÉRT

Új képkeretező műhely Aradon!

Értesitem úgy a helybeli, mint a vidéki közönséget, hogy Aradon, Salacz-utca 3. szám alatt egy a mai kor igényeinek teljesen megfelelő speciál

Képkeretező műhelyt

nyitottam, hol raktáron tartom a legmodernebb képkereteket dúsválasztékban. 107

Képkeretezéseket saját műhelyemben a legprecízebben készítek. — Elvállalok minden e szakmába tartozó munkákat a legjutányosabb árak mellett. — Üvegezési munkákat szolid árban eszközölök. — Olajfestményeket eladásra elfogadok!

Szíves pártfogást kér, kiváló tisztelettel

Freimann József.

Nők legforróbb vágya szépnek lenni.

Ezt legkönnyebben érhetik el a Hajós-féle

ARADI IBOLYA-CREME

használatával. Meglepő gyorsan tünteti el

szeplőt, májfoltot, bőrvörösséget

és mindennemű arctisztatlanságot.

Ára egy tégelynek 1 korona.

1 darab Ibolya-creme szappan 70 fillér, egy doboz Aradi Ibolya-Hölgypor 1 korona 20 fillér, 1 üveg Ibolya-tej 1 kor.

Kapható a készítőnél: HAJÓS ÁRPÁD gyógyszer-tárában

ARADON, Andrásy-tér 22. sz. (a megyeházzal szemben.)

Az ország minden nagyobb gyógyszer-tárában, drogueriájában és illatszerekkereskedésében.

ANOSMIN

Mindazok részére, akik a kellemetlen lábizzadásban szenvednek, legjobban ajánlható szer. Teljesen szagtalan!

Egy doboz ára 1 korona.

Poloska szesz.

Kitűnő és megbízható szer a poloskák gyökeres kiirtására. — Egyszerű beecsetelésre még a tojások is elpusztulnak. —

Egy üveg ára 70 fillér.

Alpesi gyomorcsepp.

Kitűnő alpesi gyógyfüvekből előállított gyomorszábadó szer. Fokozza az étvágyat és elősegíti az emésztést.

Egy üveg ára 1 korona 40 fillér.

Főtájás elleni pastilla.

A fejfájást azonnal megszünteti. — Egy darab 20 fillér. —

Egy doboz 6 (darabban) 1 korona.

Kapható kizárólag:

1845

Rozsnyai Máttyás

gyógyszertárában

Arad, Szabadság-tér.

Tisztviselők figyelmébe!

Osztr. magy. I. ált. tisztviselőegylet kolozsvári képviselőisége (Kolozsvár, Ferencz József-ut 7. sz.)

nyugdíjjogosult állami-, megyei és városi tisztviselőknek, katonatiszteknek és nyugdíjasoknak mindennemű egyleti ügyben, ügyezintén

törlesztési kölcsön ügyekben

díjmentes utbaigazítással és tanácsokkal szolgál.

Válaszbélyeg csatolandó.

785

2149

Hydraulikus Prések

bor- és gyümölcsnedv nyérésre

nagybani üzemre 1, 2 vagy 3 levezető csatornával

'Herkules' bor- és gyümölcssajtókat

Kettős présszerkezettel kézi használatra

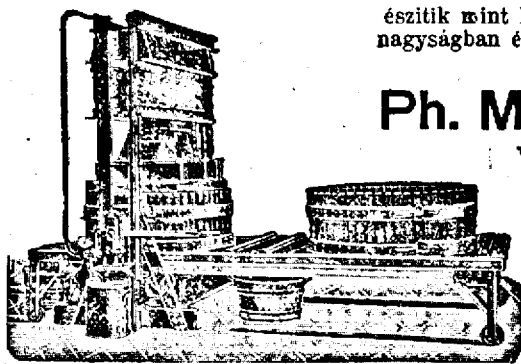
észítik mint különlegességet, különböző nagyságban és szerkezetben kitűnő minőségben.

Ph. Mayfarth & Co.

WIEN II/1.

gépgyáros és vasöntőde.

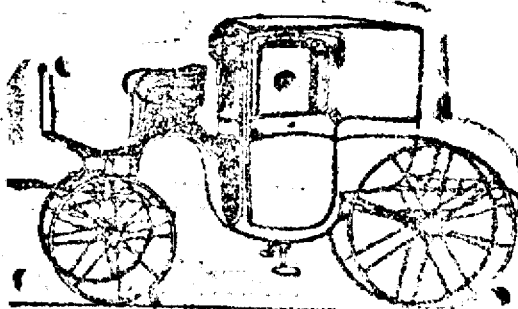
Különlegességi gyár gyümölcserőssítés bornyérésre készült gépekben. Kitűnően több mint 680 első érmmel. Részletes 315 számú képe árjegyzék ingyen és bérmentve.

Knitzky Ignátz

koosgyártó

Aradon, Varjassy József-utca 16.

(megyei közkórházzal szemben, saját ház.)

Átköltözés miatt ajánlja dusan felszerelt

kész kocsis raktárát

a t. vevőközönség figyelmébe, ahol a legszebb kocsik jutányos árért kaphatók. Elvállalja minden e szakba vágó új munkák készítését és javítását a legpontosabb kivitelben. 846

Deutsch Anna

tisztelettel értesíti a n. é. hölgy közönséget, hogy budapesti utjából visszatérve Weitzer János- u. 17. sz. alatt **I. emeleten**, angol és francia leány és tíu gyermek ruha divat termet nyitott és kéri a n. é. hölgyközönség becses pártfogását.

2158

Ne üljön fel semmiféle hangzatos reklámanak, hanem saját érdekében felhívom a figyelmét, mert most ismét nagyobb mennyiségű áruk érkeztek, amelyeket csak az **Asztalos Sándor-u. 4 sz.** alatt levő

CSIPKE ÁRUHÁZBAN

lehet beszerezni. Eladásra kerülnek a következő olcsón beszerzett

parti áruk

Csipke és csipkebetétek
nagy választékban . . .

Női ing R. Schiffonból 75 kr.-tól
Női nadrág R. Schiffonból 74 kr.-tól
Glott alj I. dupla 125 kr.-tól
Lüster alj I. dupla 125 kr.-tól
Selyem alj I. dupla 375 kr.-tól
Midervédő batiszt 52-59 kr.-tól
Batiszt alj 125 kr.-tól
Talt selyem I. métere 68 kr.
Csikos selyem I. métere 82 kr.
Gyermekruhák 75 kr.-tól
Esernyők 120 kr.-tól
Férfi ing R. Schiffonból 99 kr.-tól
Férfi ajour sokni 39 kr.
Férfi nyilas sokni 39 kr.

Zsebkezdő tucátja 58-120 kr.-tól
Gallér csak 7 kr.
Kézeltő párja 8-16 kr.
Harisnya 3 pár 50, 60 és 100 kr.
Késmunka kongré kezdés 125 kr.
Csipke métere 1 kr.-tól
Csipke szövet 25 kr.-tól
Csipke gallérok 50 kr.-tól
Cérna keztük 15 kr.-tól
Férfi nyakkendők 10 kr.-tól
Hosszú glase keztük 150 kr.
Glase keztük rendes 59-85 kr.
Női ajour harisnya 35 kr.
Női nyilas harisnya 39 kr.

Csipke szövetek nagy
választékban . . . . .

Azonkívül érkeztek nagyobb mennyiségű csipkefüggönyök, stórok, himzett madeira schweizi himzések, női- és férfi harisnyák, gyermek-harisnyák, selyem és cérna keztük, finom női fehérneműk, női-kötők, stb. Meglepő olcsó árak.

Kérjük a vásárló közönséget áruink olcsóságáról meggyőződni, mivelhogy most ismét igen nagy mennyiségű újabb áruk érkeztek.

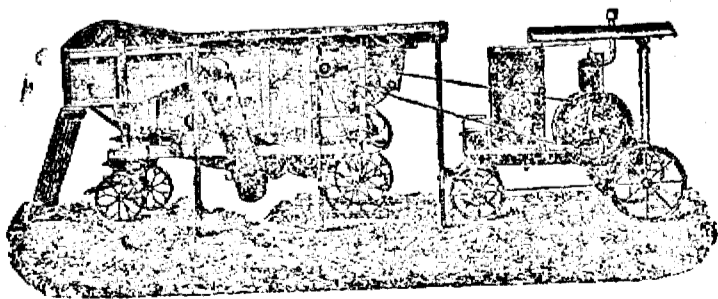
2597

Tisztelettel **Csipke Áruház.**

Óvás! Figyelmeztetjük a t. vevőközönséget, hogy üzleten kívül senkit sem jogosítottunk fel cégünk-től áruk elárúsítására. — Férfi ruhaszövet gyapjuból frt. 1.20-tól kezdve. — Blous 1.25 kr.

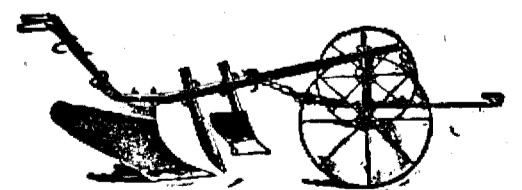
Legjutányosabb árakon és kedvező részlet- fizetési feltételek mellett szállítunk

Teljes gőzcséplőkészlet és magánjáró, benzin és nyersolaj cséplőkészletek, benzin, szivógáz és nyersolaj-motorok, malomberendezések, viznyomású olajsajtók, amerikai aratógépek, szénagyűjtők. Triőrök, rosták, ekék, vetőgépek, **borsajtók** és **szőlő-zuzók** és mindennemű gazdasági gépek. Asztalos és kerékgyártó fa-megmunkáló gépek. Elsőrendű gépszijak, gépolaj és gépszir, dobsinek.

Árjeggyék ingyen és bérmentve

Interurbán, telefon 604. sz.

Érdeklődőket felvilágosítás és üzlet megkötése végett — egyik cégfőnökünk személyében — saját költségünkön meglátogatunk! — Tisztelettel

BURZA TESTVÉREK BOROS BÉNI-TÉR ARAD.
I. sz. (saját ház)

Uraak figyelmébe

ki akar elegánsan öltözködni, az tekintse meg minden rendeltési lényegesen többi nagy bel- és külföldi szövetraktárat az

Angol uri szabó üzletében

Deák Ferencz-utca 40. sz. (Dr. Winter-féle házban) nálam már 60 koronától kezdve egy elegáns szabású szövet öltöny, vagy felöltő, finom szövetekből kifogástalan kivitelben, mérték után részletfizetésre is kapható. 1908

Becszes pártfogásukat kérve, maradok tisztelettel

Horváth Flórián, angol uri szabó.

A fiatalság.

A fiatalság az élet tavasza és mint a hogy az évszakok közül legkellemesebb a tavasz, a mely után vágyódik mindenki; sajnálják, fájlatják, ha elmúlik. Éppen úgy sovárgunk a fiatalság után és nem akarjuk elismerni, ha közeledik annak elmúlása és mutatkoznak az idő előhaladásának jelei. Pedig mint a tavasz, úgy elmúlik a fiatalság is, ha nem gondoskodunk olyan szerekről, mi által fiatalságunkat megóvjuk. Ilyen szer a legelőkelőbb hölgyek által is elismert, közkedvelt és többszörösen kitüntetett törvényileg védett **dr. Biró-féle**

Havasi Gyopár Crém.

E szer teljesen ártalmatlan anyagokból áll és hatása oly remek, hogy rövid használat után az arcot megifjítja, bájossá, üdévé, szinte hamvassá teszi.

Gyopár mosdóvíz 1 kor. — Nagy tégely 1 kor. — Puder 1 kor. — Szappan 70 fill.

Kapható ma már minden gyógyszerárban és drogueriában.
Főraktár: Wolf gyógyszerár Kolozsvár. 6832

Szalkai Arminné

himző és fehérneművállalata
Arad, Weitzer János-u. 13.

Női, férfi és gyermek kelenyék készítése rövid idő alatt a legfinomabb hozzávalókkal, elsőrendű kivitelben készülnek. 4091
Színes és fehér himzők egyaránt a fehérnemű varrások olcsó árban készülnek.

Uri leányok fehérnemű varráshoz és himzéshez oktatásra felvétetnek.

Ne mulassza el!
mielőtt óra- és ékszer-

szükségletét beszerezni
felkeresni vételkény-
:: szer nélkül ::

Vogel László

műórás és ékszerész üzletét.

Veszek zálogcédulát,
tört aranyat vagy más
tárgyakra becserelem.

Arad, Weitzer János-u. 6.

Uj leányiskola-épület.

Hauználjon Nagysád Földes-féle

Margit-Cremet,

hogy arca tiszta, üde és bájos legyen.

A MARGIT-CREME a főrangú hölgyek kedvenc szépítő szere, az egész világon el van terjedve.

Páratlan hatása szerencsés összeállításában rejlik, a bőr azonnal felveszi és kiváló hatása már pár óra lefolyása alatt észlelhető.

Mivel a MARGIT-CREMET utánozzák és hamisítják, tessék eredeti védjeggyel lezárt dobozt elfogadni, mert csak ilyen készítményért vállal a készítő mindennemű felelősséget.

A MARGIT-CREME ártalmatlan, szirtalan, vegytiszta készítmény, a mely a külföldön általános feltűnést keltett.

AR 1 KORONA.

Margit-szappan 70 fillér. - Margit-pouder 1.20.

Gyártja:

Földes Kelemen laboratóriuma

ARADON.

1808

Értesítő.

A mezőhegyesi magy. kir. állami ménesintézeti kórház betegei, ápoló és egyébként élelem élvezetre jogosult személyzetének vendéglőszerű étkezése 1912. január 1-től kezdődőleg három évre a mezőhegyesi magy. kir. állami ménesparancsnokságánál 1911. augusztus 24-én délelőtt 10 óra-kor nyilvános ajánlati tárgyalás útján biztosítottik.

A részletes feltételek a mezőhegyesi magy. kir. állami ménes parancsnokságnál megtekinthetők, ahol az ajánlatokhoz szükséges űrlapok is kaphatók. 3097

Mezőhegyes, 1911. július hó 11-én.

A mezőhegyesi m. kir. állami ménesintézet.

Assael Jakab Fiai gépgyára

Aradon, Radnai-ut 23. sz. Telefon 835 sz.

Midőn nagybecsű tudomására hozom, hogy gépgyáramat tetemesen megnagyobbítva és a kor igényeinek megfelelő munkagépek-

kel felszerelve, folyó évi május hó 1-től Radnai-ut 23. szám alá helyeztem át, tiszteletteljesen kérem az irántam eddig megnyilvánult bizalmat a jövőben is fenntartani és engem a gépészet terén előforduló bármilyen munkák kivitelével és javításával megbízni. Kiváló tisztelettel

Assael Jakab Fiai gépgyára. 2651

Aradon, Radnai-ut 23. sz. Telefon 835 sz.

Kereskedők és iparosok szives figyelmébe

ajánlom njonnan megnyitott

cimfestő és mázoló műhelyemet,

hol a legmodernebb kivitelben készítek mindennemű címtáblákat,

Nyaraló a szőlőben.

Közvetlen a h. m. vasut megállónál a nyári időszakra

■ kiadó ■

egy uri nyaraló teljes berendezéssel, zongora használattal. Ugyanott eladó 25 hold termésben levő szőlő tetszésszerinti részletekben igen kedvező részletes 6 évi megfizetésre. Mindenről felvilágosítást ad

Kászonyi Aradköviben.
2498

Hauszer K. Géza

hangszerkészítő

Arad, Deák Ferencz-utca 40. szám.
(Dr. Winter-ház.)

Van szerencsém igen tisztelt megrendelőmet és a nagyközönséget értesíteni, hogy

hangszer műhelyem

Deák Ferencz-utca 40. szám alatt van. — Raktáron tartok dus választékban mindennemű hangszereket. Elvállalok hangszer átalakításokat és javításokat legjutányosabb árak mellett. Vidékre megrendeléseket leggyorsabban eszközölök. Szives pártfogást kér kiváló tisztelettel

Hauszer K. Géza,

hangszerkészítő.

2801

Nadrágszoknyás női zenekar a Városligeti vendéglőben.

A városligeti vendéglőben az országjárta ismert híres nadrágszoknyás

szalon női zenekar

André Argényi József karmester vezetése mellett vasárnap délután fél 3 órától 3112

hangverseny.

Számos látogatásért esedezik Németh Ignác, vendéglős. Szabad bemenet.

Mayer József

műsztergályos

Arad, Szent Pál-utca 2. szám.

A nagyérdemű közönség becses tudomására hozom, hogy műhelyemben készítek mindennemű esztergált asztalos kelleket, csipkeverő orsókat, kávéhazai főszerelesei cikkeit, u. m.: dákok, billiárdgolyók, dominó, sakk, ugyszintén ezek le esztergályozását, nemkülönben kugligolyó bábuk, diabolok, csapok és dugók. Kerti szekek javítását jutányosan eszközölöm. Mindennemű eső- és napernyők javítását felelősség mellett eszközölöm.

Allandóan raktáron billiárd dákok. Lignum Sanktum tekegolyók és kuglibábuk.

Tisztelettel

Mayer József,

műsztergályos.

2659

Költözők figyelmébe!

Villamos világítási berendezéseket **csillárokkal**

együtt kedvező fizetési feltételek mellett szerel és szállít

KOCH DÁNIEL

villamoscsengő és telefonberendezési vállalkozó

Arad, Deák Ferencz u. 42.

Fűrész

vagy gyárépület

nagy telekkel és iparvasúttal Arad vidékén megvételre vagy bérbe

keresetik

Szives megkeresések: Érték 58406 alatt Heinrich Salek hirdetőjébe, Wien, I., Wollzeile 11. küldendő 2714

Csillárok,

Villamos felszerelések legolcsóbban 1974

Diamant-nál

Atzél Péter-utca 2. (Arad)

és cimereket, ugyszintén butormázolást, floderozást stb. a legmérsékeltebb árakon. — Vidéki munkákat is elfogadok áremelés nélkül.

Költségvetésselk észséggel szolgálók

Szives megkereséseket kér teljes tisztelettel

Engel Zsigmond

cimfestő és mázoló

Révai-utca 12. szám.

2658

CIRCUS Variete Killiany

a Béla-téren.

Kényelmesen berendezett, minden idő ellen védett, njonnan fedett Circus-Variete: pompás világítás, saját jól szervezett zenekar, elsőrangú művészek és művésznők

1911. évi július hó 18-án, kedden

3132

MEGNYITÓ ELŐADÁS

válogatott műsorral, melyből különösen kiemelendők:

PILLÁR BÉLA elsőrangú biciklista.

Dissely Nővérek Stefanie Skardely

a római gyűrűkön.

előlévésznő, az ugynevezett olasz szépség

Les Stefano Miss Viktoria

a jelenkor legjobb zeneközékel, 1 ur és 1 hölgy

kitünő hegedű-szólistán.

FEKETE ur. a jelenkor legjobb OSTOBA AUGUSZTJA.

A HERCEGNŐ ÁLMA, vagy: EGY ÉJJEL A HÁREMBEN.

Diszes kiállítású drámai jelenet a török életből.

személyek:

Herceg Fekete ur | indiai álom táncosnő Olga k. a. | Margit k. a.
H-rcegnő Paula k. a. | Háremtáncosnők Jolán k. a. | Stefania k. a.
Kegyencnő Paula k. a. | Anette Nelly k. a. | Ilonka k. a.

Törökből fordította az igazgató. — Gyönyörű török zeneközéssel Gabriel Széka zeneszerzőtől. — Ezen jelenet Európa világjár sainak legnagyobb újdonsága és mindenütt a legnagyobb tetszés mellett adatik elő.

HELYÁRAK: Számozott zártazék I. sor 1 kor. 40 fill. II-ik sor 1 kor., — II. hely 3-ik sor 80 fill., III-ik hely 4-5. sor 60 fill. Karzati állóhely 40 fillér. Tíz év. n aluli gyermekök minden helyen a felét fizetik. Katonák örmestertől lefelé a III-ik állóhelye 40 fillér, az állóhelyen 20 fillér.

Szünetek alatt a legjobb bohócok fogják a közönséget mulattatni.

Pénztárnyitás este 7 órakor, az előadás kezdete fél 9 órakor.

Számos látogatást kér tisztelettel

az igazgatóság.

Üzlet megnyitás!

Van szerencsém a n. é. közönség becses tudomására adni, miszerint Batthyány- és Weitzer János-utca sarkán levő házban

vizvezeték-, csatornázás-, fűtés és légszeszberendezési üzletet nyitottam.

Elvállalok minden e szakmába vágó munkákat, ugymint: vizvezeték, gőzfűtés és légszeszvívtatást, két évi jótállás mellet és mindezeknek szakszerű javítását a legolcsóbb árakon.

E téren ugy a fővárosban, mint a vidék provinc városalban számos éven át szerzett tapasztalataim alapján azon helyzetben vagyok, hogy képesítve érzem magam a rám bízott munkálatokat szakszerűen felelősség mellett tisztelt rendelők teljes megelégedésére elkészíteni.

Terv- és költségvetéssel díjmentesen szolgálók.

A. n. é. közönség becses támogatását kérve, maradok teljes tisztelettel

Jenei János,

szerelő.

2622

Értesítés!

Van szerencsém a nagyérdemű közönség szives tudomására adni, hogy **Zsigmondháza**n a

= „Petőfi“-hez = cimzett vendéglőt átvettem.

és azt tovább vezetem. Főtörökvésem mindenkor az leend, hogy a nagyérdemű közönséget minden tekintetben kielégítsem. Vasárnap és ünnepnap az Aradi Vasipari R.-t. fuvózenekara játszik. Jó hideg és meleg ételek. Mindenkor friss csapolású kőbányai fehér és barna sör. Gyors és pontos kiszolgálás.

A nagyérdemű közönség becses pártfogását kéri kiváló tiszt

Ruhm Bálint,

vendéglős.

9452

APRÓ HIRDETÉSEK.

Kiadóhivataltól teljesen ingyen ad a kiadóhivatalt: Husfalvi úton 22. szám. Telefon szám: 161.

Hirdetéseket felvételre a kiadóhivataltban: Husfalvi úton 22. szám. Telefon szám: 161.

Teledokimendit kéri a hirdetés alatt levő címekre vonatkozóan. Az apró hirdetések előre fizetendők.

Ha a hirdetésben minden más egyenkénti beiktatásának ára 4 fillér, vastagságban hirtétől 8 fillér. — Családot kereső vagy családnak ajánló apró hirdetés 20 szög 80 fillér, mígdon továbbá 4 fillér. — Hirdetési leveleslapok 25-30 fillérről és 1 koronáért kaphatók lapunk elárultós helyein.

Aki bort, gyümölcsöt, gabonát, butort,

Zongorát, stb.

Azonnal, vagy

rövid időn belül eladni óhajt,

aki üzletet, műhelyt, lakást, stb. kiadni kíván,

de nincs rá vevője, illetve bér-
lője,

igen gyorsan eredményhez jut,
ha az **Aradi**

Közlöny kis hirdetési rova-
tát használja. Aki

összeköttetés és ismeretség híján
házasúrsat, nevelőt, könyvelőt,

zsellért, stb. keres, továbbá aki

lovat, kocsit, földet, házat, stb. ven-
ni, vagy eladni akar, ha hirdet,

özönével kap ajánlatot. A hirde-
tés a hirdetőre kész

nyereség.

Aki tehát okosan számít és

pénzére nem akar mindenáron

ráfizetni,

öriási meglepetésben lesz része,

Ha mindenkor

igyekszik apróhirdetéseit

részletesen összeállítva, a hir-
detés

dijának beküldése mellett, az
„Aradi Közlöny“-ben

elhelyezni. A sikeres eredményt

több száz és száz eset igazolja.
Igy tehát

érdeklődésben áll

sürgősen

ez ügyben

intézkedni.

Zálogházból

Altott arany, ezüst- és
gyémánt-érméket vas és el-
Farkas Streicher
Arad, Tököly-tér 1. 2974

Kereskedelmi

felső vagy középosztályt jó siker-
rel végzett ifjút keresek vidékre,
ki fiamat a francia nyelvben és
kereskedelmi számtanból szeptem-
beri pótvizsgára előkészítené. Sür-
gős ajánlatok a kiadóhivatalba ké-
retnek.

Karácsonyról

visszamaradt legdívatosabb doboz
levélpapírok teljesen ép dobozok-
ban 25% engedménnyel lesznek
kiárúsítva Ingusz I. és Fia könyv
és papirkereskedésében Andrásy-
tér 18. Maurer-féle kilométer auto-
mobil- és kerékpár térkép ára 60
fillér. 555

A gyermekek számát

2 vagy 3-ra korlátozni okos és sok
pénzt takarít meg. A biztos utmu-
tatást ehhez — melyre vonatkozó-
lag sok ezer hálalrat érkezett be,
90 fillér magyar bélyeg ellenében
diszkrétén küldi: Frau A. Kaupa
Berlin S. W. 268 Lindenstrasse 51.
1224.

Zhököly Jare-utca

37. szám alatt egy szép magas
kétszobás udvari lakás augusztus
hó 1-től kiadó. 1986

1 doboz 100 drb.

levélpapír 1 korona. Amerikai töltő
tollszár 1 kor. Gyümölcs szalvetta
100 drb. 1 kor. Salicillal telített
valódi pergament papír kapható
Pichler Sandor könyv- és papir-
kereskedésében Arad, Szabadság-
tér 1. sz. 2551

Elegáns

bérrautók

turára, napra, órára Szabadságtér
17. sz. Telefon 816. 2723

A világhírű amerikai

„Vera” cipők Aradon egyedül
Buchsbaum és Társa cégnél sze-
rezhetők be, kinek sikerült az
egyedárusítást urak, hölgyek és
gyermekek részére megszerezni.
1921

Zongora 3051

7 octávós, Mignon, vasszerkezettel,
matt díófa szekrényben, Linner
bécsi gyáros készítménye, teljesen
új, jutányos árban eladó. Megte-
kinthető özv. Kohn Lajosné urnő-
nél Arad, Chorin Áron-utca 2.
Levélbeli megkeresések Holländer
Miksa Csermő, címre küldendők.

Egy garcon lakás

két szobából álló, aug. 1-re kiadó
Nádor-u. 14. szám alatt. 3010

Kis Ernő-u. 4. sz.

alatt egy újonnan berendezett
négy szobás lakás azonnal kiadó.
Bővebbet a házmesternél. 3096

Könyvelést,

pénztárkezelést, magyar német le-
velezést dlutáni órákra vállal
fiatal egyén. — Megkeresések
„25-30 K.” címen a kiadóhiva-
talba. 3084

Alkalmi vétel

alig használt salon berendezés,
valamint uri és vendégszoba bu-
torok elköltözés végett legolcsóbb
ár mellett kaphatók. Tudakozni
Rubinstein Mór szállitónál. 2867

Egy öt szobás utcai

kényelmes uri lakás,
minden mellékhelyiség-
gel, augusztus 1-re ki-
adó. Petőfi-u. 10. 3104

2 szép u'cai szoba

augusztus 1-re esetleg azonnal
kiadó Rákóczi-utca 7. sz. 8107

Egy kereskedő segéd

vegyesszakmában jártast keres
Reisz József Simánd. 3088

Az aradi „Városi Kávéház”

(volt „Zemplényi“-féle kávéház)
üvegpavillonját — a kávéház át-
építése folytán — eladjuk. Fodor
és Reisinger mérnökök. 3122

Jó fizetéssel és kiltűdő

ellátással állandó nevelőt keresek
esetleg tanár, vagy tanárjelöltet,
legelső erőt, lehetőleg német —
és francia nyelv — és zene tu-
dással, tíz éves fiam mellé, ki
Wienben végezte az első gymná-
siumot, de Aradon fog tovább ta-
nolni és ezért szeptemberben pótl-
lővizsgát kell, hogy tegyen. Rész-
letes ajánlatokat „Arad, postafiók
68.” alá kérek. 8121

Keresünk egy vegyes

szakmában jártas segédet, azonki-
vül két jó házból való tanuló, tel-
jes ellátással, azonnali belépésre
Róth Mór és Tsa Soborsin. 3123

Eladó

egy darab teljesen új 20 hektoli-
ter ürtartalmú viztartány hozzá-
tartozó 8 méter magasságú lábbal.
Bővebbet Weisz Jenő lakatosnál
Andrassy-tér 9. 8124

Fogadó kisasszony

a Kossak cs. és kir. udv. fényké-
pásznél azonnal felvétetik. 3114

Eladó ház

Fábián László-utca 3. szám alatt.
Bővebbet Orezi utca 3. szám, a
háztulajdonosnál. 2989

Magános ház

két utcai szoba, előszoba, konyha,
kamara, pince, kerttel eladó. De-
meter-utca 112/B. 3118

Őnálló varrónők,

kik modellek után nagyobb meny-
nyiségű munka elvégzésére vállal-
koznak állandó nagy keresetre te-
hetnek szert. Winternitz Jenő bluz
és pongyola áruházában. 3117

3 szobás modern lakás

fürdőszobával elköltözés miatt en-
gedménynyel átadó. Cím a kiadó-
hivatalban. 3120

Naponta friss tea-va

5-10 kgr.-mos csomagban. Kilo-
grammonként 2:60 kor. Reisen-
büchler vajmester Szapáryliget.
8100

Román községben

egy 56 év óta fennálló jó forgal-
mu kereskedés, italméressel csa-
ládi viszonyok miatt bérbeadó,
esetleg újonnan épült házzal együ t
eladó. Felvilágosítással szolgál
Rothstein Mór Arad. 3153

Egy kezdő gépirónó

állást keres, ki többféle írógépen
ír. Címe a kiadóban 3152

Eladó

3 drb. tiszta véru, valódi 7 hetes
fokszí-kutya Arad, Arok-utca 1c.
szám. 3154

24-1911. kpv.

Hirdetmény.

Az aradvárosi választókerület-
ben az országgyűlési képviselő-
választóknak a folyó évben kiiga-
zított és az 1912. évben érvénnyel
bíró ideiglenes névjegyzéke ellen
beadott felszólamlásokra hozott
határozatok az 1899. évi XV. t.-c.
148. §-a szerint folyó évi július
hó 20-tól 30-ig bezárólag, a város-
ház emeleti tanácstermében a hi-
vatalos órák alatt kitétetnek.

Szabadságában a l azt bárkinek
megtekinteni s a hozott határoza-
tok ellen a közszemlére kitétel
napjától számított 10 nap alatt
bárkinek, azoknak pedig, akiknek
a határozat kézbesítettett, a kéz-
besítés napjától számított 10 nap
alatt a m kir. Curiához felebbezés-
sel élni.

A felebbezés a város polgár-
mesterénél nyújtandó be.

Arad szab. kir. város központi
választmányának 1911. évi július
hó 3-án tartott üléséből.

Varjassy Lajos s. k.
polgármester, közp. vál. eln.

Vasbutorlakatos

fényezősegéd és irodistandó felvétetik. Garainál Aradon, József-főherceg-ut 11. sz. 3184

Könyvvezető

fiatalabb erő kerestetik helybéli nagykereskedés részére. „Ajánlatok „Engro” jellegre a kiadóhivatalba kéretnek. 3126

Eladó

költözködés miatt 1 drb. 70 hektós és 20 drb. transport boros hordó, továbbá gázlámpák, valamint egy rotív-borfejtő gép. Pincék kiadók. Hirschmann Deák Ferenc-utca 36 3180

Ház eladás.

Fejsze és Demeter-utca sarkon lévő 18/a. számú új ház 15 évi adómentességgel, üzletnek alkalmas, eladó. Frick József építésznel, Heim Domokos-utca 3. 3138

Szülők figyelmébe!

„Deák Otthon” Aradon, Anlich Lajos-utca 20. sz. A mai kornak minden tekintetben megfelelő internatus a legjobb tanerők vezetése alatt. Növendékek (benlakók és bejárók) csak korlátozott számban vétetnek fel. Az igen t. szülőket kérjük, hogy lehetőleg július 10-ig biztosítsák fiaik helyét az intézetben. Igazgatóság: Simonyi-utca 9. sz. 3078

Egy szoba butor

teljesen új matt, elutazás miatt eladó. Ugyanott egy szobás utcai lakás kiadó. Bercsényi Miklós-utca 9. szám. 3137

György-utca

88. és E. Választó-utca 29. számú házak olcsón, kedvező feltételekkel eladók. 3135

A vakációra kerestetik

falura egy intelligens özvegy nő, vagy kisasszony, egy 9 éves leányka és 11 éves fiu mellé, ki azok gondozását magára vállalja. Ajánlatok Holländer Sámuel birtokoshoz Csermő küldendők. 3136

Vécsey utca

12. számú modern földszintes bérház eladó. Bővebbet ugyanott a tulajdonosnál. 3131

Puch

versenyképes, teljesen új kerékpár eladó. Karolina-utca 5. 3138

Egy jókarban levő 3148

Waffenrad kerékpár eladó. Bővebbet Andrényi Károly és Fiainál.

Kiadó

a belvárosban most épült házban egy-egy négy szobás, teljesen különálló lakás szükséges mellék-helyiségekkel, erkélyvel, nagy udvari terasszal nov. 1-ére. 3145

Citerán alapos oktatás

nyerhető Erzsébet királyné körut 41. sz. Ugyanott egy hangverseny-citera eladó. 3144

Könyvelő

ki a fakereskedési szakmában jártassággal bír, augusztus 1-re alkalmazást nyer. A román nyelvet értők előnyben részesülnek. Dr. Német János ügyvéd Aradon. 3147

Eladó 2960

egy jó karban levő földszintes ház szőlőskerttel, udvari épület, 15 évig adómentes, gróf Károlyi Gyula-u. 10. (volt Kiskarika-utca). Ugyanott egy 2 szobás lakás augusztus 1-re kiadó. Bővebbet a háztulajdonos.

Kertész,

ki 9 éve működik, uradalomban hasonló állást keres. Szakma dísz és konyhakertész. Szíves megkereséseket továbbít a kiadóhivatal „Kertész” cím alatt. 3069

Enyveshát vállalathoz

3 napon belül társ kerestetik egy 88 ezer lakosú városban. Erdélyi, Deák Ferenc-utca 36. 3083

Irodának

kiadó Józseffőherceg-ut 8., két első emeleti utcai szoba, előszobával, (dr. Ludig volt ügyvédi irodája). Bővebbet ugyanott. 3053

Jó házból való fiuk 3090

tanulóknak azonnal felvétetnek. Kovács Gusztáv fűszer- és csemege kereskedésében, Erzsébet u. 18. sz.

Egy jövedelmező

vállalathoz társ kerestetik. Bővebbet Vizer Lajos ügyvéd ur irodájában Petőfi-utca 8. sz. 3077

Helybéli fűszerüzletben

egy intelligens segéd jó fizetéssel, egy pénztárosnő óvadékkal, egy női bolti szolgáló, akinek felesége mint bejárónő jöhet, felvétetik. Cím a kiadóhivatalban. 3075

Négy polgárit végzett

jó írású fiatalember irodai állást keres azonnali belépésre. Cím a kiadóhivatalban. 3148

Teljes ellátást

keresek polgári leányiskola, városi zenede és női ipariskola közelében 1, esetleg 2 leányka részére, zongora használat. Ajánlatok Bathány-utcai gyógyszerárba küldendők. 3149

Remek üzleti állvány

eladó Róth Izidornál Asztalos Sándor-utca. 3150

Fehérkereszt szálloda

kávéház átalakítása folytán egy falburkolat és többféle kávéházi berendezés eladó. 3082

Eladó

70 hektóliter 5 éves ó-bor Aradán Sofronnál Világoson. 2786

Négy szobás

utcai lakás mellék-helyiségekkel együtt, a Szabadság-tér közelében azonnal kiadó. Bővebbet Szabadság-tér 7. I. em. 3067

Fehérkereszt szálloda

étterme részére tanuló fiuk felvétetnek jelentkezés 10-től 12-ig az irodában. 3081

Augusztus 1-re

Petőfi-utca 10. szám alatt kiadó egy lakás, a második emeleten, mely áll: 5 szoba, nagy előszobából, valamint modernül berendezett mellék-helyiségekből, (2 closett) 2 szoba, melynek egyike utcai, teljesen különálló és albérletbe adható. Bővebbet ugyanott. 2863

Magántanulókat,

elemi, polgári, reál és kereskedelmi tanulókat alaposan tanít képzett tanárnő, esetleg német, francia és román nyelvet. Cím: Krausz Paulinnál. 3002

Egy a legjobb forgalomnak

örvendő fehér sütőde házzal együtt eladó a főtér közelében. Bővebbet a kiadóhivatalban. 3050

Használt sződvizes üvegeket

100—200 drbot veszek fej nélkül is. Cím a kiadó hivatalban. 3068

Egy fűszer és csemege üzlet

mely napi 100 koronát forgalmaz, előkelő helyen, nagy vevőkörrel más vállalat miatt azonnal eladó. Értekezhetni lehet Wesselényi-utca 37. 3064

Gyönyörű saroktelek

32 m utcafronttal, alig 5 percrenyire a Szabadságtértől jutányos áron eladó a belvárosban (Bercsényi-utca 22. sz.) Értekezni lehet Bercsényi-u. 31. sz. a. 3119

Gartner Samu

kerékpár- és varrógép raktára Weitzer János-utca 2. szám.

Telefon 751.

Új kerékpárok a legjutányosabb áron. — Raktáron tartok 50 darab használt kerékpárt 50 koronától feljebb. — Telefon 751.

Kerékpár és varrógép szakszerű javító-műhely.

Új asztalos műhely!

Van szerencsém a nagyérdemű közönség szives tudomására hozni, hogy **Boozkó-utca 10. szám** alatti házban modernül berendezett

asztalos-műhelyt

nyitottam.

Elvállalok mindennemű épület-, butor-, portál- és boltberendezéseket a legmodernebb kivitelben szolid árk mellett.

Költségvetéssel úgy helyben, mint vidéken díjtalanul szolgállok.

A nagyérdemű közönség szives pártfogását kérve, maradok kiváló tisztelettel: 3007

Nagy Mihály,

épület- és butor-asztalos.

Lakás: Mikes Kelemen-u. 25. (Saját ház)

Gazdaközönség szives figyelmébe.

Értesitem a föld és szőlőbirtokos, ugyszintén háztulajdonos urakat, hogy Szabadság-tér 12. szám alatt egy hatóságilag engedélyezett

ingatlan forgalmi, valamint bor és pálinka közvetítési irodát

nyitottam meg. — Elvállalok pénzkölcsön szerzést ház és

földbirtokra

legelőnyösebb amortisatióra is minden előleges költség nélkül.

Szíves megbízásokat kér 3141

kitünő tisztelettel

Lustbáder Adolf.**Kereskedelmi iskolát végzett****fiatalember**

60 korona kezdőfizetés mellett egy temesvári nagyobb részvénytársasági irodában

alkalmazást nyerhet.

Ugyanott néhány középiskolát végzett fiatalember 3098

kezdőfizetéssel szintén felvétetik

Ajánlatok „Részvénytársaság” jelige alatt Engel Jenő hirdetési irodájába Temesvár, Belváros küldendők.

Fűtőszénét cséplésre

legjobb minőségben, legolcsóbb árban szállít kocsrakományonként bármilyen állomásra, kisebb mennyiséget a raktárból.

REUSZ MÓR és FIA

széntelege

3129

Aradon, Boros Beni-tér 12. sz.